

Kongl. Maj:ts Nådiga Stadga
angående Folk-underwissningen i Riket;
Gjifven Stockholms Slott den 18 Junii 1842.

WI CARL JOHAN, med Guds Nåde, Sveriges, Norriges, Göthes och Wendes Konung, göre weterligt: Sedan Wi, med afseende å behofsvet af förbättrade anstalter för Folk-Underwisningen i Riket, och med ledning af de från weder-börande i Nåder infordrade uppgifter rörande förhållandet med barna-underwisningen inom församlingarna, under den 1 Februarii 1840 till Rikets då församlade Ständer afslättit Nådig Proposition, innefattande wissa allmänna grunder för de till Folk-Underwisningens befriämjande nödiga stadganden, jemte Nådig framställning om de för samma ändamål oundgäng-ligen erforderliga anslag af allmänta medel; samt Rikets Ständer af sådan anledning under den 14 Junii påföljde år hos Oss i underdåningheit anmält ett af dem upprättadt förslag till *Lag om Folk-Underwisningen i Riket*, med underdång an-hållan, att, efter pröfning deraf och i den mon detta förslag funnes antagligt, Oss måtte täckas låta i enlighet dermed allmän Författning i ämnet utfärda, hwarzemte Rikets Ständer i underdåningheit tillkännagifvit, hurusom de, dels till nödiga underwissnings-anstalter för Lärares bildande för folk-skolorna samt till stipendier åt elever vid berörde bildnings-anstalter, dels och till understöd för folk-skole-lärarnes aflö-nande inom de församlingar, som deraf kunnas i behof, anvisat wissa uppgifna årliga anslag: så och efter det Wäre Befallningshafwande och Dom-Capitlen i Riket blifvit öfwer omförmäldte af Rikets Ständer i underdåningheit öfwerlemmade

förfälag hörde, hafwe Wå wäl berörde förslag, som de wid af wederhörande fnställda erinringar, i Nådigt öfvervägande tagit och, med fwudsakligt gillande af hwd Rii Ständer i ämnet hemstā funnit för godt i Nåder påbjū och städga, som följer:

§. 1.

1:o. I hwarje stacörsamling och hwarje socken i landet bör finnas minst, helst fast, skola med wederbēgen godkänd lärare; säsoudantag häiffrän, må dock twå eller flera till sammastaorat hörande stads-församlir eller socknar på landet hna sig om en skola förena, den ringare folkmängd och éga förhållanden en sådan förer påkalla.

2:o. Den medellösl eller lokala förhållanden hin inrättandet af fast skola, tills widare barna-underwisin besörias i flyttbara skol med en eller flera behörigen kände lärare. Sådana fibara skolor böra likaledes inräder, uti ett widsträckta pastorat, åtskilliga byar, hemrin, torp eller lägenheter äro in den fasta skolan så atlägsna, hinder för dess begagnar för många af församlingens uppkommer.

3:o. Lärares anskande och folk-skolors inrättande sättaas i werket inom feir ifrån denna Författnings utdande; kommande det : bero af församlingarna sjelfwi samråd med Skol-styrelse, att bibehålla redan antagne slärare, dock med förbinde för dem att bibringa de här ne bestämda kunskaper.

§. 2.

1:o. För hwarje st-distrikt, bestäende antingen af stadsförsamling eller scen på landet med en eller fl skolor, eller af twänneller flera stads-församlingar e socknar, hvilka sig om skola förenat, skall finnas en Styrelse, hvilken utgöres Kyrkoherden eller den Prestm som hans ställe företrädi såsom Ordförande och answt för det protocoll, som d Styrelsens sammanträden fö samt någre af församlin walde, inom skol-districtet

ende ledöter. Af församlingarna må 1 styrelseledamöter för bestämd eller obe med der begifwande, återwälja de afgae 2:o:skol-styrelsen skall hafwa insee districtehrättade folk-skolor, sorgfältig lägenhet samt waka deröfwer, att under grannt Erjes och flitigt begagnas.

3:o:skol-styrelsen uppgoре för de stående olor ett reglemente, hwilket bö wisningsthoden, disciplinen och hwad behörigard och förvaltning hörer. De dock all underställas wederbörande Do och godhnande, innan det må såsom forderligemknigar eller rättelser uti ej reglemei må likaledes, enligt Skol-styrel med DoCapitlets begifwande widtagas.

§. 3.

Hwe skol-district ålägger anskaffa liga runör de folkskolor, som inom d blifwa inttade. I kostnaden härtill skola boende taga, efter de grunder, som inon om kryggnaid, så framt ej annorlunc kommeseroende det af församlingshöast sk inrättas, efter sig företeende stämma ss läge, dock helst nära intill C styrelserostad, för att lätt hans uppsigt

§. 4.

1:o.Wederböriligen, enligt denna Fö examinel och antagen skol-lärare åtnju sexton tñor spammål, hwaraf åtta tunno häften :åg och häften i det eller de hwilka :no-tionden inom orten utgår, tunnorltid betalas med penningar till af Fentie R:dr 16 sk. Banco.
2:o:skol-läraren skall och af försa

tjenlig bostad och nödigt bränsle. Åfvenledes bör åt honom anskaffas sonmarbete och winterfoder för en ko, eller ock, der lokala eller andra förhållanden sådant förhindra, minst wärdet af två tunnor spannmål af förenämnde sädesslag i ersättning lemnas.

3:o. Dessutom bör, så widt sig göra låter, ett lämpligt jordland ställas till skol-lärarens disposition, dels till brukning för eget behof af jordfrukter, dels för att lemma tillfälle till underweisning i trädplantering och trädgårdsskötsel.
4:o. För att bereda tillgång till lärarnes salunda beständna aflöning, bör, der ej andra medel härtill finnas, dels ett årligt bidrag af minst två och högst sex skillingar Banco af hvarje skattskyldig person i församlingarna utgöras, dels en avgift erläggas för hvarje barn, som begagnar folk-skolan, med undantag af dem, som åtnjuta understöd af fattigvården, eller hvilkas föräldrar för medellöshet erhålla afkortning å de årliga krono-utskylderna; dock ware det åt församlingarna sjelfwa öfwerlemnadt, att närmare bestämma nämnde bidrag och afgifter. Om dessa icke uppgå till det för skol-lärarnes aflöning erforderliga belopp, skall det åliga församlingarna att det som brister sammanskjuta, efter de i 2:dra Art. Bewillningsförordningen bestämda grunder, så wida ej annan öfverenskommelse härom träffas. Och skola alla dessa bidrag och afgifter uppbirras på sätt inom hvarje församling öfverenskommes, och inlevereras till församlingens skol-cassa, för att till ändamålet användas.

5:o. Derest någon församling är af fattigdom urståndssatt att sjelf till ofwannämnde minimi-belopp skol-läraren aflöna, må den genom wederhörande Landshöfding och Biskop till Kongl. Maj:t ingifwa underdårig ansökning om understöd af de till detta ändamål anslagna statsmedel; och kommer sådant understöd, sedan behofvet deraf blifvit af bemälde Embetsmyndigheter behörigen undersökt och witsordadt, att, i den mon tillgångarna medgifwa, i Nåder bewiljas; börande dock hvarje församling, som sökt och fått sig ståndt understöd tillagdt, innan den får detsamma lyfta, hafwa wisat, att den gått i förfatning om ett ändamålsenligt ordnande af sitt skolwerk.

6:o. De kostnader, hwilka för skolors underhållande och lärares aflönnande åliga församlingarna, böra utgöras gemen samt af hvarje skol-district för alla inom districtet befintliga fasta och flyttbara skolor, så wida ej annorlunda derom öfverenskommes.

§. 5.

1:o. Så väl i Hufwudstaden, som i hvarje Stifts-stad, hör af Dom-Capillet beredas tillfälle för dem, som wijia egena sig at folk-lärare-kallet, att i ett seminarium erhålla underweisning och öfning i de till detta kall hörande ämnen.
2:o. För hvarje sådant seminarium förordne Dom-Capillet en der till skicklig Föreståndare, hwilken bör handleda och underwisa blifwande skol-lärare, samt wid intagning och afgang dem förhöra; hvarjemte Dom-Capillet bör åt skol-lärare-eleverne bereda tillfälle att erhålla underweisning i kyrkosång och enkel gymnastik, samt att uti någon folk-skola erhålla practisk bildning för skol-lärare-kallet. Dom-Capillet äge att, på sätt lämpligast pröfwas, mellan dem, som hafwa befattning med skol-lärare-elevernes bildning fördela det åt hvarje seminarium anvisade årliga anslag, eller att dessa befattningar hos en person förena, så wida han fill dem alla äger erforderlig skicklighet. Seminarii-Föreståndare åtnjute enkel presterlig tjänstärberäkning, till uppmuntran för skicklige män att denna befattning emottaga.

3:o. Dom-Capillet ålägg att närmare bestämma hwad som rörer skol-lärare-elevernes ändamålsenliga bildning, i hänseende till underweisningstiden inom seminarium, pröfningar, m. m., samt att öfver underweisningens behöriga gång föra en noggrann uppsigt.

4:o. Ingen må till elev i ett skol-lärare-seminarium antagas, som icke företett tillförlitligt betyg om god frejd och en anständig wandel, samt wid af Föreståndaren anställdt förhörs befunnits kunna med färdighet läsa innantill Svenskt och Latinskt tryck, skrifswa, räkna quatuor species i hela tal, samt kunna utantill Luthers lilla Cateches med den antagna förklaringen och äga försvarlig kändedom af Bibliska Historien. Den, som finnes behäftad med något sådant kroppsligt fel, som

gör honom till skol-lärare-kallat oskicklig, må ej till elev antagas.

5:o. Stipendier böra till ett belopp af dels 50 Riksdaler, dels 33 Riksdaler 16 sk. Banco, af Dom-Capillet utdelas åt behöfande och skicklige skol-lärare-elever för en tid af ett år, hvilken dock må ytterligare kUNna med ett halft eller helt år förlängas; hvarvid iakttages, att, der behof och skicklighet äro lika, den elev till åtnjutande af stipendium må äga företräde, som af någon särskild församling blifvit till intagning i seminarium anmäld med wilkor att, efter genomgången läro-curs, anställas wid en mom samma församling beslutad eller inrättad folk-skola.

6:o. Den, som stipendium i seminarium åtnjutit, ware förbunden att, efter fulländad läro-curs, minst för 3:ne år antaga skol-lärare-befattning, då en sådan inom ett halft år efter hans afgang ifrån seminarium honom af wederbörande erbjudes; warande den, som brister i denna förbindelse uppflyllande, pliktig att återbetala de uppburna stipendii-medlen, hvilka i sådant fall komma att en annan seminarii-elev tilldelas.

§. 6.

1:o. Wid folk-skole-lärares antagande fästes i första rummet afseende å deras gudsfruktan och sedliga wandel. Derjemte skall hvar och en, som will anses behörig att söka lärare-befattning wid folk-skola, antingen han genomgått seminarium eller icke, så framt han icke företer fullständigt, före denna Författnings utfärdande afgifwt betyg om erforderlig insight i alla nu föreskrifna ämnen ifrån Wexelunderwissnings-Sällskapets i Stockholm inrättade Normal-Skola, hafwa aflagt prof, anställdt af seminarii Föreståndare, i närvaro af någon Dom-Capillets ledamot, och, enligt deröfwer af Seminarii-förståndaren utfärdadt och af nämnde Dom-Capilletsledamot påtecknadt betyg, äga full färdighet uti innanläsning, rätt- och wälskrifning, samt fullgiltig insight och ådagalagd färdighet att underwisa i följande ämnen: Catechesen, Bibliska Historien, Physisk och Politisk Geographi i säker öfwersigt, Fäderneslandets Historia och hufwuddragen af allmänna Historien,

Räknekonsten, så wäl theoretiskt som praktiskt, till och med sammansatt Regula de tri uti hela och brutna tal, allmänna begreppen af Geometri och Linear-teckning, samt Naturläran; afwensom han bör äga kännedom af Wexelunderwissnings-methoden, och skicklighet att underwisa uti enkel Gymnastik samt uti Kyrkosång, åtminstone med begagnande af i sednare tider dertill uppfunkna hjälpmittel; hwarförutan den, som söker förenad skol-lärare- och klockare-beställning på landet, skall innehafwa den klockare på landet ålagda kännedom och färdighet uti vaccination och åderfåming. I de belyg, hwilka wid afgangen ifrån seminarium utfärdas, böra gradationerna af den examinerades ådagalagda skicklighet utmärkas med uttrycken: *godkänd, med beröm godkänd och beträmlig.*

2:o. Wid tillstättandet af lärare i folk-skola förtares sålunda, att, sedan ledigheten blifvit genom officiella Tidningen trene gånger kungjord och de sökande inom sextio dagar ifrån ledighetens första kungjorande sina ansökningar till Skolstyrelsen ingifvit, denna på förslag uppförer trenne af de sökande i den ordning de genom gudsfrukten, sedlighet, kunskaper och skicklighet att underwisa anses förtjente att komma i åtanke. I fall mindre än trenne kompetente sökande sig anmält, warde lika lång ansökningstid å nyö utsatt och kungjord, så wida ej skol-styrelsen och församlingen gemensamt förklara sig åtnöjas med wal mellan twäne sökande, eller med den, hvilken såsom ensam sökande sig anmält. Mellan de på förslag uppförde anställes derefter wal af församlingens i sockensfämna samlade röstgående ledamöter, hvarvid rösterna beräknas likasom wid klockarewal, och Ordförandens i Skol-styrelsen röst gäller lika som Kyrkoherdens wid klockarewal. Öfver olagligheter, begångna wid förslags uppsättande eller wid wal af lärare, må besväր i Dom-Capillet anföras inom den tid, som för besvärs anförande öfwer klockare-wal iakttagas bör; och må Dom-Capillets utslag kunna i wanlig ordning hos Kongl. Maj:t öfwerkagas. Förordnande för wederhörigen antagen lärare utfärdas af Skol-styrelsen, utan lösen.

3:o. Af Dom-Capillets pröfning må hero, huruwida lärare-tjenst i folk-skola må med någon presterlig befattning förenas. Sådan förening må dock ej tilltatas i andra fall, än

då båda de förenade befattningarna kunna af en och samma person behörigen skötas.

4:o. Likaledes må, med Kyrkoherdens och församlingens bifall, lärare-befattning i folk-skola kunna med klockare-tjenst förenas; börande i sådant fall den, åt hwilken dessa förenade befattningar blifvit uppdagna, i första rummet egna sin tid och sina krafter åt skol-lärare-kallet, samt, så widt nödigt pröfwas, genom särskild, med Kyrkoherdens och församlingens samtycke utsedd persons biträde, utträffa förefallande, till klockare-befattningen hörande göromål. Den, som innehafwer de förenade skol-lärare- och klockare-tjensterna, upphäre de för båda tjensterna anslagna löner oafkortade, så wida de ej till sammanräknade öfverstiga wärdet af 50 tumor spannmål. Om åter båda lönerna till sammans öfverstiga detta belopp, må det stå församlingen fritt att å skol-lärare-lönen öfverskottet afdraga. I båda fallen ware skol-lärare-tjenstens bestyrkande afgöra.

De kunskapsämnen, hwilka enligt 6 §., 1 mom. fordras af den, som till lärare i folk-skola skall kunna antagas, utgöre också föremål för undervisning i sådan skola. De skolbarn, hwilka af fattigdom hindras att undervisningen längre tid begagna, eller sakna erforderlig fattningssäfwa att förvärfwa det fulla kunskapsmått, som undervisningen erbjuder, böra, då de lemnna skolan, åtminstone hafwa inhentat nödig kunskap i följande ämnen:

- a) ren och flytande innanläsning af Swenska språket, så Latinsk som Swensk stil;
- b) Religionskunskap och Biblisk Historia, till den grad, som erfordras för att kunna hos Presterskapet börja den egentliga Nattvardsläsningen;
- c) Kyrkosting med undantag för dem, som derillii sakkunnallt anlag;
- d) skrifwa; och
- e) de fyra Räknesätten i hela tal.

Skol-styrelsen äge att bestämma den skillnad, som i hänseende till kunstapsfordringarna lämpligen må göras mellan gossar och flickor.

§. 8.

1:o. Hwarje församling ege att i samråd med Skol-styrelsen bestämma den ålder, wid hvilken barnens skolgång bör taga sin början: dock bör denna ej uppskjutas längre än till slutet af det nionde året, men öppet lemnas hvarje barn, hvars föräldrar eller mälsmän det åstunda, att före denna ålder sig af skol-underwisseningen begagna.

2:o. På tider, som af Skol-styrelsen bestämmas, böra offentliga förhör med barnen i hvarje skola anställas, wid hvilkas slut lämpliga belöningar, så vidt tillgångar dertill finnas, må tilldelas de barn, som genom flit, skicklighet och ett godt uppförande sig utmärkt.

3:o. Alla i skol-åldern warande barn böra i skolan sig inställa, med undantag endast af dem, som blifvit af föräldrar och mälsmän anmälda att underwisas hemma, eller wid något offentligt Lärowerk, eller i någon, på sätt här nedanföre stadgas, med wederbörlig tillåtelse inrättad enskild skola. De, som åtnjuta underwisning hemma, skola dock, antingen wid de allmänna skol-förhören, eller wid särskilda af skol-läraren eller Presterskapet med dem anställda förhör, undergå pröfning, för att utröna, huruwida den undervisning, hvilken de hemma erhålla, i noggrannhet och omfattning någorlunda motsvarar den, som i skolan meddelas; börande, om ett annat förhållande befinnas äga rum, ordentlig skolgång dem åläggas.

4:o. De barn, hwilkas föräldrar eller mälsmän icke äga tillgång att bekosta barnens kläder och underhåll wid skolan, böra genom Församlingens fattigvård härutinna understödjas. Sådana barn, åfwensom de, hwilka antingen genom för långt afstånd, eller genom en oblid årstid, hindras att skolan alla dagar besöka, må, sedan de inhentat färdighet uti innanläsning, ligga friluot till loftet en eller tvonne månader i hvarje wecka skolan bewista, likwäl endast under det förbehåll, att deras föräldrar eller mälsmän gjort sig kände för sedlighet, skicklighet att uppsöstra barnen och sorgfältig wård om deras

undervisning. Hvarje hushonde skall tillse, att dess tjänster, ej underhafwandes barn icke blifwa lemnade utan nödig undervisning.

5:o. I den händelse föräldrar eller målsmän skulle tredkas att efterkomma de föreskrifter, hwilka i afseende på skolgångs-skyldighet blifvit meddeleade, skola de tredskande undergå warningar af Presterskapet och, der ej sådant haft åsyftad werkan, af Kyrko-Råd, eller annan Communal-Styrelse, så framt en sådan framdeles wärder inrättad. Om dessa warningar förblifwa fruktlösa, må barnen kunna ifrån föräldrarna skiljas och till wärdande åt andra personer öfwerlemnas, samt kostnaden för barnens underhåll, jemte skol-afgifterna, hos föräldrarna eller målsmännen i laga ordning utmätas.

6:o. Ordforanden i Skol-styrelsen upprätte och meddele bemälde Styrelse twenne gånger om året noggranna förteckningar å de barn inom skol-districtet, hwilka under det senast förflyttna halftwa året i skol-åldern inträdt.

§. 9.

1:o. Skol-styrelsen äge att, i samråd med församlingen, bestämma de tider af året och de timmar å dagen, då undervisning, ware sig i fasta eller flyttbara skolor, skall meddelas, med iakttaget afseende å de förhållanden, som å en del orter kunna göra en mera widsträckt hemläsning nödig; äfwensem att utstaka de rotar, i hwilka församlingen, med afseende på undervisningen i flyttbara skolor, lämpligast må fördelas.

2:o. Lärarne i de flyttbara skolorna böra under den tid, som är bestämd till skolans hållande i en af Rotarna, så widt sig göra läter, stundom besöka äfwen de öfriga, i den ordning Skol-styrelsen bestämmer, för att derstädes, wid utsatta förhör, kunna utröna, huruvida läsningen äfwen under deras fränvaro behörigen fortgått.

§. 10.

1:o. Presterskapet utöfwe en sorgfällig uppsigt i synnerhet öfwer Religionsundervisningen i folk-skolorna. Församlingens Lärare skola fördenskull, så wäl i de fasta som flyttbara skolorna, flitigt och så ofta deras öfriga embetsålligganden

medgifa, sig infinna, efterhöra och undersöka huru detta hjons eller underhafwandes barn icke blifwa lemnade utan nödig undervisning.

5:o. I den händelse föräldrar eller målsmän skulle tredkas att efterkomma de föreskrifter, hwilka i afseende på skolgångs-skyldighet blifvit meddeleade, skola de tredskande undergå warningar af Presterskapet och, der ej sådant haft åsyftad werkan, af Kyrko-Råd, eller annan Communal-Styrelse, så framt en sådan framdeles wärder inrättad. Om dessa warningar förblifwa fruktlösa, må barnen kunna ifrån föräldrarna skiljas och till wärdande åt andra personer öfwerlemnas, samt kostnaden för barnens underhåll, jemte skol-afgifterna, hos föräldrarna eller målsmännen i laga ordning utmätas.

6:o. Ordforanden i Skol-styrelsen upprätte och meddele bemälde Styrelse twenne gånger om året noggranna förteckningar å de barn inom skol-districtet, hwilka under det senast förflyttna halftwa året i skol-åldern inträdt.

§. 11.

1:o. Skulle någon skol-lärare befinnas oskicklig till förättande af sin tjänst, eller ådagalägga ett sådant uppförande, att han ej bör såsom lärare längre biebhållas, må Skol-styrelsen äga att, efter föregången, i Skol-styrelsens protocoll intagen, men fruktlös befunden warning, honom ifrån dess befattning såsom skol-lärare och dermed följande lön skilja, samt denna vidtagna åtgärd hos församlingen anmeldा.

2:o. Då skol-lärare, som sin tjänst oförwilligt föreslått, genom ålderdom eller sjuklighet är urständsatt att den yttligare bestrida och af detta skäl måste entledigas, må det hero af församlingens och Skol-styrelsens pröfning att, i mon af hans behof och af den längre eller kortare tid han tjenstgjort, större eller mindre del af den utaf församlingen anslagna lönен såsom pension honom tilldela.

§. 12.

1:o. Önskar någon inräcka enskild skola till undervisnings meddelande åt dem, som deraf wilja sig begagna, sörne annälan derom hos dsitricets Skol-styrelse, hwilken icke äger förvägra skolans inrättande, så framt personen är wälfrejdad och befinnes äga den skicklighet, som för undervisnings meddelande erfordras; börande dock en sådan skola, hwad under-

wisning och ordning angår, stå under Skol-styrelsens inseende.
2:o. Skolor, som på enskildes bekostnad äro eller framdeles kunna blißwa inrättade; ware äfwen under Skol-styrelsens uppsigt; dock må ej någon rubbning äga rum i de wilkor, som vid deras stiftelse äro föreskrifna. Skol-styrelsen ware likwäl obetaget, att i afseende på dessa skolors inrättning eller förvaltning widtaga sådana, emot stiftarens bestämda föreskrift icke stridande, jemkningar eller förändringar, hwilka kunna pröfwas lämpliga för undervisningens ändamålsenliga ordnande, i enlighet med hward i denna Författnings finnes stadgadt.

§. 13.

1:o. Biskopen och Dom-Capillet i hvarje Stift ålige att, i förening med den dem i allmänhet anförtrodda warden om Underwisnings-werken, föra en sorgfällig uppsigt öfwer anstalterna för folk-undervisningen samt waka öfwer deras ledning och utveckling till uppnående af deras wiktiga bestämmelse.

2:o. Hwarje Skol-styrelse ingifwe årligen till Dom-Capillet berättelse om förhållandet med folk-underwisningsanstaltena inom skol-districtet; och åligge det Dom-Capillet att, med ledning af dessa berättelser, hwart tredje år till Kongl. Maj:t insända underrådigt utlätande öfwer folk-undervisningens tillstånd inom Stiftet, med alla till upplysning derom landande uppgifter.

§. 14.

Skulle å en eller annan ort särskilda hinder möta för till-lämpningen af de föreskrifter, som i denna Författnings finnas meddelade, må dessa hinder understallas wederhörande Dom-Capitel, som, derest det anser undantag från de gifna föreskrifterna af omständigheterna påkallas, äger att derom hos Kongl. Maj:t göra underdårig annmål.

Slutligen wilje Wi härmad i Nåder uppmana Wäre trogne undersåtare, att med nit och beredwillighet befrämja werk-ställigheten af detta Wårt allmänna Påbud och ernäendet af det dermed åsyftade wiktiga ändamål, det uppexande slägtets

danande till christelige och gagneige samhällsmedlemmar, dertill Wi ock i främsta rummet räkne på en omsorgsfull medverkan af Rikets Presterskap. Det alle, som wederbör, hafwe sig hörsammeligen att efterräffa. Till yttermera wiſſo hafwe Wi detta med Egen hand underskrifvit och med Wårt Kongl. Sigill bekräfta lätit. Stockholms Slott den 18 Junii 1842.

C A R L J O H A N.

(L. S.)

S. Grubbe.

folkskolelärare-elevs rätt att söka folkskoleläraretjenst, den 22 April 1864, den 15 Oktober 1869 och den 11 Oktober 1878 angående särskilda föreskrifter rörande folkundervisningen samt den 31 December 1875 angående meddelande af uppgifter rörande folkundervisningen, äfvensom af hvad i andra författningsar kan finnas stridande emot här nedan meddelade föreskrifter — i näder påbjuda och stadga som följer:

Kongl. Majts förnyade nådiga stadga
angående folkundervisningen i riket;
gifven Stockholms slott den 20 Januari 1892.

V; OSCAR, med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung, göre veterligt: att sedan Riksdagen, med anledning deraf att nådiga stadgan angående folkundervisningen i riket den 18 Juni 1842 under årens lopp genom särskilda författningsar undergått en mängd förändringar, hos Oss i underränghet anhållit, att denna stadga måtte varda så omarbetad, att alla nödiga lagbestämmelser rörande folkundervisningen blefve så fullständigt som möjligt i den samma till ett helt sammanförda, hafve Vi, som genom särskilda nådiga författningsar denna dag om lärares och lära- rinnors vid folkskolor och småskolor aflöning samt om vissa seminarilärares rätt till presterlig tjenstårssberäkning m. m. upphäft 1, 2, 3 och 4 mom. i 4 § samt vissa delar af 2 mom. i 5 § och af 7 mom. i 6 § af berörda stadga, funnit godt att — med upphävande jemväl i öfrigt af samma stadga, äfven som af de ändringar i den samma, som skett genom nådiga kungörelser den 29 September 1853, den 2 September 1873, den 31 December 1875, den 30 November 1876, den 21 Mars 1879 och den 10 December 1880, samt af nådiga kungörelserna den 23 April 1858 mom. 1 angående åtgärder till folkundervisningens befrämjande, den 21 Oktober 1859 angående qvinnors ansökningsrätt till lärarebefattningar vid folkskolor och den 21 December 1877 angående af- och tillträdestid vid folkskoleläraretjenster, äfvensom af nådiga cirkulärarbreven till domkapitlen den 19 December 1856 rörande pröfning af omyndig

Skolor för folkundervisningen.

§ 1.

1. I hvarje kyrkoförsamling så väl i stad som på landet skall finnas minst en folkskola. Undantagsvis må dock tvenne eller flera till samma pastorat hörande församlingar kunna förena sig om en skola, der en ringare folkmängd och örliga förhållanden påkalla en sådan förening.

2. Folkskola bör helst vara fast, men der medellöshet eller lokala förhållanden hindra inrättandet af fast folkskola, må tills vidare barnaundervisningen besörjas i flyttande folkskola.

3. Vid hvarje folkskola skall minst en lärare vara anställd såsom ordinarie på sätt i §§ 19–21 af denna stadga föreskrifves. Derjemte må, der så nödigt prövas, för särskild klass eller afdelning af skolan anställas antingen ordinarie eller extra-ordinarie folkskolelärare eller och biträdande lärare.

§ 2.

På det att folkskolan må hafva till föremål endast de försigkomna barnens undervisning, höra, der förhållanden sådant påkalla och medgifa, för meddelande af det första förberedande kunsksapsmåttet åt nybörjare, småskolor inrättas till det antal, som finnes behöfligt, och förses med lärare på sätt här nedan i § 24 stodgas.

§ 3.

Der byar, hemman, torp eller lägenheter äro så aflägsna, att dit hörande barn ej utan svårighet kunna begagna folkskoleläraren, skall denna lärare tillträdes till dess att den hörande barnen är tillrädd.

skolan, må för dessa barns undervisning mindre folkskolor inrättas och förses med lärare på sätt här nedan i § 24 städgas.

§ 4.

Derest småskola eller mindre folkskola upprättas af hushållerna inom en del af en församling, må sådan skola anses tillhöra församlingens skolväsende, såvida den är anordnad i öfverensstämmelse med hvad denna stadga och det för församlingens skolor gällande reglemente föreskrifva.

§ 5.

1. För de lärljungar, som genomgått de för folkskolan fastställda lärokurser, bör tillfälle beredas att efter bestämd plan under lärarens ledning dels underhålla redan förvärvade kunskaper, dels och derut yttligare förkofra sig.
2. För denna fortsatta undervisning må, der sådant finnes lämpligt, såsom folkskolans högsta afdelning inrättas särskild förtätningsskola enligt de grunder, som omförmålas i särskild förfatning och §§ 12, 16 och 45 af denna stadga.
3. Om högre folkskola är särskilt stadgadt.

K A P. 2.
Skoldistrikt och skolrådd.

§ 6.

Hvarje kyrkoförsamling med särskilt skolråd, så och två eller flera församlingar inom samma pastorat eller stad, som förenat sig om ett gemensamt skolråd, utgöre ett skoldistrikt.

§ 7.

1. Skolrådet, om hvars sammansättning och allmänna ålligganden är särskilt stadgadt, skall utgöra styrelse för alla distrikts skolor, hvilka afse att meddela sådan undervisning, som denna stadga föreskriver.
2. Skolrådet skall äfven hafva inseende öfver de för samma ändamål inom distriktet inrättade enskilda skolor samt vaka öfver den undervisning i hemmen, som här nedan i § 38 omförmåles.

— 19 —

skolrådet skall hafva en sorgfältig vård om distrikts skolor, noggrant iakttaga hvad gällande författingar angående folkundervisningen stadga, och vaka deröfver, att lärarne fullflitigt begagna det tillfälle till undervisning, som blifvit d-m beredt.

§ 9.

1. Skolrådet skall efter samråd med kyrkostämman in dela området för flyttande skola i rotar, hvarvid hör tillses, att rotarnes antal så mycket som möjligt inskränkes, på det undervisningen må i hvarje röte årligen fortga en längre tid.
2. Antalet klasser, i hvilka barnen så väl i den fasta som i den flyttande skolan böra med afseende på sina olika framsteg vara indelade, äfvensom läroplan för hvarje skola bestämmas af skolrådet.
3. Läroplanen bör upprättas med ledning af den för undervisningen i rikets folkskolor och småskolor utgitna normalplan.

§ 10.

Skolrådet uppgöre för de under dess styrelse stående skolor förslag till reglemente, hvilket skall innehålla dels bestämmelser om skolväsendets allmänna anordning inom distriktet, lärotider samt rote- och klassindelning, dels nödiga föreskrifter om undervisning, ordning och tukt samt hvardera till skolornas behöriga vård och förvaltning hör, dels och för hvarje särskild skola det hufvudsakliga af skolans läroplan.

Skolrådets förslag till reglemente skall, för att bli fva galande, af vederbörande domkapitel, efter folkskoleinspektörs hörende, prövas och godkännas.

På samma sätt behandlas förslag om ändring i det fastställda reglementet.

§ 11.

För vidmagthållande och utvidgning af i skolan förvarade insigter och i allmänhet för väckande och underhållande af lusten för god läsning bör skolrådet befrämja inrättandet

och begagnandet af sockenbibliotek samt tillse, att dertill an-
skaffas böcker, tjenliga till läsning så väl för barnen i skolan
som för äldre personer.

så väl till barnens utbildung som till de särskilda läroämnens
inbördes förhållande, kan med fördel begynna, samt att under-
visningen i gymnastik för gossar äfven omfattar enkla mili-
taröfningar.

2. Vid upprättande af läroplan för mindre folkskola må
endast den inskränkning i folkskolans läroännen och läro-
kurser kunna medgivvas, som prövas vara af omständigheterna
påkallad och med barnens nöjaktiga undervisning förenlig.
3. Skolrådet ege bestämma den skilnad, som i hänseende
till kunskapsfordringarna lämpligen må göras mellan gossar
och flickor.

§ 14.

1. Läroännen i folkskola vare:
kristendomskunskap, modersmålet (läse-, tal- och skrif-
öfningar), räkning och geometri, geografi och historia, natur-
kunnighet, teckning, sång, gymnastik, samt trädgårdsskötsel
och trädplantering, der lämpligt jordland härtill blifvit upp-
låtet; hvarjemte undervisning i slöjd må, efter öfverenskom-
melse med dertill skicklig lärare, kunna af skoldistrikts, som
sådant önskar, vid skolan anordnas för de barn, som af för-
äldrar eller målsmän anmälas att delta i denna under-
visning.

2. Läroännen i småskola vare:
kristendomskunskap, modersmålet (läse-, tal- och skrif-
öfningar), räkning, teckning, sång och gymnastik, hvarjemte
särskilda åskådningsöfningar anställas i de skolor, der för-
hållandena sådant medgivva.
3. Läroännen i fortsättningsskola vare:
kristendomskunskap, modersmålet, räkning och geometri,
teckning samt, så vidt möjligt är, historia och naturkunnighet.

§ 15.

1. För hvarje skola skall en beständig lärokurs, inne-
fattande hvarje läroämmes fördelning på skolans särskilda
klasser, af skolrådet upprättas; börande härvid tillses, att de
särskilda kunskaps- och öfningsämnen inträda i undervis-
ningen i ändamålsenlig ordning, så att de första läse- och skrif-
öfningarna ställas i nära samband med hvarandra, att under-
visning i bibliisk historia begynner före undervisningen i kate-
kes, att räkneöfningarna tidigt anställas till omväxling med
öfningarna i läsning och skrifning, att undervisningen i öfriga
läroämnene ej uppskjutes utöver den tid, då den, med hänsyn
3. Läsordningen bör upptaga för hvarje lärotimme i
veckan det ämne, hvare de särskilda klasserna skola under-

K A P. 3.
Läroännen, lärokurser och läsordning.

§ 12.

1. Läroännen i folkskola vare:
kristendomskunskap, modersmålet (läse-, tal- och skrif-
öfningar), räkning och geometri, geografi och historia, natur-
kunnighet, teckning, sång, gymnastik, samt trädgårdsskötsel
och trädplantering, der lämpligt jordland härtill blifvit upp-
låtet; hvarjemte undervisning i slöjd må, efter öfverenskom-
melse med dertill skicklig lärare, kunna af skoldistrikts, som
sådant önskar, vid skolan anordnas för de barn, som af för-
äldrar eller målsmän anmälas att delta i denna under-
visning.
2. Läroännen i småskola vare:
kristendomskunskap, modersmålet (läse-, tal- och skrif-
öfningar), räkning, teckning, sång och gymnastik, hvarjemte
särskilda åskådningsöfningar anställas i de skolor, der för-
hållandena sådant medgivva.
3. Läroännen i fortsättningsskola vare:
kristendomskunskap, modersmålet, räkning och geometri,
teckning samt, så vidt möjligt är, historia och naturkunnighet.

§ 14.

1. För hvarje skola skall skolrådet fastställa läsordning,
hvar till förslag uppgöres af vederbörande lärare med ledning
af normalplanen och det för skoldistriktet gällande reglemen-
tets bestämmelser.

2. Vid läsordningens uppgörande bör för öfright iakttagas:
att lärjungar, som tillhörta samma klass, så vidt möjligt
är sammankallas i ett lexlag;
att de särskilda klasserna omedelbart undervisas af lär-
ren, och att, då två eller flera klasser, hvilka skola af en lärare
samtidigt handledas, ej kunna med fördel undervisas tillsam-
mans, en eller flera af dem sysselsättas med tysta öfningar;
att, der särskild småskola ej finnes, och der samme lärare
meddelar undervisning så väl åt nybörjare som åt mera för-
sigkomne lärjungar, undervisningen åt nybörjarne helst med-
delas på särskilda läromärmar;

3. Läsordningen bör upptaga för hvarje lärotimme i
veckan det ämne, hvare de särskilda klasserna skola under-

visas, samt även angifva hvilka klasser skola omedelbart undervisas af läraren och hvilka skola sysselsättas med tysta öfningar.

4. Läroordningen skall vara i lärorummet anslagen.

1. Skolrådet eger att efter samråd med kyrkostämma stadga de tider af året, de dagar i veckan och de timmar å dagen, då undervisningen skall i skolorna meddelas.
 2. Härvid bör iakttagas:
- att den årliga lärotiden vid skolor, för hvilkas lärare skoldistrikts åtnjuter lönefullskott af allmänna medel, skall omfatta minst åtta kalendermånader;

att den dagliga lärotiden ej utsträckes i folkskola öfver sex och i småskola öfver fem timmar;

att mellan de särskilda lärotimmarne ett tjenligt afbrott i undervisningen eger rum; samt

att mellan förmiddagens och eftermiddagens lärotimmar lemnas en längre ledighet, hvilken, med hänsyn till förhållanden under olika årstider och på olika orter, bör utsträckas till en eller två timmar.

3. Hvarje dag börjas och sluttas undervisningen med bön och sång.

- § 16.
- I fortsättningsskola, som till lärares aflöning åtnjuter underröf af allmänna medel, skall årliga lärotiden uppgå till minst ethundrätio timmar enligt den anordning och fördelning, hvareom i särskild författing närmare stadgas.

§ 17.

Rörande tiden för undervisning i slöjd för gossar vid de skolor, som dertill njuta understöd af allmänna medel, är särskiltt stadgadt.

K A P. 5.
Lärares tillställning, åtgärdnen och entledigande.

§ 18.

1. För att anställas som ordinarie eller extra-ordinarie lärare vid sådan folkskola, som i § 1 af denna stadga omförmåles, erfordras: a) att vara känd för gudsfrukten och sedlig vandel samt ega den stadga i karakteren och den foglighet i lynnnet, som ungdomens ledning kräver; b) att hafta undergått godkänd afgangsexamen vid något statens folkskolelärarseminarium; samt c) att hafta uppnått tjuguelt års ålder.
2. Seminarii-elev, som undergått godkänd afgangsexamen, må dock, efter att hafta uppnått tjugu års ålder, kunna anmäla sig såsom sökande till folkskoleläraretjenst, om domkapitlet i det stift, inom hvilket tjenst sökes, finner skäl att dertill lemma bifall.

§ 19.

1. Då ordinarie läraretjenst vid folkskola är till ansökning ledig, skall kungörelse om ledigheten af skolrådet införas tre gånger i den tidning, genom hvilken officiella meddelanden tillkännagiftas.
2. Tjensten sökes hos skolrådet, och bör sökande inom sextio dagar från ledighetens första kungörelse i nämnda tidning till skolrådets ordförande ingifva sin ansökan med bifogande af presthetyg och afgangsbetyg från ett statens folkskolelärarseminarium samt, om sökanden tjenstgjort som skollärare, af vederbörande myndighet utfärdadt betyg öfver hans tjänstgöring i den skola, der han senast varit anställd.

3. Till ordinarie läraretjenster inom två eller flera skoldistrikt må ej någon på samma gång anmäla sig som sökande. Sker det, skall han anses obehörig till hvarje af dessa tjensler.
4. Der skolrådet så nödigt finner, eger det förelägga de sökande läseprof. Dessa prof böra fullgöras i den skola, der tjänsten är ledig, genom undervisning inom skolans lärokurser under en eller högst två dagar. Sökanden eger att ett dynge före profvet hos skolrådets ordförande erhålla uppgift å de lärostycken, i hvilka han vid profvet skall undervisa.

5. Skolrådet uppför, då prof ej föreläggas de sökande, efter ansökningsdagens utgång, men eljest sedan den för profs afläggande af skolrådet bestämda tiden gått till ända, så snart ske kan, och senast inom trettio dagar, på förslag tre af de sökande i den ordning de genom gudsfruktan, sedliga egenskaper, kunskaper och skicklighet att undervisa anses förhjente att komma i åtanke.

§ 20.

Om endast en eller två behöriga sökande anmält sig, skall lika lång ansökningstid för förslagets fyllande å nyö utsättas och på ofvan nämnda sätt kungöras, såvida ej skolråd och kyrkostämma gemensamt förklara sig nöjda i förra fallet att antaga den, som är ensam sökande, och i senare fallet att anställa val mellan två på förslag uppförda sökande.

§ 21.

Senast inom trettio dagar efter förslagets upprättande bör val af lärare å kyrkostämma företagas, och skola dervid lända till efterättelse de för val å kyrkostämma i allmänhet gällande föreskrifter.

§ 22.

1. Öfver olagligheter, begångna vid förslags upprättande eller vid val af lärare, må, sedan valet skett och blifvit behörligen kungjordt, besvär kunna hos domkapitlet anföras inom den tid, som är stadgead för besvärs anförande öfver kyrkostämmobeslut; och må domkapitlets utslag kunna i vanlig ordning hos Kongl. Maj:t öfverklagas.

2. Om den, som anfört besvär öfver förslag eller val till en af honom sökt ordinarie folkskoleläraretjenst, annämler sig som sökande till dylig tjenst inom annat skoldistrikts förr än besvären blifvit genom laga kraft egande utslag afgjorda, vare samma påföljd, som ofvan stadgats för samtidigt sökande af sådana tjenster inom två eller flera skoldistrikts.

3. Förordnande för vederbörligen antagen lärare utfärdas af skolrådet utan lösen.

§ 23.

1. Till lärare i småskola, biträdande lärare i folkskola samt lärare i mindre folkskola må antagas personer, hvilka,

jemte det att de ega den lämplighet för lärarekallet, som i föregående § 18 mom. 1 a) omförmåles, antingen företatt betyg från något under offentlig kontroll stående seminarium eller dock medelst undervisningsprof eller annorledes för skolrådet ådagalagt sig imnehafva för den sökta befattningen erforderliga insigter och färdigheter samt god förmåga att meddela undervisning.

2. I afseende på undervisningsprof iakttagges hvad i § 19 af denna stadga är föreskrivet.

§ 24.

1. Extra-ordinarie folkskolelärare och biträdande lärare vid folkskola äfvensom lärare vid sådan småskola eller mindre folkskola, som blifvit upprättad af hela skoddistriktet, antagas af skolrådet.

2. Vid småskola eller mindre folkskola, som blifvit upp- rättad af husfäderna i en del af distriket, må lärare af dem antagas, sedan hans behörighet blifvit af skolrådet pröfvad och godkänd. Om den salunda antagne göres ofördöjligent skriftlig anmäljan hos skolrådet.

3. Vid lärares antagande af skolråd eller af husfader hör öfverenskommelse träffas om ömseständig rätt till uppsägnin^g på viss tid.

§ 25.

Då lärarebefattning är ledig eller lärare åtnjuter tjänstledighet, skall skolrådet draga försorg derom, att undervisningen uppehålls genom vikarie; och bör, så vidt möjligt är, icke någon der till förförnas, som ej eger den i denna stadga föreskrifna behörighet att innehafva den ifrågavarande tjänsten.

§ 26.

Af domkapitlets pröfning må bero, huruvida läraretjenst i folkskola må förenas med presterlig befattning. Sådan förening bör dock ej tillåtas i andra fall, än då båda befattningarna kunna af en och samma person behörigen skötas.

§ 27.

Med församlingens bifall må lärarebefattning i folkskola kunna förenas med klockaretjenst; börande i sådant fall den, åt hvilken dessa förenade befattningar blifvit uppdragna, i första rummet egna sin tid och sina krafter åt skollärare kallet samt, så vidt nödig protvas, genom särskild med kyrkoherdens och församlingens samtycke utsedd persons biträde utträffa förfallande, till klockarebefattningen hörande göromål.

§ 28.

Laga af- och tillträdestider vid folkskoleläraretjenster skola vara den 1 Januari och den 1 Juli, der ej annorlunda öfverenskommes mellan läraren och skolråden i de distrikter tjenst af lärare afträdes och tillträdes; börande, sedan val af lärare egt rum, tjensten tillträdas å den af förenämnda tider, som inträffar näst efter trettioende dagen från det valet vunnit laga kraft.

Då lärare vid tillträdet af läraretjenst skall afgå från ordinarie läraretjenst inom annat distrikt, åligger det ordinarie i skolrådet i det distrikt, der läraren skall tjensten tillträda, att, sedan valet vunnit laga kraft, ofördrligen derom göra skriftlig annmålan hos skolrådet i det distrikt, der tjenst skall af läraren afträdas.

§ 29.

1. Lärare bör i allt sitt förhållande så inom som utoft skolan gifva sina lärjungar ett godt föredöme samt med flit och trohet fullgöra sina ålligganden.
2. Undervisning skall af honom meddelas i föreskriftena läroämnens enligt den fastställda läsordningen, och bör han därvid vinnalägga sig så väl att utveckla lärjungarnes själförmögenheter som att bibringa dem beständta kunskaper och färigheter. För detta ändamål iakttaga läraren, att undervisningen alltid begränsas inom lärjungarnes åskådningskrets och fattningsförmåga; att läroinnehållet framställas enkelt, tydligt och åskådligt; att intet lärostycke, som ej förut blifvit genombångt och förklarat, föreläggas dem till arbete på egen hand;

att de ofta få återkalla i minnet det hufvudsakliga af det, som förut blifvit genombångt; samt att de, i mån af sina krafter och den utveckling de vunnit, öfvas till sjelfverksamhet.

3. Över sina lärjungars seder och uppförande bör läraren sorgfältigt vaka så väl under lärotimmar som under fristunder. Vid tillrättavisning och bestraffning af lärjunges förselse bör han lämpa afseende å den felandes ålder och sinnesart och förfara med lugn besinning och kärleksfullt allvar.
4. Läraren åligger vårdan om skolans undervisningsmaterial och öfriga inventarier, hvarafver ordentlig förteckning bör af honom upprättas.

5. För öfrigt ställe han sig till noggram efterättelse hvad honom enligt denna stads- och det för skolan gällande reglemente åligger samt hvad skolrådet med hänsyn till hans befattnings honom lagligen föreskrifver.

§ 30.

Vill ordinarie folkskolelärare afgå från sin tjenst, göre han derom i god tid skriftlig annmålan hos distrikts skolråd, som eger bevilja honom afsked.

Hrad derjemte iakttagas bör i det fall, att ordinarie folkskolelärare, som önskar från tjensten afgå, söker afsked med pension ur folkskolelärarnes pensionsinrättning, är stadgadt i reglementet för nämnda pensionsinrättning.

§ 31.

Då en till pension icke berättagd lärare vid distrikts skola, som oförrtiligen förestått sin tjenst, genom ålderdom eller sjuklighet är urständsatt att nöjaktigt bestrida de till tjensten hörande göromål och af detta skäl måste entledigas, eller då lärare på grund af sjukdom måste för längre eller kortare tid erhålla tjentsledighet, må det bero af distriktet att bevilja honom det understöd, hvaraf han kan anses vara förljent.

§ 32.

Skulle någon folkskolelärare befina oskicklig till eller försunlig i förättandet af sin tjenst eller ådagalägga sådant uppförande, att han ej bör såsom lärare bibehållas, må

skolrådet ega att, efter föregången, i skolrådets protokoll intagen, men fruktös befunnen varning, skilja honom ifrån befatningen såsom skollärare och den dermed följande affären.

Över skolrådets beslut om lärares varning eller skiljande ifrån befattningen må besväret kunna af lären, inom trettio dagar efter det han af besluten erhållit del, anföras i den ordning som är bestämd för besvär öfver val af lärare.

Skolrådet skall hos kyrkostämma göra annälan om lärares skiljande ifrån befattningen, sedan beslutet derom vunnit laga kraft.

§ 33.

Lärare, som af skolrådet blifvit antagen, eger skolrådet entlediga, dock med iakttagande af de vid hans antagning öfverenskomna vilkor.

§ 34.

Hvad i denna stadga finnes föreskrivet i afseende på lärare skall, med undantag af det som i §§ 26 och 27 stadgas angående förening af folkskoleläraretjenst med presterlig befatning eller med klockaretjenst, äfven ega tillämpning på lärarinno.

K A P. 6.

Lärjungars intagning, skolgång, flyttning och afgang.

§ 35.

1. Barns skoldaler räknas från och med det år, under hvilket barnet fyller sju, till och med det år, under hvilket barnet fyller fjorton år.
2. Då skolråd efter samråd med kyrkostämma så prövar nödigt, må tiden, då barns skolgång skall begynna, kunna uppskjutas, dock icke längre än till det år, under hvilket barnet fyller nio år. I sådant fall skall öppet lemnas hvarje barn, som uppnaftt den i näst föregående moment bestämda skolåldern, att begagna sig af skolundervisningen, om det af föräldrar eller mälsman annäles till skolgång.
3. Lärjunge, som ej vid skolålderns slut inhemsat de

kunskaper, hvilka fordras för afgang från skolan, skall fortfarande anses skolpliktig; hvaremot lärjunge, som före denna tid inhemsat för afgang erforderliga kunskaper, eger rätt att blixta från skolgång befriad.

§ 36.

Ordföranden i skolrådet skall vid början af hvarje år upprätta en noggrann föreckning dels öfver de barn inom distrikset, hvilka då inträda i den för skolgång bestämda åldern, dels öfver de till distriktethörande barn, hvilka, ehuру äldre, af någon anledning ej fört blifvit antecknade bland de skolpliktiga barnen.

§ 37.

Alla barn äro pligtiga att, sedan de inträdt i den för skolgång bestämda åldern, inställa sig till intagning i skola å dug, som af skolrådet bestämmes, med undantag af dem, som, enligt ammälan af föräldrar eller mälsmän, åtnjuta undervisning vid någon offentlig läroanstalt eller i någon, på sätt här nedan städgas, med vederbörlig tillåtelse inträttad enskild skola, eller erhållit tillstånd, på sätt näst följande § föreskriver, att njuta undervisning i hemmen.

§ 38.

De skolpliktiga barn, för hvilka föräldrar och mälsmän vilja bereda tillfälle till undervisning i hemmen, må af skolrådet befridas från skolgång. Dock skall årligen i närvaro af skolrådets ordförande eller någon bland skolrådets öfrige ledamöter förhöra anställas med dessa barn för pröfning af deras framsteg, och bör skolgång åläggas dem, hvilka ej hafta erhållit sådan undervisning, som i noggrannhet och omfattning nögorlunda motsvarar undervisningen i skolan.

§ 39.

Uti den i § 36 omförmålda företeckning, som bör förvaras hos skolrådets ordförande, skall för hvarje barn anmärkas, huru det blifvit sörjd för dess undervisning antingen genom intagning i någon af distrikts skolor eller på annat' sätt.

§ 40.

Intagning i skola bör ske vid lästermins början. Endast då särskilda omständigheter dertill föranleda, må med tillstånd för hvarje sådant fall af skolrådets ordförande undantag härifrån kunna ega rum.

§ 41.

Vid intagningen bör hvarje barn hänvisas till den klass af småskolan eller folkskolan, i hvilken det kan draga största nyttja af undervisningen, och inskrifivas i skolans hufvudbok, som skall föras af läraren efter ett af skolrådet fastställdt formulär.

§ 42.

1. Efter skedd intagning skall lärjunge på de bestämda lärotiderna ordentligt infinna sig i skolan och, så vida ej förfall blifvit anmäldt och godkändt i den ordning, som denna stadga och skoldistrikts regemente bestämma, utan afbrott begagna skolans undervisningsmateriel och öfriga tillhörigheter.

2. Lärjunge vare pliktig att iakttaga ett sedigt och anständigt uppförande så inom som utom skolan, visa akting och lydnad för sina lärare, med uppmärksamhet följa undervisningen, flitigt och noggrant fullföra sitt arbete samt varsamt begagna skolans undervisningsmateriel och öfriga tillhörigheter.

3. Lärjunge, som felar i sina åligganden, vare i mån af förseelens beskaffenhet underkastad lindrigare eller strängare bestraffning i enlighet med de föreskrifter, som i detta afseende äro meddelade i det för skoldistriktet gällande regemente.

§ 43.

1. Skolrådet eger att, der smittosam sjukdom är rådande, då sådant finnes nödigt, efter helsovårds- och kommunalnämnds anmälan eller efter dess hörande, äfvensom der annan oförutsedd anledning sådant kräfver, förordna, att undervisningen må för längre eller kortare tid inställas.
2. Om lärjunge i anseende till oblid årstid eller annan

giltig orsak icke utan svårighet kan besöka skolan under hela den föreskrifna lärotiden, må skolrådet efter pröning af förekommande omständigheter kunna medgivra befrilelse från oafbruten skolgång, likväl endast under det förbehåll, att föräldrar eller mälsman kunna och vilja taga sorgfältig vård om sådan lärjunges undervisning.

3. Huru i öfrigt tillfälligt ledighet från undervisningen må kunna i särskilda fall erhållas, bör bestämmas i det för skoldistriktet gällande regemente.

§ 44.

1. Skolrådets ordförande och öfriga ledamöter höra genom förnyade besök i skolorna föra noggrann tillsyn däröver, att barnen ordentligt begagga undervisningen, äfvensom att förekomma försummelser antecknas i skolans dagbok, som skall föras af läraren efter ett af skolrådet fastställdt formulär.
2. För underlättande af denna tillsyn bör skolrådet indela skoldistriktet i mindre områden och för hvarje sådant utse, antingen bland sina egna medlemmar eller bland andra för nit om folkundervisningen kände män, en tillsyndingsman, som eger inom sitt område överbaka barnens skolgång.

§ 45.

1. Flyttnings till högre klass verkställes på bestämd tid hvarje år i så väl småskolan som folkskolan med de lärjungar, som inhemsat den föregående klassens lärokurs, samt från småskolan till folkskolan med de lärjungar, som inhemsat småskolans lärokurs.
2. Fran folkskolan må endast de lärjungar kunna uppflyttas till fortsättningsskolan, hvilka med goda vitsord genomgått hela den för folkskolan bestånda lärokursen.

§ 46.

1. På tider, som af skolrådet bestämmas, böra, under ledning af skolrådets ordförande eller någon annan dess ledamot, ofentliga förhör med lärjungarne i alla skolor årligen anställas, vid hvilka förhörs slut lämpliga belöningar, så vidt tillgångar dertill finns, må tilldelas dem, som utmärkt sig genom flit, skicklighet och ett godt uppförande.

2. Vid dessa förhör skall af lären företes en af honom efter ett af skolrådet fastställdt formulär upprättad examenskatalog, innehållande så väl vitsord öfver lärljungarnes insigter och färdigheter, flit och uppförande som uppgifter om deras skolgång.

§ 47.

Med de lärljungar, som efter att hafta genomgått folkskolans lärokurs vilja från skolan afgå, anställes i närväro af skolrådets ordförande eller någon annan dess ledamot särskild pröfning; och skola åt dem, som vid denna pröfning godkänna, meddelas afgångsbetyg, innehållande vitsord så väl öfver deras insigter och färdigheter som öfver deras under skoltiden ådagalagda flit och uppförande.

§ 48.

De lärljungar, hvilka af fattigdom hindras att undervisningen längre tid begagna, eller sakna erforderlig fattningsgåfva att förvärva det fulla kunskapsmått, som bör i folkskolan inhemsas, kunna af skolrådet erhållas tillstånd att lemma skolan under det vilkor, att de åtmistone hafta nödiga insigter i följande ämnen:

- a) kristendomskunskap: katekes och biblisk historia till den grad, som erfordras för att kunna hos presterskapet börja den egentliga nattvardssässningen;
- b) modersmålet: ren och flytande innanläsning samt läslig och någorlunda felfri skrifning af lättare ord och meningar;
- c) räkning: de fyra räknesätten i hela tal;
- d) kyrkosång, med undantag för dem, som dertill sakna allt anlag.

§ 49.

Der föräldrar eller målsmän icke ega tillgång att bekosta barnens kläder och underhåll vid skolan, böra de genom församlingens fattigvårds häruinman understödjas.

§ 50.

1. Hvarje husbonde skall tillse, att hans tjänstehjons eller underhafvandes barn ordentligt besöka någon af distrikts

tets skolor eller eljest erhålla undervisning i enlighet med denna städgas föreskrifter.

2. Arbetsgivare, som begagnar barns biträde vid sin handtering, vare skyldig att, jemlikt de särskilda föreskrifter, som derom äro eller varda gifna, så ordna deras arbete, att nödig tid förunnas dem att erhålla stadgad undervisning.

§ 51.

I händelse föräldrar eller målsmän tredkas att efterkomma de föreskrifter, hvilka i afseende på barnens skolgångsskyldighet blifvit meddelade, skola de tredskande undergå varningar af presterskapet och, der ej sådant haft åsyftad verkan, af kyrkorådet. Om dessa varningar förblifva fruktlösa, må barnen ifrån föräldrarna skiljas och till vårdande åt andra personer öfverlemnas, samt kostnaden för barnens underhåll, jemte skolafifterna, hos föräldrarna eller målsmännen i laga ordning utmåtas.

K A P. 7.

Lärorum, skolmateriel och skolträdgårdar.

§ 52.

Hvarje skoldistrikt åligger att anskaffa och underhålla tjenliga rum för de skolor, som af distriktet blifvit inrättade, samt att förse dem med ändamålsenliga skolmöbler och erforderlig undervisningsmateriel.

§ 53.

Då skolhus skall af distriktet uppföras, eger kyrkostämma besluta om dess läge; och bör dervid tillses, att skolhuset kommer att ligga fritt och sundt samt helst i midten af det område, för hvilket det är afsedt.

§ 54.

Innan skolhus uppföres, skall tillfälle lemnas vederbörande folkskoleinspektör att öfver lokalernas lämplighet för deras ändamål afgifa yttrande.

§ 55. Skolrådet bör draga försorg derom, att de till skolorna upplätna rum underhållas, uppvärmas och hållas rena, att tjenliga anordningar för beredande af erforderlig luftväxling vidgas, samt tillse, att undervisningsmateriel och öfveriga inventarier väl vårdas; och tillkommer det för den skull skolrådet att pröva, om skollokal må, dock utan hinder för undervisningen, användas för något annat än det dermed afsedda ändamålet.

§ 56.

Vid hvarje folkskola bör, så vidt sig göra läter, finnas ett till skolträdgård lämpligt jordland, och bör skolrådet tillse, att trädgården värder ordnad på ett för barnens undervisning i trädgårdsskötsel och trädplantering ändamålsenligt sätt.

K A P. 8.

Kostnader för skolväsendet.

§ 57.

1. Kostnadera för alla de inom distriktet befintliga folkskolor, småskolor och mindre folkskolor, hvilka jemlikt §§ 1, 2 och 3 i denna stadga blifvit af hela distriktet uppställda, skola, såvida ej annorlunda derom öfverenskommes, bestridas gemensamt af hela skoldistriktet.

2. Småskolor och mindre folkskolor, hvilka jemlikt § 4 i denna stadga ärö upprättade af en del af distriket, skola af husfäderna derslädes bekostas.

§ 58.

För att bereda tillgång till kostnadera för skolväsendet bör, der ej andra medel härtill finnas, dels ett årligt bidrag af minst sex öre och högst femtio öre utgöras af hvarje skattskyldig person i skoldistriktet, dels en avgift af högst femtio öre årligen erläggas för hvarje barn, som begagnar någon af distrikets skolor, med undantag af dem, som åtnjuta understöd af fattigvården eller hvilkas föräldrar för medellöshet erhållna afkortning på de årliga kronoutskylderna; dock vare

det at skoldistrikten öfverlemmadt att närmare bestämma nämnda bidrag och afgifter. Om dessa icke uppgå till det för skolväsendet erforderliga belopp, skall det åligma skoldistrikten att det, som brister, sammanskjuta efter de grunder, som gälla för kommunalutskylders utgörande.

§ 59.

Till underhåll af småskola eller mindre folkskola, som bekostas af husfäderna inom en del af distriktet, må användas skolafgifterna till de i näst föregående § angifna belopp för de barn, hvilka der njuta undervisning.

§ 60.

Om fördelning och användande af öfriga skoldistriktet i och för skolväsendet tillfallande inkomster eger, så vidt ej annorlunda är stadgadt, kyrkostämma att besluta.

§ 61.

Om lärares löneförmåner och lönetillskott af allmänna medel äfvensom om räkenskaperna för skolans medel är särskilt stadgadt.

K A P. 9.

Enskilda skolor.

§ 62.

1. Onskar någon inräätta enskild skola till undervisningsmeddelande åt dem, som vilja begagna sig deraf, göre annämlan derom hos distrikets skolråd, hvilket ej må förvägra skolans inrättande, så framt personen är känd för gudstruktan och sedlig vandel och befinnes ega den skicklighet, som för undervisningens meddelande erfordras; börande dock en sådan skola, hvad undervisning och ordning angår, jemlikt § 7 af denna stadga stå under skolrådets inseende.

2. Skolor, som på enskildes bekostnad ärö eller framdeles blixtva inrättade, skola äfven vara under skolrådets inseende; dock må ej någon rubbning ega rum i de vikor, som vid deras stiftelse ärö föreskrifna. Skolrådet vare likväld obetaget

att i afseende på dessa skolors inrättning eller förvaltning vidtaga sådana emot stiftarens bestämda föreskrift icke stridande jemkningar eller förändringar, vilka prövas lämpliga för undervisningens ändamålsenliga ordnande i öfverensstämmelse med hvad denna stadga föreskrifver.

K A P. 10.

Tillsyn öfver och berättelser om folkundervisningen.

§ 63.

Presterskapet utöfve en sorgfältig uppsikt i synnerhet öfver kristendomsundervisningen i distrikts skolor. Församlingens lärare skola för den skull, så ofta deras öfriga embets-
aligganden medgivva, infinna sig så väl i de fasta som i do-
flyttande skolorna, efterhöra och undersöka huru detta sko-
lans viktigaste kunskapsämne af skollärenen bibringas, gifva
honom, der det tarfas, upplysningar och råd, samt sjelfve
genom undervisning, förklaring och tillämpning söka göra de
heliga läroarna levande i barnasimmet.

§ 64.

Om den tillsyn öfver skolorna, som utövas af dertill förordnade folkskoleinspektörer, ärö särskilda föreskrifter gifna.

§ 65.

Biskopen och domkapitlet i hvarje stift ålägger att hafva en sorgfältig uppsikt öfver anstalterna för folkundervisningen samt vaka öfver deras ledning och utveckling till uppfyllande af deras viktigta bestämmelse.

§ 66.

1. Lärare i folkskola, småskola och mindre folkskola skall hvarje år före den 1 Februari till vederbörande skolråds-ordförande lemma uppgifter, enligt stadgadt formulär, rörande förhållandet i skolan under det näst föregående året.
2. Skolrådet skall årligen afgifva berättelse, enligt stadgadt formulär, om förhållandet med folkundervisningen inom

distriktet under det näst föregående året och före den 15 Mars hvarje år sända den jemte lärarnes förenämnda uppgifter till folkskoleinspektören.

§ 67.

Folkskoleinspektör ålägger att för hvarje till hans inspek-
tionsområde hörande kontrakt, efter granskning af skolrådens
berättelser, upprätta sammandrag deraf, särskilt i pedagogiskt
och särskilt i ekonomiskt hänseende, enligt stadgade formu-
läär, och böra dessa sammandrag jemte skolrådens berättelser
och lärarnes uppgifter till domkapitlet insändas före den 1 Maj
hvarje år.

§ 68.

Domkapitlet bör sammansföru inspektörernas uppgifter
öfver deras inspektionsområden till en allmän redogörelse för
hela stiftet och dermed jemte eget utlåtande och samtliga i
föregående §§ 66 och 67 nämnda handlingar till Ecklesiastik-
departementet inkomma före den 1 Juni hvarje år.

Utan hinder af denna stadgas bestämmelser gällle hvad
för särskilda orter är eller kan varda annorlunda föreskrivet.
Det alla, som vederbör, hafva sig hörsammeligen att efter-
räätta. Till yttermera visso halve Vi detta med egen hand
underskrifvit och med Vårt Kongl. signil bekräfta latit.
Stockholms slott den 20 Januari 1882.

O S C A R.
(L. S.)

C. G. Hammarskjöld.

2. Folkskola bör helst vara fast, men der medellöshet eller lokala förhållanden hindra inrättandet af fast folkskola, må tills vidare barnaundervisningen besörjas i flyttande folkskola.

3. Vid hvarje folkskola skall minst en lärare vara anställd såsom ordinarie på sätt i §§ 19—21 af denna stadga föreskrifves. Dejeme mā, der så nödigt prövas, för särskild klass eller afdelning af folkskolan anställas antingen ordinarie eller extra ordinarie folkskolelärare eller och, om det kan ske utan men för folkskolan, i stället för dylik folkskolelärare, biträddande lärare. För undervisning i öfningsämnem må dock särskilde lärare kunna antagas.

Vi OSCAR, med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung, göre veterligt: att sedan en af Oss i häder till satt komité afgivit underdåligt förslag till stadga angående folkundervisningen i vissa städer, afseende förändringar af och tillägg till hvad enligt nu gällande bestämmelser är för riket i dess helhet stadgadt, så och efter det vederhörande häröver sig yttrat, haftve Vi, som funnit en omarbeting af gällande stadga angående folkundervisningen böra ega rum hufvudsakligen i det af komiterade i dess nämnda förslag angesyfte, härigonom velat, med upphäfvande af Vår förryade stadga angående folkundervisningen i riket den 20 Januari 1882 äfvensom senare utfärdade författingar, enligt hvilka meddelats ändring i vissa delar af samma stadga, i näder påbjuda och stadga som följer:

**Kongl. Majts förynade nädiga stadga
angående folkundervisningen i riket;
gilven Stockholms slott den 10 December 1897.**

§ 2.

1. På det att folkskolan må hafta till föremål endast de mera försigkomna barnens undervisning, böra, der förhållanden sådant påkalla och medgifa, för meddelande af det första förberedande kunsksapsmåttet at nyhöjare, småskolor inrättas till det antal, som finnes behöfligt.

2. Småskolelärare anställes på sätt här nedan i § 24 stodgas, kyrkostänna dock obetaget att beshuta, att för upphållande af undervisningen i småskola eller sådan skola motsvarande klasser i folkskola må användas ordinarie eller extra ordinarie folkskolelärare, tillsatt i den ordning, som i §§ 19—21 eller § 24 af denna stadga sägs.

§ 3.

Der byar, hemman, torp eller lägenheter äro så aflagtma, att dit hörande barn ej utan svårighet kunnna begagna folkskolan, må för dessa barns undervisning mindre folkskolor inrättas och förses med lärare på sätt här nedan i § 24 stodgas.

§ 4.

Dereft småskola eller mindre folkskola upprättas af husräder inom en del af en församling, må sådan skola anses tillhöra församlingens skolväsende, såvida den är anordnad i öfverensstämmelse med hvad denna stadga och det för församlingens skolor gällande reglemente föreskrifva.

§ 1.

1. I hvarje kyrkoförsamling såväl i stad som på landet skall finnas en eller, der förhållandena sådant påkalla och nedgifa, flera folkskolor. Undantagsvis må dock tvinne eller flera till samma pastorat hörande församlingar kunna förenas om en skola, der en ringare folkmängd och öfriga förhållanden påkalla en sådan förening.

- § 5.
- Der kyrkostämma dertill beviljar medel, må folk-skolan utvidgas med en högre afdelning. I sådan afdelning skall den hufvudsakliga undervisningen meddelas af antingen ordinarie eller extra ordinarie folkskolelärare.
 - För de lärjungar, som genomgått de för folkskolan fastställda lärokurser samt icke öfvergå till den i närmast föregående moment omförmälda högre afdelning eller annan läro-anstalt, bör tillfälle beredas att efter bestämd plan under lärarrens ledning dels underhålla redan förvärvade kunskaper, dels och derut ytterligare förkofra sig.
 - För denna fortsatta undervisning må, der sådant finnes lämpligt, inrättas särskild fortätningsskola enligt de grunder, som omförmålas i särskild författning samt §§ 12, 16 och 45 af denna stadga.
 - För de lärjungar, som af skolrådet erhållit tillstånd att lemma folkskolan under de i § 48 angifna vilkor, bör jenväl, der förhållandena sådant medgivta och kyrkostämman beviljar dertill erforderliga medel, tillfälle beredas att i ersättningsskola underhålla förvärvade kunskaper och, så vidt möjligt är, deri förkofra sig.
 - Om högre folkskola är särskildt stadgadt.

K A P. 2.

Skoldistrikt och skolråd.

§ 6.

Hvarje kyrkoförsamling med särskilt skolråd, så och två eller flera församlingar inom samma pastorat eller stad, hvilka förenat sig om ett gemensamt skolråd, utgöre ett skoldistrikts-Kommun, som ej bildar egen kyrkoförsamling, må och, der Kongl. Maj:t på framställning af vederhörande sådant förordnar, utgöra särskilt skoldistrikts-Kommun, som af sägs om kyrkoförsamling gäller och om Kommun, som af Kongl. Maj:t förklarats utgöra särskilt skoldistrikts-Kommun.

§ 7.

- Skolrådet, om hvars sammansättning och allmänna åligganden är särskiltt stadgadt, skall utgöra styrelse för alla

distrikts skolor, hvilka afse att meddela sådan undervisning, som denna stadga föreskriver.

- Skolrådet skall äfven hafva inseende öfver de för samma ändamål inom distriket jemlikt § 62 inrättade enskilda skolor samt vaka öfver den undervisning i hemmen, som här nedan i § 38 omförmåles.

§ 8.

- Skolrådet skall hafva sorgfältig vård om distrikts skolor, noggrant iakttaga hvad gällande författningar angående folkundervisningen stadge och distrikts reglemente föreskrifer och vaka deröfver, att lärarne fullgöra hvad deras viktigta kall af dem kräfver samt att barnen flitigt begagna del tillfälle till undervisning, som blifvit dem beredt.

- Skolrådet ålägger att lärare, senast inom trettio dagar efter det skriftlig begäran derom framsätta, utfärda tjänstgöringsbetyg. Detta skall innehålla dels uppgift om tjänstgöringens art och tjänstgöringstiden, dels och vitsord öfver lärarrens ådagalagda undervisningsskicklighet, öfver hans förmåga att i skolan upprätthålla ordning och att i öfrigt led ungdomens uppfosten, öfver hans nit samt öfver hans vandel. Tjenstgöringsbetyg må och, der skyndsamhet är af nöden, utfärdas af skolrådets ordförande jemte de ledamöter, som skolrådet dertill utsät.

- Vid bedömande af undervisningsskicklighet, af förmåga att i skolan upprätthålla ordning och att i öfrigt led ungdomens uppfosten samt af nit skola användas vitsorden; berömlig, med utmärkt beröm godkänd, med beröm godkänd, med nöje godkänd, godkänd och försvarlig, samt vid bedömande af vandel vitsorden: hedrande och mindre hedrande.

- Derest kyrkostämma dertill beviljar medel, eger skolrådet att för viss tid till sitt biträde antaga en folkskoleinspektör med de skyldigheter, som i en särskild för honom utfärdad instruktion angifvas. Under samma förutsättning må dock skolrådet för viss tid utse erforderligt antal öfverlärate, hvilkas skyldigheter likaledes upptagas i en för dem afsedd instruktion.

Der särskild folkskoleinspektör finnes anställd, eger han att vid skolrådets sammanträden vara tillstädés och i öfverläggningarna men ej i beslutens deltaga, med rätt för honom att, der han så önskar, få sin uttalade mening antecknad i skolrådets protokoll.

Instruktionen för såväl folkskoleinspektör som öfverlättare utfördas af skolrådet men skall för att blixta gällande fastställas af vederhörande domkapitel.

5. En gång under hvarje läsår sammanträda, på kallelse af skolrådets ordförande, skolrådet, folkskoleinspektören, der sådan finnes af skolrådet antagen, och de vid distrikts folkskolor, småskolor och mindre folkskolor anstälde lärare för att öfverlägga om frågor angående folkskoleväsendet inom distriket. Der, på grund af lärarnes stora antal eller distriktsutsäckning, ett för hela distriktet gemensamt sammanträde icke lämpligen kan hållas, ankomme det på skolrådet antingen att anordna flera särskilda sammanträden med olika afdelningar af lärare eller dock att öfverlägga med af lärarne utsedda ombud. Säväl ombudens antal som sättet, hvarpå de skola utes, bestämmas i det för distriktet fastställda reglementet.

6. Derjemte eger distrikts folkskoleinspektör, der sådan finnes, eller ejest skolrådets ordförande att, då så anses erfordert, sammankalla alla lärarne eller vissa af dem till öfverläggningar rörande undervisning, ordning och tukt. Skolrådet må dock kunna uppdraga åt öfverlättare att hålla dylika sammankomster med de under dem lydande lärare.

§ 9.

1. På förslag af skolrådet skall kyrkostämman indela området för flyttande skola i rotar, hvarvid bör tillses, att rotarnes antal så mycket som möjligt inskränkes, på det undervisningen må i hvarje röte årligen fortgå en längre tid.
2. Skolrådet skall för hvarje skola upprätta läroplan, omfattande antalet klasser, i hvilka barnen böra med afseende på sina olika framsteg vara indelade, ävensom läroämnem och lärokurser för de särskilda klasserna.

3. Läroplanen bör upprättas med ledning af den för undervisningen i rikets folkskolor och småskolor utgifna normalplan.

§ 10.

1. För hvarje skoldistrikt skall finnas ett reglemente.
2. Reglementet skall innehålla dels bestämmelser om folkskoleväsendets allmänna anordning inom distriket, indelning i områden och rotar, lärotider, intagning i skola, flytting, inom skola och afgang derifrån samt fortsatt undervisning, dels nödiga föreskrifter om undervisning, ordning och tukt samt om lärares skyldigheter ävensom hvad mera till skolornas behöriga vård och förvaltning hör, dels dock för hvarje särskild skola det hufvudsakliga af dess läroplan.
3. När förslag till reglemente skall utarbetas, skall tillfälle beredas lärarpersonalen att framställa sina önskningar rörande innehållet i delsamma antingen vid sådant sammanträde, som omförmåles i § 8 mom. 5, eller på annat sätt, som skolrådet kan finna lämpligt.
4. Förslag till reglemente skall derefter upprättas af skolrådet, sedan kyrkostämman för sin del fattat beslut angående reglementets bestämmelser, om hvilka det enligt denna stadga tillkommer kyrkostämman att besluta.
5. Skolrådets förslag till reglemente skall jemte de i ärendet förförda protokoll översändas till domkapitlet och skall för att blixta gällande, efter det vederhörande statens folkskoleinspektör blifvit deröver hörd, af domkapitlet prövas och godkännas.
6. På samma sätt behandlas förslag om ändring i det fastställda reglementet.

§ 11.

För vidmagthållande och utvidgning af i skolan förvärvade insigter och i allmänhet för väckande och underhållande af lusten för god läsning bör skolrådet befrämja inrättandet och begagnandet af socken- och skolbibliotek samt tillse, att lämpliga böcker dertill anskaffas.

K A P. 3.

Läroämnen, lärokurser och läsordning.

§ 12.

1. Läroämnen i folkskola vare:
kristendomskunskap, modersmålet (läse-, tal- och skrif-
öfningar), räkning, geometri, geografi, historia, naturkunnig-
het, teckning, sång, gymnastik samt trädgårdsskötsel och träd-
plantering, der lämpligt jordland jemlilt § 56 dertill bifvit
upplätet, hvarjemte undervisning i slöjd för de gossar och
flickor, som anmälas att delta i denna undervisning, må
kunna vid skolan anordnas i den utsträckning, omsändig-
heterna medgivfa.
2. Läroämnen i småskola vare:
kristendomskunskap, modersmålet (läse-, tal- och skrif-
öfningar), räkning, sång och gymnastik, hvarjemte teckning
och särskilda åskådningsöfningar höra förekomma i de skolor,
der förhållanden sådant medgivfa.
3. Läroämnen i folkskolans högre afdelning vare:
kristendomskunskap, modersmålet, matematik med bok-
föring, naturkunnighet med helsolära, historia med statskun-
skap, geografi, teckning, sång och gymnastik; derjemte må
undervisning i slöjd meddelas de lärjungar, som begära och
erhålla tillstånd att deri delta.
4. Läroämnen i fortsättningsskola vare:
kristendomskunskap, modersmålet, räkning, geometri,
teckning samt, så vidt möjligt är, historia och naturkunnighet.
5. Läroämnen i ersättningsskola vare:
6. Undervisningen i historia, geografi och naturkunnighet
i folkskolans högre afdelning samt i historia och naturkunnig-
het i fortsättningsskolan må, der skolrådet så finner godt, med-
delas hufvudsakligen under läsning af lämpliga historiska,
geografiska och naturhistoriska skildringar under de åt under-
visningen i modersmålet anslagna timmar.
7. Härjemte må, der omständigheterna sådant medgivfa,
tillfälle till undervisning i huslig ekonomi beredas de flickor,
som begära och erhålla tillstånd att deri delta.

§ 13.

1. Vid utarbetande af den läroplan, som jemlilt § 9 mom.
2 och 3 skall af skolrådet upprättas, bör tillses, att de särskilda
kunskaps- och öfningsämnen inträda i undervisningen i ända-
målsenlig ordning, så att de första läse- och skriföfningarna
ställas i nära samband med hvarandra, att undervisning i
biblisk historia begynner före undervisningen i katekes, att
räkneöfningar tidigt anställas till onvexling med öfningarna i
läsning och skrifning, samt att undervisningen i öfriga läro-
ämnen ej uppskjutes utöver den tid, då den, med hänsyn så
väl till barnens utbildning som till de särskilda läroämnenas
inbördes förhållande, kan med fördel begynna.
2. Vid upprättande af läroplan för fast folkskola, så
anordnad, att småskole- och folkskoleafdelningarna under-
visas samtidigt af samme lärare, för flyttande folkskola, som
saknar underlag af småskola eller som flyttar på flere än två
stationer, afvensom för mindre folkskola, må endast den in-
skräckning i folkskolans läroämnen och lärokurser kunna
medgivvas, som prövas vara af omständigheterna påkallad
och med barnens nöjaktiga undervisning förenlig.
3. Skolrådet eger vid uppgörande af förslag till läro-
kurser besluta om den skilnad, som i hänseende till kunsksaps-
fordringarna lämpligen må göras mellan gossar och flickor.
4. Undervisningen i gymnastik för gossar må i folks-
kolans högre afdelning, der sedan är inrättad, omfatta äfven
lämpliga militär- och skjutöfningar.
5. Skolrådet eger att, efter vidkommande lärares hörande,
bestämma de läroböcker, som skola begagnas vid undervis-
ningen.

§ 14.

1. För hvarje skola skall skolrådet fastställa läsordning,
hvartill förslag uppgöres af yederbörande lärare med ledning
af normalplanen och det för skoldistriket gällande reglemen-
tets bestämmelser.
2. I skoldistrikts, der läsordning icke lämpligen kan upp-
rättas på sätt, som i näst föregående moment sägs, skall skol-
rådet med ledning af normalplanen fastställa de grunder, som

skola tillämpas vid läsordningens upprättande. Förslag till läsordning uppgöres uti sådant fall i skoldistrikts, der folkskoleinspektör blifvit anställd, af denne i samråd med de lärare, skolrådet dertill utsett, och i skoldistrikts, i hvilka särskild inspektör ej finnes, af den eller de lärare, som af skolrådet erhållit detta uppdrag. Sådant förslag till läsordning skall fastställas af skolrådet eller, der skolrådet sådant bestämmar, af dess ordförande.

3. Vid läsordningens uppgörande skall för öfrigt iakttagas:

- att lärjungar, som tillhör samma klass, så vidt möjligt är, sammankallas i ett lexlag;
- att de särskilda klasserna omedelbart undervisas af läraren, och att då två eller flera klasser, hvilka skola af en lärare samtidigt handledas, ej kunna med fördel undervisas tillsammans, en eller flera af dem sysselsättas med tysta öfningar;
- att lärare i flyttande skola under den tid, som är bestämd för skolans hållande i en röte, så vidt sig göra låter, besöker den eller de öfrige rotarne, i den ordning skolrådet bestämt, för att hålla förhör med dervarande barn och lemma dem anvisning till hemarbete;
- att sådana förhör skola jemväl hållas i fast skola, i hvilken afdelningar af barn undervisas skilda tider af året;
- att, der särskild småskola ej finnes, och der samme lärare meddelar undervisning såväl åt nybörjare som åt mera försig-komma lärjungar, undervisningen åt nybörjare helst meddelas på särskilda lärotider;
- att lärjungar i fortsättningsskola undervisas för sig och sälunda tillsammans hvarken med folkskolans eller ersättningsskolans lärjungar;

att lärjungar i ersättningsskola, enligt närmast föregående moment, icke undervisas tillsammans med fortsättningsskolans lärjungar samt, om möjligt, icke heller med folkskolans.

4. Läsordningen bör upptaga för hvarje lärotimme i veckan det ämne, hvari de särskilda klasserna skola undervisas, samt äfven angifva hvilka klasser skola omedelbart

undervisas af läraren och hvilka skola sysselsättas med tysta öfningar.

5. Läsordningen skall vara i lärorummet anslagen.
6. Hvarje dag börjas och slutas undervisningen med bön och sång.

K A P. 4.
Lärotider.

§ 15.

1. På förslag af skolrådet beslutar kyrkostämman avgående de tider af året, de dagar i veckan och de timmar å dagen, då undervisningen skall i skolorna meddelas.
2. Härvid bör iakttagas:
 - att den årliga lärotiden vid skolor, för hvilkas lärare skoldistrikt åtnjuter lönetillskott af allmänna medel, skall omfatta minst åtta månader eller $34 \frac{1}{2}$ veckor;
 - att, der skola flyttar på mer än två stationer och der folkskola eller mindre folkskola icke understödjes af småskola, bör, om kyrkostämman beviljar dertill erforderliga medel, den årliga lärotiden förlängas utöver åtta månader;
 - att den dagliga lärotiden för hvarje lärjunge utsträckes i småskola ej öfver fem och i folkskola i allmänhet ej öfver sex timmar;
 - att antalet lärotimmar i veckan i intet fall får överskrida trettiosex, tiden för morgonandakten häri inberäknad;
 - att mellan de lärotimmar, som följa omedelbart på hvarandra, lärjungrne skola åtnjuta i folkskola tio och i småskola femton minuters ledighet;
 - att efter tre lärolimmar skall lemnas en längre ledighet, kyrkostämma dock obetaget att besluta, att i skolor, der förhållandena sådant påkalla, efter tredje lärotimmen högst en timme må före den längre ledigheten användas till undervisning i öfningsämne. Den längre ledigheten skall utsträckas till helst två, men minst en timme, så vida icke domkapitlet, efter vederbörande folkskoleinspektörs hörande, på grund af i något skoldistrikts rådande särskilda förhållanden, i folkskolor

med fem och i småskolor med fyra timmars daglig undervisning medgiver ledighetens inskränkning intill en half timme, hvilken dock ej får inräknas i de föreskrifna lärotimmarne.

§ 16.

I fortsättningsskola, som till lärares aflöning åtnjuter understöd af allmänna medel, skall årliga lärotiden uppgå till minst ett hundra åttio timmar enligt den anordning och fördeining, hvarom i särskild författnings närmare stadgas.

§ 17.

Rörande tiden för undervisning i slöjd för såväl gossar som flickor i de skolor, som dertill njuta understöd af allmänna medel, är särskilt stadgadt.

K A P. 5.
Lärares tillställning, ditganden och entledigande.

§ 18.

För att anställas som ordinarie eller extra ordinarie lärare vid sådan folkskola, som i § 1 af denna stadga omförmäles, erfordras:

a) att vara känd för gudsfrukten och sedlig vandel samt den stadga i karakteren och den foglighet i lymet, som ungdomens ledning kräfver;

b) att hafta undergått godkänd afgångsexamen vid något statens folkskolelärarseminarium; samt

c) att hafta uppnått tjugunt års ålder.

§ 19.

1. Då ordinarie lärarens tid vid folkskola är till ansökning ledig, skall kungörelse om ledigheten, så snart ske kan och senast inom sex månader, af skolrådet utfärdas och tre gånger införas i den tidning, i hvilken officiella meddelanden tillkännagivs.

2. Ordinarie folkskolelärarens sökes hos skolrådet senast inom sextio dagar från första dagen, då ledighet kun-

giordes i nämnda tidning, denna dag oräknad, dock att, on den sextioende dagen infaller å helgdag, ansökningstiden utsträckes till nästföljande söckendag. Ansökning med dertill hörande handlingar skall före ansökningstidens utgång till skolrådets ordförande ingefvas eller och med allmänna posten till honom insändas så tidigt, att den honom tillhandakommit, innan ansökningstiden gått till ända.

3. Ansökning skall åtföljas af:

- behörigen styrkt merit- och tjenstföreteckning; samt i hufvudskrift eller behörigen styrkt afskrift;
- presbetyg;
- afgangsbetyg från ett statens folkskolelärarseminarium; och,

om sökanden förut tjänstgjort såsom skollärare,

- af vederbörande myndighet utfärdadt betyg öfver föregående tjenstgöring; börande det intyg, som afser lärarens senaste tjenstgöring, icke vara utfärdadt tidigare än tre månader före ansökningstidens utgång.

4. Sökande till ordinarie lärarens tjänst må ej, förrän förslag blifvit upprättadt eller, derest han blifvit å förslaget uppförd, val eg rum, annmäla sig såsom sökande till sådan tjänst inom annat skoldistrikt, vid äfventyrt att, derest han ej, före förslagets upprättande, skriftligen återkallar sin ansökan till den först sökta tjänsten, anses obehörig till hvarje af dessa tjänster.

5. Efter ansökningstidens utgång och så fort ske kan sammanträder skolrådet, som till en början prövar sökandens behörighet. Finner skolrådet så nödigt, eger skolrådet efter förelägga de såsom behörige ansetde sökandena eller en eller flera af dem undervisningsprof. Dessa prof afslägas i navaro af skolrådet eller af dess ordförande jemte af skolrådet för ändamålet utsedda ombud och fullgöras genom att undervisa barn i folkskolan inom de lärokurser, hvilka enligt gällande reglemente skola i distrikts folkskolor genomsås. Sökande, som fått undervisningsprof sig förelagdt, skall ett dygn före profvet hos skolrådets ordförande erhålla uppgift å de lärostycken, i hvilka han vid profvet skall undervisa. Öfver prof skola afgivs vitsord, hvilka skola införs i skolrådets

protokollsbock. Underlätenhet att fullgöra förelagd undervisningsprof utgör icke hinder för sökande att vid tjenstens tillställande komma i åtanke.

6. Skolrådet skall, då prof ej föreläges de sökande, efter ansökningstidens utgång, men ejest sedan den för profs af läggande af skolrådet bestämda tiden gått till ända, så snart ske kan, och senast inom trettio dagar, på förslag uppföra tre af de sökande i den ordning, i hvilken de med afseende på sin lämplighet för tjensten anses böra komma i åtanke. Härvid bör hänsyn tagas till såväl de egenskaper, som i § 18 omförmålas, mit samt förmåga att upprätthålla ordning i skolan och att i öfrigt leda barnens uppmostran som undervisningsskicklighet, kunskaper och färdigheter samt under föregående tjenstgöring förvärvad erfarenhet.

7. Om i samma skoldistrikt två eller flera tjenster af samma beskaffenhet skola tillsättas samtidigt, skall skolrådet antingen upprätta särskildt förslag till hvor och en af dem såsom i närmast föregående moment sägs, eller, om skolrådet så finner lämpligare, för alla de ifrågavarande tjensterna uppräta ett gemensamt förslag, hvari skolrådet bland de såsom behörige anseende sökande skall föreslä ett antal, motsvarande tre gånger de lediga tjensterna i den ordning, i hvilken de sökande med tillämpning af de i föregående moment omfämlda befordringsgrundar anses böra komma i åtanke.

8. I skoldistrikts, i hvilka rätten att tillsätta lärare tillkommer skolrådet, må skolrådet, der det så finner för godt, inom sig utse minst två ledamöter, som jemte ordföranden i skolrådet ega att fullgöra de ålligganden, som eljest vid upprättande af förslag till ordinarie folkskoleläraretjenst enligt denna stadga tillhör hela skolrådet.

9. I skoldistrikts, der särskild folkskoleinspektör är anställd, skall denne vid upprättande af förslag deltaga i vederbörandes överläggningar derom men ej i beslutet.

§ 20.

- Om ingen behörig sökande anmält sig till ledigförklarat tjenst, skall tjensten å nyo ofördjölijgen kungöras ledig.
- Om åter endast en eller två behörige sökande anmält

sig till en tjenst, skall lika lång ansökningstid för förslagets fyllande å nyo utsätta och på ofvannämnda sätt kungöris, såvida ej skolråd och kyrkostämma gemensamt förklara sig nöjda i förra fallet att antaga den, som är ensam sökande, och i senare fallet att anställa val mellan två på förslag uppförde sökande.

3. Om två eller flera tjenster af samma beskaffenhet vid samma folkskola eller vid folkskolorna i ett skoldistrikt samtidigt skola tillsättas och antalet behörige sökande är mindre än tre gånger antalet af de ledigförklaraade tjensterna, skall skolrådet föreslä, antingen att alla de lediga tjensterna, om tillräckligt antal lärare dertill anmält sig, tillsättas eller att en, två eller flera af dem tillsättas och den eller de öfriga å ny ledigförklaras. Derefter beslutar kyrkostämman, hur hämed förfaras skall.

§ 21.

- Senast inom trettio dagar efter förslagets upprättande bör val af lärare å kyrkostämma företagas, och skola dervid lända till efterättelse de för val å kyrkostämma i allmänhet gällande föreskrifter.
- Der skolråd eger att tillsätta lärare, följas de förskrifter, som i detta hänseende för hvarje särskildt skoldistrikt äro eller blifva gifna. Sättet, hvarpå skolrådet skall kungöra, huru tillsättning af lärare utfallit, bestämmes i distrikets reglemente.

§ 22.

- Öfver olagligheter, begångna vid upprättande af förslag eller vid val eller vid tillsättning i annan ordning af lärare, må, sedan valet eller tillsättningens skett och behörigen kungjorts, besvär kunna hos domkapitlet anföras inom den tid, som är stadgad för besvärs anförande öfver kyrkostämmons beslut; och må domkapitlets utslag kunna i vanlig ordning hos Kongl. Maj:t öfverklagas.
- Om den, som anfört besvär öfver förslag till en af honom sökt ordinarie folkskoleläraretjenst eller öfver valet till eller tillsättningen af tjensten, anmelder sig som sökande till dylik tjenst inom annat skoldistrikts, förrän besvären blifvit

genom laga kraft egande utslag afgjorda, vare samma påföldj, som ofvan stodgats för samtidigt sökande af sådana tjenster inom två eller flera skoldistrikts.

3. Förordnande för vederbörligen vald eller tillsatt lärares utvärdas af skolrådet utan lösen.

4. Skolrådet uti skoldistrikts i stad eger rätt att under förutsättning att sådant kan ske utan fönärmände af lärares på meddeladt förordnande grundade rätt, när skolans bästa det kräfver, förflytta en ordinarie lärares från en tjänst till en annan inom distriktet utan iakttagande af de i §§ 19—21 gifna bestämmelser, dock att den förflyttade lärarens löneförmåner derigenom icke förminksas.

5. När, i skoldistrikts på landet, skolväsendet blifvit i behörig ordning omorganiseradt, eger kyrkostämman, under enhanda förutsättning som i mom. 4 sägs, att, om så behöfnes nödigt för organisationens genomförande, förflytta en ordinarie lärares från en folkskola till en annan inom distriktet utan iakttagande af de i §§ 19—21 gifna bestämmelser; dock att församlingen bestrider kostnaderna för flyttningen samt att lärarens löneförmåner genom förflyttningen icke förminksas.

Beslutet om den i detta moment omförmälda förflyttning skall, för att blixta gällande, af domkapitlet, efter hörande af såväl ifrågavarande lärares som vederbörlande statens folkskoleinspektör, prövas och godkännas.

6. Skolrådet eger att, när förhållandena det påkalla, vidtaga nödiga förändringar uti arten af lärares tjänstgöring vid den skola, der han är anställd.

§ 23.

1. Till biträddande lärares i folkskola, lärares i småskola samt lärares i mindre folkskola må antagas personer, hvilka, jemte det att de ega den lämplighet för läracaklet, som i föregående § 18 mom. a) omförmåles, antingen företett betyg öfver aflagd examen vid folkskolelärareseminarium eller öfver undergången pröfning vid annat under offentlig kontroll stående seminarium eller dock ej efter uppnådda aderton års ålder medelst undervisningsprof eller annorledes för skolrådet åtagalagt sig innehafva för den sökta befattningen erforderliga

insigter och färdigheter samt god förmåga att meddela undervisning.

2. I afseende på undervisningsprof iakttages hvad i § 19 af denna stadga är föreskrivet.

§ 24.

1. Extra ordinarie folkskolelärare, biträddande lärares vid folkskola, lärares vid sådan småskola eller mindre folkskola, som blifvit uppträttad af hela skoldistriktet, ävensom särskilde lärares i öfningsämnens antagas af skolrådet.

2. Vid småskola eller mindre folkskola, som blifvit uppträttad af husfäderna i en del af distrikset, må lärares af dem antagas, sedan hans behörighet blifvit, på sätt i föregående § sägs, af skolrådet prövad och godkänd. Om antagandet göres ofördräjliggen skriftlig anmäljan hos skolrådet.

3. Då sådan lärares, som i mom. 1 och 2 omförmåles, antages af skolrådet eller af husfader, skall detta ske antingen för viss tid, som ej må öfverstiga ett läsår, eller och tills vidare, i sistnämnda fall med ömsesidig rätt till minst fyra månaders uppsägning, skolrådet dock obetaget att, der kyrkostämman så beslutat, i enlighet med bestämmelser i vederbörligen stadfäst reglemente gifva lärares vid småskolan en fastare anställning.

4. Protokollsutdrag eller annat bevis om antagning skall ofördräjliggen utan lösen tillställas den, som enligt de föregående momenten i denna § blifvit till lärares antagen.

§ 25.

Då lärarebefattning är ledig eller lärares åtnjuter tjänstledighet, skall skolrådet draga försorg derom, att undervisningen uppehålls genom vikarie; och bör, om icke särskilda förhållanden derifrån föranleda undantag, icke någon dertill föroordnas, som ej eger den i denna stadga föreskrifna behörighet att innehafva den ifrågavarande tjänsten.

§ 26.

På domkapitlets pröfning må bero, huruvida läraretenhet i folkskola må förenas med presterlig befattning. Sådan förening bör dock ej tillfåtas i andra fall, än då båda befattningarna kunna af en och samma person behörigen skötas.

§ 27.

1. Lärarebefattning i folkskola må, i den ordning här nedan sägs, kunna förenas med organist- eller klockaresyssla eller med båda dessa sysslor; börande i sådant fall innehavaren af dylika förenade befattningar i första rummet egna sin tid och sina krafter åt skolläraretjensten samt, så vidt nödigt prövas, genom särskild med kyrkoherdens och församlingens samtycke utsedd persons biträdé utträffa förfallande, till de andra befattningarna hörande göromål.

2. Har sådan förening af befattningar, som i mom. 1 sägs, af församling beslutats, skal församlingen göra anmälan om beslutet hos domkapitlet och tillika meddela fullständig upplysning om de för hvor af organist- och klockaresysslorna anslagna löneformåner; ålliggande det domkapitlet att, med fästadt afseende å de kraf, som på ifrågavarande befattningar bör ställas, och dera, huruvida de för organist- och klockarebefattningarna anslagna löneformåner äro tillräckliga till aflöande af sådant biträdé, hvarom i mom. 1 förmåles, pröva och afgöra, om den ifrågavarande föreningen må, så längt de uppgifna löneformånerna utgå, ega rum.

3. Har folkskolelärarebefattning i vederbörlig ordning förenats med organist- eller klockaresyssla eller med båda före det Vår nädiga kungörelse i förevarande ämne den 4 Maj 1894 trädت i tillämpning, skall, när befattningarna blifva lediga, församlingen, derest den fortfarande önskar, att desamma må vara förenade, hos domkapitlet göra sådan anmälan, hvarom i mom. 2 sägs.

§ 28.

Laga af- och tillträdestider vid ordinarie folkskolelärare-tjenster skola vara den 1 Januari och den 1 Juli, der ej annorlunda öfverenskommes mellan läraren och skolråden i de distrikter, der tjenst af lärare afträdes och tillträdes; börande, sedan val af lärare egt rum, tjensten tillträdas å den af förennda tider, som inträffar näst efter trettionde dagen från det valet vunnit laga kraft.

Då lärare vid tillträdet af läraretjenst skall afgå från ordinarie läraretjenst inom anmät skoldistrikt, ålligger det ord-

föranden i skolrådet i det distrikts, der läraren skall tjensten tillträda, att, sedan valet vunnit laga kraft, ofördröjligent derom göra skriftlig anmälan hos skolrådet i det distrikts, der tjenst skall af läraren afträdas.

§ 29.

1. Läraren bör i allt sitt förhållande så inom som utom skolan gifva sina lärjungar ett godt föredöme samt med flit och trohet fullgöra sina ålligganden.
2. Undervisning skall af honom meddelas enligt den fastställda läsordningen i föreskrifna läroämmen och lärokurser, och bör han dervid vinnlägga sig såväl att utveckla lärjungarnes själsförmögenheter som att bibringa dem beständta kunskaper och färdigheter. För detta ändamål iakttagge läraren, att undervisningen alltid begränsas inom lärjungarnes åskådningskrets och uppfattningsförmåga; att läroinnehållet framställs enkelt, tydligt och åskådligt; att i allmänhet intet lärostycke, som ej förut blifvit genomgånget och förklarat, förläggas dem till arbete på egen hand; samt att lärjungarne ofta få återkalla i minnet det hufvudsakliga af det, som förut blifvit genomgånget; och att de, i mån af sina krafter och den utveckling de vunnit, öfvas till sjelfverksamhet.
3. Öfver sina lärjungars seder och uppförande bör läraren sorgfältigt vaka såväl under lärotimmar som under fristunder samt hafta den tillsyn öfver deras skolgång, som i § 44 närmare angivses. Vid tillrättavisning och bestrafning af lärjunges förseelse bör han fästa afseende å den felandes ålder och sinnesart samt förtara med lugn besinning och kärleksfullt allvar. Läraren bör dock, så mycket som möjligt är, för barnens uppsöstran anlita föräldrarnes medverkan.
4. Läraren ålligger värden om skolans undervisningsmaterial och öfriga inventarier, hvaröfver ordentlig förteckning hör af honom upprättas.
5. Läraren ålligger att efter af skolrådet fastställda formular för dagbok, examenskatalog och, enligt uppdrag af skolrådet, hufvudbok, samt öfriga förteckningar, som kunnas finnas erforderliga.
6. För öfrigt ställe han sig till noggrann etterrättelse hvad

honom enligt denna stadga och det för skolan gällande reglemente åligger, hvad skolrådet honom med hänsyn till hans befattning lagligen föreskrifver, samt hvad distrikts folkskoleinspektör eller överlärares i enlighet med fastställd instruktion med afseende på undervisning, ordning och tukt inom skolan bestämmer.

§ 30.

1. Vill ordinarie folkskolelärares afgå från sin tjänst, göre han derom i god tid skriftlig annmälan hos distrikts skolråd, som eger bevila honom afsked.

Hvad derjemte iaktaggas bör i det fall, att ordinarie folkskolelärares, som önskar från tjänsten afgå, söker afsked med pension ur folkskolelärarnes pensionsinrättning, är stadgadt i reglementet för nämnda pensionsinrättning.

2. Huru understöd sökes från småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, är föreskrivet i reglementet för denna anstalt.

§ 31.

Då en lärares vid distrikts skola, innan han är berättigad till pension eller ålderdomsunderstöd, af obotlig sjukdom blir urståndssatt att näjaktigt bestrida de till tjänsten hörande göromål, må det, om han franträder sin befattning, bero af distriktet att bevilja honom det understöd, hvaraf han kan anses förtjent.

§ 32.

Skulle någon ordinarie folkskolelärares befinnas oskicklig till eller försumlig i förättandet af sin tjänst eller ådagalägga sådant uppförande, att han ej bör såsom lärares längre bibehållas, må skolrådet ega att, efter föregången, i skolrådets protokoll intagen men fruktlös befunnen varning, skilja honom från befattningen såsom skollärare och den dermed följande avloningen. Ofver skolrådets beslut om lärares varning eller skiljande ifrån befattningen må besvär kunna af läraren, inom trettio dagar efter det han af beslutet erhållit del, anföras i den ordning, som är bestämd för besvär öfver val af lärare. Skolrådet skall hos kyrkostämma göra anmälan om lära-

res skiljande ifrån befattningen, sedan beslutet derom vunnit laga kraft.

§ 33.

1. Lärare, som jemlikt § 24 blifvit af skolrådet anlaget, eger skolrådet entlediga, dock med iaktagande af stadgade och överenskomna vilkor.

2. När lärare i sådan skola, som, jemlikt § 4 i denna stadga, af husfäderna upprättats, befinnes vara oskicklig eller försumlig i sin tjänst eller ådagalägga mindre godt uppförande, eger skolrådet förbjuda honom att vidare meddela undervisning i skolan.

§ 34.

Hvad i denna stadga finnes föreskrivet i afseende på lärare, skall, med undantag af det, som i §§ 26 och 27 stadgas angående förening af folkskoleläraretjenst med presterlig befattnings eller med klockaretjenst, äfven ega tillämpning på lärarinno.

K A P. 6.

Lärjungars intagning, skolgång, flyttning och åfgang.

§ 35.

1. Barns skolålder räknas från och med det kalenderår, under hvilket barnet fyller sju, till och med det, under hvilket barnet fyller fjorton år.

2. Kyrkostämma må på förslag af skolråd, der så prövas lämpligt, kunna bestämma, att barns skolgång får begynna vid början af det läsår, under hvilket barnet fyller sju år, äfvensom att tiden, då skolgång skall begynna, må uppskjutas, dock icke längre än till det kalenderår, under hvilket barnet fyller nio år. I senare fallet skall det likväld lemnas öppet för hvarje barn, som uppnått den i näst föregående momenter beständna skolåldern, att begagna sig af skolundervisningen, om det af föräldrar eller mälsman anmäles till skolgång.

3. Lärjunge, som ej vid skolålderns slut inhemsat de kunsksaper, hvilka fördras för åfgang från skolan, skall fort-

farande anses skolpliktig; hvaremot läryunge, som före denna tid inhemitat för afgang erforderliga kunskaper, eger rätt att blifva från skolgång befriad.

4. Skolrådet bör uppmana föräldrar och mälsmän att låta barn, som före skolålderns slut erhållit afgangsbetyg från folkskolan och som icke öfvergått till folkskolans högre afdelning eller annan läroanstalt, begagna det tillfälle till fortsatt undervisning, som enligt § 5 mom. 2, 3 och 4 bör vara för dylikt barn beredt.

§ 36.

1. Ordföranden i skolrådet skall enligt ett af skolrådet fastställdt formulär inom i vederbörande reglemente föreskriven tid hvarje år upprätta en noggrann förteckning dels öfver de barn inom skoldistriket, hvilka under året inträda i den för skolgång bestämnda åldern, dels öfver de till distriktet hörande barn, hvilka, ehuru äldre, af någon anledning ej förut blifvit antecknade bland de 'skolpligtiga' barnen; åliggande honom derjemte att, så fort ske kan, å förenämnda förteckning införa de barn inom skolåldern, som, efter att hafta inflyttat i skoldistriket, skola i församlingen kyrkobokföras.

2. Skolrådet skall tillse, att de i föregående moment sist omförmålda barn, så fort ske kan, intagas i den klass af skolan, i hvilken de kunna draga bästa nyttja af undervisningen.

3. I städer, i hvilka finns flera församlingar, som höra till ett skoldistrikts, skall kyrkoheden i hvarje församling, der ej annorlunda stadgadt är, årligen och senast den 15 Maj, upprätta och till skolrådet överlempna en noggrann förteckning öfver de barn inom församlingen, hvilka under året inträda i den för skolgång bestämnda åldern, och må det beropas kyrkostämman att bereda kyrkoherde det biträde vid upprättande af nämnda förteckning, som kan anses skäligt.

4. På det skolrådet i städer, i hvilka flera församlingar utgöra ett skoldistrikts, må kunna fullgöra det åliggande, som i mom. 2 här ofvan omförmåles, skall skolrådet vid slutet af månaderna April och Oktober samt oftare, der så behöfves, efter vederbörande inflyttningsbok låta antekna de barn inom

skolåldern, som under tiden, efter det dylik uppgift senast inhemtats, till församlingen inflyttat från annat skoldistrikts än det, till hvilket församlingen hör.

§ 37.

Alla barn äro pligtiga att, sedan de inträdt i den för skolgång bestämnda åldern, inställa sig till intagning i skola å dag, som af skolrådet bestämmes, med undantag af dem, som, enligt anmäljan af föräldrar eller mälsmän, åtmjuta undervisning vid någon offentlig läroanstalt eller i enskild skola, i hvilken meddelas sådan undervisning, som i noggrannhet och omfattning kan likställas med den, som på motsvarande stadium meddelas i folkskolan, eller erhållit tillstånd, på sätt näst-påföljande § föreskriver, att njuta undervisning i hemmen.

§ 38.

1. De skolpligtiga barn, för hvilka föräldrar och mälsmän vilja bereda tillfälle till undervisning i hemmen, må af skolrådet befrias från skolgång, dock endast under det förbehåll att föräldrar eller mälsmän anses vara i ständ att taga sorgfällig vård om barnens undervisning. Sådant från skolgång befriadt barn vare skyldigt att på kallelse af skolrådet inställa sig till pröfning; och skall skolgång åläggas det, när det befinnes ej hafva erhållit sådan undervisning, som i noggrannhet och omfattning någorlunda motsvarar undervisningen i folkskolan.

2. När det anses erforderligt att anställa den i nästföregående moment omförmålda pröfning, skall den ega rum inför skolrådets ordförande eller någon för ändamålet af skolrådet dertill utsedd person vare sig inom eller utan skolrådet.

§ 39.

1. Ut i § 36 omförmålda förteckning, som bör förvaras hos skolrådets ordförande eller distrikts folkskoleinspektör, der sådan finnes anställd, skall för hvarje barn anmärkas, huru det blifvit sörjd för dess undervisning antingen genom intagning i någon af distrikts skolor eller på annat sätt.

2. För att kunna vaka deröfver, att alla skolpligtiga barn i ett skoldistrikt erhålla undervisning, eger skolrådet rätt att från offentliga och enskilda skolor införra uppgifter, som för detta ändamål äro behöfliga.

§ 40.

1. Kyrkostämma eger, då förslag till reglemente shall uppgoras, besluta, om intagning i småskolans första årsklass shall ske en eller, der förhållandena sådant påkalla och medgiva, två gånger om året.

2. Intagning i skola bör ske vid lästermins början. Endast då särskilda omständigheter dertill föranleda, må med vederbörligt tillstånd för hvarje sådant fall undantag härifrån ega rum. I skolans reglemente shall föreskrivas, huru dylikt tillstånd må kunna erhållas.

3. Skolpligtigt barn, som efter inflytning tillhör skoldistriktet, skal, så smart ske kan, anmälas till intagning i skolan; och skal det inställa sig till skolgång på tid, som skolrådets ordförande eller distrikts folkskoleinspektör eller öfverlärares, der sådana finnas, bestämmer.

§ 41.

Vid intagningen bör hvarje barn hänvisas till den klass af småskolan eller folkskolan, i hvilken det kan draga största nyttja af undervisningen, och inskrivas i skolans hufvudbok.

§ 42.

1. Efter skedd intagning shall lärljunge på de bestämda lärotiderna ordentligt infinna sig i skolan och, såvida ej förfall blifvit anmält och godkändt i den ordning, som denna stadga och skoldistrikts reglemente bestämma, utan afbrott begagna undervisningen till dess tillstånd erhålles att från skolan afgå.

2. Lärljunge vare pliktig att iakttaga ett sedigt och anständigt uppförande så inom som utom skolan, visa aktning och lydnad för sina lärare, med uppmärksamhet följa undervisningen, flitigt och noggrant fullgöra sitt arbete samt varsamt begagna skolans undervisningsmateriel och öfriga tillhörigheter.

3. Lärljunge, som felar i sina åligganden, vare i mån af

föreelsens beskaffenhet underkastad lindrigare eller strängare bestraffning i enlighet med de föreskrifter, som i detta afseende äro meddelade i det för skoldistriktet gällande reglemente.

4. För lärljunge, som af lärares bestraffning icke låter sig rätta, afvensom för lärljunge, hvilken genom svårare vanart utöfvar skadligt inflytande på sina medlärjunior och derför bör från dem skiljas, må skolrådet, i den mån erforderliga medel dertill kunna beredas, vidtaga anordningar, hyarigenom sådana lärljungar kunna erhålla en särskildt för dem lämpad uppsöstran vare sig i särskild skola eller på annat sätt, som finnes ändamålsenligt.

§ 43.

1. Skolrådet eger att, der smittosam sjukdom är rådande, då sådant finnes nödigt, efter helsevårds- och kommunalnämndens anmälan eller efter dess hörande, äfvensom der anfian oförutsedd anledning sådant kräfver, förordna, att undervisningen må för längre eller kortare tid inställas.

2. Förmärker lärares, att någon lärljunge synes vara angriven af smittosam sjukdom, eller kommer till lärares kämmedom, att dylik sjukdom utbruit i lärljunges hem, skall lärares, med afseende å sådan lärljunges afstängande från deltagande i skolundervisningen och anmälan om förhållandet hos vederbörande myndighet, förfara i enlighet med de föreskrifter, som skolrådet efter helsevårdsnämndens hörande för sådana fall meddelat.

3. Hindras lärljunge af sjukdom att besöka skolan, vare mälsman pliktig att hos vederbörande lärares, så snart ske kan, denom göra anmälan.

4. Om lärljunge i följd af annan giltig orsak behöfver ledighet från undervisningen under längre eller kortare tid, må sådan ledighet efter pröfning af förekommande omständigheter kunna beviljas i den ordning, det för skoldistriktet gällande reglemente föreskriver.

§ 44.

1. Lärare skall hafva noggrann tillsyn deröfver, att barnen ordentligt begagna undervisningen. För sådant ändamål skall han, i den mån hans öfriga tjänsteärligganden och

andra förhållanden det medgivva, besöka försumliga barn hem, anteckna försummelser i skolans dagbok och, der så finnes erforderligt, om barns försummelse göra anmälan, på sätt skolans reglemente föreskriver.

2. Skolrådets ordförande och öfvrige ledamöter börja genom föryade besök i skolorna föra noggram tillsyn deröver, att barnen ordentligt begagna undervisningen, äfven som att förelämma försummelser i dagboken antecknas. Skolrådet skall också fatta beslut i de ärenden angående barnens skolgång, som hänskjutas till skolrådet af deras föräldrar eller af dem, som hafta till åliggande att tillse, att barn ordentligt besöka skolan.

3. För underlättande af skolrådets tillsyn öfver skolgången, bör skolrådet indela skoldistriket i mindre områden och för hvarje sådant utse, antingen bland sina egna medlemmar eller bland andra för nit om folkundervisningen kända personer, en tillsynsman. Tillsynsmannen åligger:

att tillse, att alla skolpligtiga barn inom hans område erhålla undervisning, samt vaka öfver, att de, som är inskrifna i någon af församlingens skolor, ordentligt besöka denna; att, efter af vederbörande lärares i föreskriven ordning gjord anmälan, vidtaga de åtgärder beträffande skolförsummelser, hvartill han enligt distrikts reglemente är befogad; att hos vederbörande anmäla sådana barn, som för fattigdom behöfva på ett eller annat sätt understödjas; samt att genom besök i skolorna inom området förskaffa sig kännedom om barnens skolgång, om förhållandena i öfrigt inom skolorna samt, om anledning till anmärkning dervid förekommer, anmäla sådant antingen hos skolrådets ordförande eller hos distrikts folkskoleinspektör, der sådan finnes anställd.

4. I skoldistrikt må, der så finnes lämpligt, i stället för tillsynsmannen utses en skolnämnd, för att fullgöra tillsynsmannens åligganden. Skolnämnden i hvarje område skall bestå af en ledamot af skolrådet som ordförande jemte minst två andra inom området boende personer. Ledamöterna i skolnämnden utses för den tid, som i distrikts reglemente bestämmes.

Protokollet vid skolnämndens sammanträden shall föras af den bland de vid skolorna inom området anstälde ordinarie folkskolelärare, som skolrådet gifvit detta uppdrag. Förenämnde lärare eger att delta i skolnämndens öfverläggningar men ej i besluten.

5. De åtgärder, som tillsynsmannen eller skolnämnd hafta att vidtaga vid skolförsummelser, bestämmas i distrikts reglemente.

6. Distrikts folkskoleinspektör och öfverlärare, der sådana finns anställda, skola med afseende å tillsynen öfver barnens skolgång lenna det hitråde, som i för dem utfärdade instruktioner föreskrifves.

§ 45.

1. Flytting till högre klass verställas på bestämda tider hvarje år med de lärjungar, hvilka inhemsat den föregående klassens lärokurs.
2. Från småskolan till folkskolan flyttas de lärjungar, som inhemsat småskolans lärokurs.
3. Från folkskolan få endast de lärjungar flyttas till folkskolans högre afdeling eller fortsättningsskola, hvilka med goda vitsord genomgått hela den för folkskolan bestämda lärokursen.

§ 46.

1. På tider, som af skolrådet bestämmas, böra, under ledning af skolrådets ordförande eller någon annan dess ledamot eller i distrikt med stort antal skolklasser på sätt i vederbörande reglemente föreskrives, offentliga förhör med lärjungarna i alla skolor årligen anställas, vid hvilka förhörs slut lämpliga belöningar, så vidt tillfångar dertill finnas, må delas dem, som utmärkt sig genom flit, skicklighet och ett godt uppförande.
2. Vid dessa förhör skall af läraren företas examenskatalog, innehållande såväl vitsord öfver lärjungarnes kunskaper och färdigheter, flit och uppförande som uppgifter om deras skolgång.

§ 47.

1. Med de lärjungar, som efter att hafta genomgått folkskolans lärokurs vilja från skolan åfgå, anställes i närväro af skolrådets ordförande eller någon annan dess ledamot särskild pröfning; och skola åt dem, som vid denna pröfning god känna, meddelas afgångsbetyg, innehållande vitsord så väl över deras kunskaper och färdigheter som över ådagalagd flit och uppförande.

Vid bedömande af lärjunges kunskaper och färdigheter användas vitsorden: berömlig, med utmärkt bero om godkänd, med berö om godkänd, med nöje godkänd, godkänd, icke fullt godkänd, underkänd; såsom betyg för flit vitsorden: mycket god, god, mindre god, dålig samt som betyg för uppförande vitsorden: mycket godt, godt, mindre godt, dåligt.

2. I städer, der det skulle vara förenadt med svårigheter för skolrådets ordförande och dess ledamöter att anställa den i föregående moment omförmålda pröfning, må denna kunna ega rum under den uppsigt och ledning, som i det för skoldistriktet gällande reglementet föreskrifves.

3. Vid afgang från folkskolans högre afdelning eller från fortsättnings- och ersättningsskola skall lärjunge erhålla intyg öfver tiden för vistelsen vid afdelningen eller skolan och öfver derunder visad flit och ådagalagd uppförande äfvenson, derest lärjunge genomgått den för afdelningen eller skolan föreskrifna lärokursen, vitsord över kunskaper och färdigheter.

§ 48.

1. Den lärjunge i folkskola, som af fattigdom hindras att begagna undervisningen, till dess han genomgått hela den för skolan i vederbörlande reglemente bestämda lärokurs, kan, der förhållandena sådant påkalla, i den ordning, som i reglementet föreskrifves, erhålla tillstånd att lemma skolan, under vilkor att han, der ej särskilda förhållanden föranleda undantag, inhemsat åminstone följande lärokurs:

- a) kristendomskunskap: biblisk historia och katekes till den omfattning, som erfordras för att kunna delta i den egentliga nattvardsläsmingen i församlingen;
- b) modersmålet: ren och flytande innanläsning jemte

öfning att uppfatta och redogöra för det lästa; läslig och någorlunda selsfri skrifning af lättare ord och meningar; någon öfning att skriftligen uttrycka sina tankar;

c) räkning: de fyra räknesätten i hela tal med tillämpning

på de i praktiskt hänsynne viktigaste uppgifter; inledning till samt addition och subtraktion i decimalbråk jemte allmänna bråks betydelse och beteckning;

d) sång, med undantag för dem, som deriför sakna allt anlag: psalmsång och sångmelodier.

2. Den lärjunge i folkskola, som saknar erforderlig fanningsfävya att förvärva det fulla kunskapsmått, som enligt gällande reglemente bör i skolan inhemsas, kan på det sätt, som i reglementet föreskrifves, erhålla tillstånd att afgå från skolan, äfven om han icke inhemsat hela den lärokurs, som omförmåles i nästföregående moment.

§ 49.

Der föräldrar eller måismän icke ega tillgång att bekosta barnens kläder och underhåll vid skolan, böra de genom kommunens fattigvård härutinnan understödjas.

§ 50.

1. Hvarje husbonde skall tillse, att hans tjänstehjons eller underhavandes barn ordentligt besöka någon af distrikts skolor eller ejdest erhålla undervisning i enlighet med denna stodgas föreskrifter.

2. Arbetsgifvare, som begagnar barns biträde vid sin handtering, vare skyldig att, jemlikt de särskilda föreskrifter, som derom äro eller varda gifna, så ordna deras arbete, att nödig tid förunnas dem att erhålla stadgad undervisning.

§ 51.

I händelse föräldrar eller måismän skulle tredskas att efterkomma de föreskrifter, hvilka i afseende på barnens skolgångsskyldighet blifvit meddelade, eller visa sig så försumliga, att de ej tillhålla barnen att besöka skolan, skola de tredskande eller försumliga, efter anmälän af skolrådet, undergå varning af vederbörlande församlings pastor och, då ej sädant

haft åsyftad verkan, af kyrkorådet. Om dessa varningar blifvit fruktlösa, må barnen kunna genom skolrådets försorg från föräldrarna eller mälsmännens skiljas och till vårdande åt andra personer öfverlämnas samt kostnaden för barnens underhåll hos föräldrarna eller mälsmännens i laga ordning utmåtas.

K A P. 7.

Lärorum, skolmateriel och skolträgdärda.

§ 52.

Hvarje skoldistrikt åligger att anskaffa och underhålla tjenliga rum för de skolor, som af distriktet blivit inrättade, samt att försé dem med ändamålsenliga skolmöbler och erforderlig undervisningsmateriel.

§ 53.

Då skolhus skall af distriktet uppföras, eger kyrkostämman besluta om dess läge; och bör dervid tillses, att skolhuset kommer att ligga fritt och sundt samt helst i midten af det område, för hvilket det är afsedt, och att plats beredes för barnens gymnastiköfningar och lekar.

§ 54.

Innan skolhus uppföras, skall skolrådet från vederbörande statens folkskoleinspektör inhemta yttrande såväl öfver skolhusets läge som och öfver de särskilda lokalernas och lekplatssens lämplighet för sitt ändamål.

§ 55.

Skolrådet bör draga försorg derom, att de till skolorna uppplattna rum underhållas, uppvärmas och hållas rena, att tjenliga anordningar för beredande af erforderlig luftväxling vidlagas, samt tillse, att undervisningsmateriel och öfriga inventarier väl vårdas; och tillkommer det fördenskull skolrådet att pröfva, om skollokal må, dock utan hinder för undervisningen, användas för något annat än det dermed afsedda ändamålet.

§ 56.

Vid hvarje folkskola bör, så vidt sig göra läter, finnas ett till skolträgdård lämpligt jordland; och bör skolrådet tillse, att trädgården värder ordnad på ett för barnens undervisning i trädgårdsskötsel och trädblantning ändamålsenligt sätt.

K A P. 8.

Kostnader för skolväsendet.

§ 57.

1. Kostnaderna för alla de inom distriktet befintliga folkskolor, småskolor och mindre folkskolor, hvilka jemlikt §§ 1, 2, 3 och 5 i denna stadga blifvit af hela distriktet upprättade, skola, så vida ej annorlunda derom öfverenskommes, bestridas gemensamt af hela skoldistriket.

2. Småskolor och mindre folkskolor, hvilka jemlikt § 4 i denna stadga äro upprättade af husfäderna inom en del af distriket, skola af husfäderna bekostas.

§ 58.

För att bereda tillgång till kostnaderna för skolväsendet skall, der ej andra medel härtill finns, det erforderliga beloppet inom hvarje skoldistrikts sammanskjutas efter de grunder, som för kommunalutskylders utgörande i allmänhet äro stadge; dock vare skoldistrikts medgivet att såsom bidrag här till af hvar och en, som erlägger mantalspenningar, upptaga en särskild afgift; och må denna afgift, hvilken skall utgöras af qvinna med hälften af det belopp, som erläggas af man, icke sätta högre än till 50 öre för hvarje skattskyldig af mankön.

§ 59.

Skolrådet skall, der kyrkostämma så beslutar, mottaga och för angifvet ändamål använda afkomsten af egendom eller meddel, som genom gäfva eller testamente tillfallit distriktet för befrämjande af folkskoleväsendet dersädes.

§ 60.

Om fördelning och användande af öfvrige skoldistriket i och för skolväsendet tillfallande inkomster eger, så vidt ej annorlunda är stadgadt, kyrkostämma att besluta.

§ 61.

Om lärares löneförmåner och lönetillskott af allmänna medel äfvensom om räkenskaperna för skolans medel är särskilt stadgadt.

K A P. 9.

Enskilda skolor.

§ 62.

1. Onskar någon inräcka enskild skola för meddelande af sådan undervisning, som i denna stadga omförmåles, göre anmälan derom hos distrikts skolråd, hvilket ej må vägra tillstånd till skolans inrättande, så framt personen är känd för gudsfrukten och sedlig vandel och befinner egas den skicklighet, som för undervisningens meddelande erfordras; börande dock en sådan skola, hvad undervisning och ordning angår, jemlikt § 7 af denna stadga stå under skolrådets inseende. Finner skolrådet, att skolan ej motsvarar det dermed afsedda ändamålet, eller att undervisningen derstädes är anordnad i strid mot de i denna stadga gifna föreskrifter, eger skolrådet återkalla det meddelade tillståndet.

2. Skolor, som på enskilda bekostnad äro eller framdeles blifva inrättade, skola äfven vara under skolrådets inseende; dock må ej någon rubbning ega rum i de vilkor, som vid deras stiftelse äro föreskrifna. Skolrådet vare likväl obegattet att i afseende på dessa skolors anordning eller förvaltning ydtaga sådana emot stiftarens bestämda föreskrift icke stridande jemkningar eller föränderingar, hvilka kunna prövas lämpliga för undervisningens ändamålsenliga ordnande i öfverensstämmelse med hvad denna stadga föreskrifver.

K A P. 10.

Tillsyn och berättelser om folkundervisningen.

§ 63.

Presterskapet utöfve en sorgfällig uppsigt i synnerhet öfver kristendomsundervisningen i distrikts skolor. Förslängens lärare böra fördenskull, så ofta deras öfvrige embetsälgganden medgifa, besöka distrikts skolor och, om de dervid finna anledning till anmärkning med hänsyn till förhållanden inom någon skola, sådant annmåla hos vederbörande skolråds ordförande eller distrikts folkskoleinspektör.

§ 64.

Om den tillsyn öfver skolorna, som utöfvas af dertill utefter Kongl. Maj:t förordnade folkskoleinspektörer, äro särskilda föreskrifter gifna.

§ 65.

Biskopen och domkapitlet i hvarje stift åligger att hafva en sorgfällig uppsigt öfver anstalterna för folkundervisningen samt vaka öfver deras ledning och utveckling till uppfyllande af deras viktigta bestämmelse.

§ 66.

1. Lärare i folkskola, småskola och mindre folkskola eller, när flere lärare äro anställda vid en och samma skola, den lärare, som dertill af skolrådet utsetts, skal hvarje år före den 1 Februari till vederbörande skolrådsordförande lemma uppgifter i tre exemplar, enligt stadgadt formulär, rörande förhållanden i skolan under det näst föregående året.

2. Skolrådet skall årligen lemma uppgifter i tre exemplar, enligt stadgadt formulär, om förhållandet med folkundervisningen inom distriktet under det näst föregående året och före den 15 Juni hvarje år till vederbörande statens folkskoleinspektör insända två exemplar deraf jemte två exemplar af lärarnes i mom. 1 omförmålda uppgifter.

3. Der kyrkostämman så beslutar och beviljar för ändamålet erforderliga medel, skall skolrådet derjemte årligen på tid och sätt, som densamma bestämmer, afgifa berättelse om folkskolans verksamhet under det senast förflutna kalenderåret.

§ 67.

Folkskoleinspektören skall årligen dels före den 1 Augusti till Ecklesiastikdepartementet aflemma ett exemplar af samtliga i § 66 mom. 2 omnämnda uppgifter, sedan de blifvit af honom granskade, dels och före den 1 September till domkapitlet insända kontraktvis upprättade sammandrag deraf, särskilt i pedagogiskt och särskilt i ekonomiskt hänsende, enligt stadgade formulär.

§ 68.

Domkapitlet skall årligen före den 1 Oktober till Ecklesiastikdepartementet inkomma med det utåtande rörande folkundervisningen inom stiftet, hvartill folkskoleinspektörens sammandrag af de här ofvan i § 66 mom. 2 omförmälda uppgifter eller förhållanden i öfrigt föranleda.

§ 69.

Med tillsättning af lärarejent vid folkskola, som är ledig, då denna stadga träder i tillämpning, förfares enligt hittills gällande bestämmelser.

§ 70.

Vederhörande domkapitel skola hålla hand deröfver, att de förändringar i gällande reglementen för folkskolor, som i denna stadga förutsätts och af de förändrade bestämmelserna i öfrigt påkallas, varda, så snart ske kan, genomförda; börande intill dess dessa förändringar eft rum reglementenas hittills gällande föreskrifter, der de icke äro mot denna stadgas bestämmelser stridande, tillämpas.

Utan hinder af denna stadgas bestämmelser gälle hvad för särskilda orter är eller kan vara annorlunda föreskrifvet.
Det alla, som vederhör, hafya sig hörsamlingen att efterrätta. Till yttermera visso hafve Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. sigill bekräfta lätit. Stockholms slott den 10 December 1897.

O S C A R.
(L. S.)

G. F. Gilljam.

Med godvärde vid flera föreningar utgivna med rörelsen, särskilt till
medlemmar i den svenska folkrörelsen, som är en del av den svenska folkrörelsen.
Med godvärde till alla medlemmar i den svenska folkrörelsen.

**Kungl. Majts förnyade stadga
angående folkundervisningen i riket;
given Stockholms slott den 26 september 1921.**

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Venedes Konung, göra veterligt: Enär Vår förnyade stadga angående folkundervisningen i riket den 10 december 1897 (n:r 108) blivit i väsentliga delar genom av oss utfärdade särskilda kungörelser under årens lopp ändrad, så och efter det skolöverstyrelsen gjort framställning om ytterligare ändrad lydelse av vissa paragrafer i samma stadga, hava Vi, som ansett ett förnyat utgivande i Svensk färfatningssamling av förenämnda stadga med däri vidtagna ändringar av behovet påkallat, funnit godt, med upphävande av nuvarande bestämmelser i § 69 samt med ändring av nu gällande föreskrifter i §§ 8, 10, 11, 12, 18, 21, 23, 24, 29, 33, 48, 52, 66, 67, 68 och 70, ånyo utfärda omförmällda stadga angående folkundervisningen i riket:

K A P. 1.

Skolor för folkundervisningen.

§ 1.

1. Den allmänna barnundervisningen i riket meddelas i folkskolan, som innefattar småskola, där den grundläggande undervisningen meddelas, och egentlig folkskola, där undervisningen fullföljes och avslutas; dock att, där barnantalet är litet, jämväl den grundläggande undervisningen må meddelas i den egentliga folkskolan.

Med folkskola betecknas i det följande av denna stadga, där icke annorlunda sägs, den egentliga folkskolan.

2. I varje skoldistrikts såväl i stad som på landet skall finnas en eller, där förhållandena sådant påkalla och medgiva, flera folkskolor.
Där förhållandena sådant påkalla och medgiva, skola jämväl småskolor inrättas till det antal, som finnes behövligt.
3. Säväl folkskola som småskola böra helst vara fast, dock att, där lokala förhållanden hindra inrättandet av fast skola, barnundervisningen må tills vidare besörjas i flyttande skola.

§ 2.

1. Vid varje folkskola skall minst en lärare vara anställd såsom ordinarie på sätt i §§ 19—21 föreskrives. Jämvälvid varje småskola skall på sätt i samma §§ sägs minst en lärare vara anställd som ordinarie, därest icke skolöverstyrelsen på framsättning av vederbörande kyrkostämma med hänsyn till skolans tillfälliga natur eller förestående omorganisation av distrikts skolväsen medgiver undantag.

2. Utöver vad i mom. 1 av denna § sägs skola till det antal, som prövas nödigt, anställas antingen ordinarie eller extra ordinarie lärare eller dock, där fråga är om folkskola, biträddande lärare.

- Extra ordinarie lärare må anställas endast i det fall, att växling i lärljungaantalet, förestående omorganisation av distrikts skolväsen eller annan anledning gör sådant erforderligt, och skall i varje fall anledningen i skolrådets protokoll angivas. Skolrådet ålägger att årligen före läsårets slut pröva, huruvida skälig anledning fortfarande förefinnes, att befattning uppehålls med extra ordinarie lärare.

- Biträddande lärare må anställas, endast för så vitt det enligt folkskoleinspektörens viltsord kan ske utan men för folkskolan.

3. För uppehållande av undervisningen i småskola må, där kyrkostämman så beslutar, användas ordinarie eller extra ordinarie folkskollärare, tillslätt i den ordning, som i §§ 19—21 eller i § 24 sägs.

4. För undervisning i övningsämnens må särskilda lärare kunna antagas.

§ 3.

Där någon del av ett skoldistrikt har så avskilt läge, att dithörande barn ej lämpligen kunna häänvisas till folkskola, belägen i annan del av distriket, och därjämte antalet skolpliktiga barn är så litet, att särskild folkskola för dem ej skäligen kan upprättas, må för dessa barns undervisning mindre folkskola kunna inrättas och förses med lärare på sätt här nedan i § 24 städgas.

§ 4.

Därest småskola eller mindre folkskola upprättas av hufvudfader inom en del av en församling, må sådan skola anses tillhöra församlingens skolväsende, såvida den är anordnad i överensstämmelse med vad denna stadga och det för församlingens skolor gällande reglemente föreskriva.

§ 5.

1. Där kyrkostämma därtill beviljar medel, må folkskolan utvidgas med en högre avdelning. I sådan avdelning skall den huvudsakliga undervisningen meddelas av antingen ordinarie eller extra ordinarie folkskollärare.

2. Angående fortsatt undervisning i fortsättningsskola och ersättningsskola för de lärljungar, som genomgått de för folkskolan fastställda lärokurserna samt icke övergå till den i närmast föregående moment omförmälda högre avdelning eller annan läroanstalt, ävensom för de lärljungrar, vilka av skolrådet erhållit tillstånd att lämna folkskolan under de i § 48 angivna villkor, gäller vad i särskilda förfatningar finnes föreskrivet.

Det tillkommer lärare att meddela lärljungarna upplysning om vad fortsättningsskoleplikten innebär samt vid deras avgång från folkskolan lämna dem tydliga meddelanden rörande tid och sätt för fullgörande av ifrågavarande skoplikt.

3. Om högre folkskola är särskilt stadgat.

K A P. 2.

Skoldistrikt och skolråd.

§ 6.

1. Varje kyrkoförsamling utgör ett skoldistrikt, där ej Kungl. Maj:t förordnat, att församling skall vara delad i flera skoldistrikter eller att församlingar eller delar däraff skola vara förenade i ett skoldistrikt.

Där, på grund av föret gällande stadgande, skoldistriktsbildats av flera församlingar genom förening om gemensamt skolråd, skall därvid förbliva, intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnar.

2. Vad i denna stadga sägs om kyrkoförsamling gäller tillämpliga delar även om skoldistrikts, vars område ej sammanfaller med församlings område.

§ 7.

1. Skolrådet, om vars sammansättning och allmänna ålägganden är särskilt stadgt, skall utgöra styrelse för alla distrikts skolor, vilka avse att meddela sådan undervisning, som denna stadga föreskriver.

2. Skolrådet skall även hava inseende över de inom distriktet jämlikt § 62 inrättade enskilda skolor samt vaka över den undervisning i hemmen, som här nedan i § 38 omförmäles.

§ 8.

1. Skolrådet skall hava sorgfältig vård om distrikts skolor, noggrant iakttaga vad gällande förfatningar angående folkundervisningen stadga och distrikts regemente föreskriver samt vaka därvover, att lärarna fullgöra vad deras viktiga kall av dem kräver och att barnen flitigt begagna detta tillfälle till undervisning, som blivit dem berett.

Till skolväsendets främjande skall skolrådet beförra ett godt samarbete mellan skolråd, lärare och målsmän samt tillse, att de betingelser äro för handen, som krävas för ett framgångsrikt utövande av lärarkallet. Skolrådet skall låta sig särskilt angeläget vara, att trygghet beredes ensamt boende lärarinna

2. Skolrådet åliger att åt lärare, senast inom femton dagar efter det skriftlig begäran däröm framställs, utfärda tjänstgöringsbetyg. Detta skall innehålla dels uppgift om tjänstgörings art och tjänstgöringstiden, dels och vitsord över lärares ådagalagda undervisningsskicklighet, över hans förmåga att i skolan upprätthålla ordning och att i övrigt leda ungdomens uppfosten, över hans nit samt över hans vandel. Tjänstgöringsbetyg må, där skyndsamhet är av nöden, utfärdas av skolrådets ordförande jämte de ledamöter, som skolrådet därtill utsett.

3. Vid bedömande av undervisningsskicklighet, av förmåga att i skolan upprätthålla ordning och att i övrigt leda ungdomens uppfosten samt av nit skola användas vitsorden: berömlig, med utmärkt beröm godkänd, med beröm godkänd, med näje godkänd, godkänd och försvarlig, samt vid bedömmande av vandel vitsorden: hedrande och mindre hedrande.

4. Där skolväsendets omfattning eller förhållandena i övrigt inom distriktet göra det behövligt, att åt särskild person uppdrages att närmast under skolrådet utöva ledningen och tillsynen över distrikts skolor eller vissa av dem, har skolrådet att för sådant ändamål, så snart kyrkostämman därtill beviljat medel, för viss tid antaga folkskoleinspektör, dock att, om rådande förhållanden anses påkalla, att sådan ledare av skolväsendet tillika tjänstgör som lärare vid skola inom distriktet, överlärlare må kunna antagas i stället för inspektör. Ytterligare erforderligt antal överlärlare till biträde vid ledning och tillsyn av skolväsendet må av skolrådet utses, i den man kyrkostämman därtill beviljat medel. De skyldigheter, som åliga dylik inspektör eller överlärlare, angivs i särskild instruktion.

Utan hinder av vad här föreskrivits om folkskoleinspektörs och överlärlares antagande för viss tid må skolrådet kunna, så vitt bestämmelse därom blivit efter kyrkostämmans godkänande införd i distrikets reglemente, giva nu nämnd befattningshavare, som under minst tre år innehhaft förordnande såsom inspektör eller överlärlare inom distriktet, en fastare anställning.

Då fråga är om förordnande av ny inspektör eller ny över-

lärlare, skall, utom i sådant fall som här nedan sägs, ledig-heten, så snart ske kan, genom skolrådets försorg kungörs i den tidning, vari officiella meddelanden införas; och skola därvid meddelas de lönevillkor och andra bestämmelser, som gälla för befattningen. Den, som vill ifrågakomma till salunda ledigförklarad befattning, har att senast klockan 12 på fyrtioandra dagen efter den dag, då kungörelsen blivit intagen i nämnda tidning, till skolrådets ordförande ingiva eller också betalt brev med allmänna posten till honom insända till skolrådet ställdt ansökning med därtill hörande handlingar. Skulle ansökningstiden utgå på helgdag, utsträckes den till nästföljande söckendag. Omedelbart efter ansökningstidens utgång skall skolrådet översända ansökningshandlingarna till skolöverstyrelsen för inhämtande av yttrande angående de sökandes lämplighet för befattningen, varefter skolrådet bland dem av de sökande, vilka av skolöverstyrelsen förordnande för befattningen lämpliga, meddelar förordnande för den, som med hänsyn till insikter, erfarenhet och de övriga egenskaper, vilka företrädesvis erfordras för ett framgångsrikt utövande av ledningen och tillsynen av arbetet i folkskolan, befinnes vara lämpligast.

Om vid ansökningstidens utgång endast en eller två sökande anmält sig, må befattningen kunna ånyo till ansökning ledigförklaras. Finner skolöverstyrelsen vid prövning av de inkomma ansökningshandlingarna ingen av de sökande för befattningen lämplig, skall denna ånyo kungöras ledig.

År i skoldistrikts reglemente bestämt, att vid förordnande av inspektör eller överlärlare någon av de vid distrikts skolor anställda ordinarie lärarna därtill skall utses, erfordras icke, att befattningen i nyss nämnd ordning förklaras ledig; dock att skolrådet i sådant fall skall lämna samtliga inom distriktet anställda ordinarie lärare tillfälle att giva tillkänna, huruvida de önska ifrågakomma till förordnandet, samt att för sådant ändamål till skolrådet inlämna nödiga handlingar; och skall tillika på ovan angivet sätt skolöverstyrelsens yttrande inhämtas angående de sökandes lämplighet.

Besväär över förordnande av inspektör eller överlärlare anföras hos domkapitlet inom trettio dagar från den dag, då

beslutet blivit kungjort på sätt, som om skolråds beslut i allmänhet är bestämt; och må domkapitlets beslut kunna i vanlig ordning överklagas hos Kungl. Maj:t.

Förordnande för vederbörligen antagen inspektör och överlärares utdrag av skolrådets protokoll utan lösen.

Vid inträffad ledighet å inspektörs- eller överlärarbefattning ävensom vid tillfälligt förfall för sådan befattnings innehavare tillkommer det skolrådet att, då så erfordras, förordna vikarie. Där folkskolinspektör eller överlärares finnes anställd såsom ledare av distrikts skolor eller vissa av dem, skall han vid skolrådets sammanträden vara tillstådes och därvid äga att i överläggningarna men ej i beslutet delta, med rätt för honom att, där han så önskar, få sin uttalade mening antecknad i skolrådets protokoll. Även annan överlärares äger på angivet sätt delta i skolrådets sammanträden, såvida bestämmelse därom intagits i skolans reglemente samt i för honom gällande instruktion.

Instruktion för så väl inspektör som överlärares utfärdas av skolrådet men skall för att bliwa gällande faststallas av skolrådets överstyrelsen efter det, att vederbörlande domkapitel lämnats tillfälle att yttra sig i ärendet.

I fråga om inspektörs eller överlärares avgång från innehavande befattning skall i tillämpliga delar gälla, vad i sådant avseende är sladgat om ordinarie folkskollärare. Beträffande huru förfarashör mot inspektör eller överlärares, som gör sig skyldig till fel eller försummelse i tjänsten, eller mot vilken eljest åtgärd av disciplinär natur finns påkallade, gäller vad om ordinarie folkskollärare i sådant avseende är stadgat.

För utövande av tillsynen över den dagliga ordningen vid särskilt skolhus eller särskild skola, där två eller flera lärare tjänstgöra, även som för fullgörande av andra i skoldistrikts reglemente närmare angivna uppgifter i fråga om skoläget ytterligare anordning äger skolrådet att såsom biträde åt folkskolinspektören eller överläraren bland de i skolhuset eller skolan tjänstgörande lärarna utse särskild tillsynslärare.

För fullgörande av sådana uppgifter, som nu sags, må tillsynslärare även kunna av skolrådet utses för skolorna i sådana skoldistrikts, där lärarpersonalens antal är så litet, att särskild överlärares där icke kan anses erforderlig, och böra de honom tillkommande uppgifterna vara angivna i distriktsreglemente och ordningsstadga.

5. En gång under varje läsår sammanträde, på kallelse av skolrådets ordförande, skolrådet, folkskolinspektören, där sådan finnes av skolrådet antagen, och de vid distrikts folkskolor, småskolor och mindre folkskolor anställda lärarna för att överlägga om frågor angående folkskoleväsendet inom distriktet. Där, på grund av lärarnas stora antal eller distrikts utsträckning, ett för hela distrikset gemensamt sammanträde icke lämpligen kan hållas, ankomme det på skolrådet antingen att anordna flera särskilda sammanträden med olika avdelningar av lärare eller och att överlägga med av lärarna utsedda ombud. Såväl ombudens antal som sättet, varpå de skola utses, bestämmas i det för distrikset fastställda reglementet.

6. Därjämte äger distrikts folkskolinspektör, där sådan finnes, eller ejest skolrådets ordförande att, då så anses erforderligt, sammankalla alla lärarna eller vissa av dem till överläggningar rörande undervisning, ordning och tukt. Skolrådet må och kunna uppdraga åt överläraре att hålla dylika sammankomster med de under dem lydande lärare.

7. Vid skolrådets sammanträden äger av de inom skoldistriket anställda lärarna, förutom den eller dem, som tilläventyrs må vara valda till ledamöter i skolrådet, ytterligare en lärare vara tillstädés; och har denne därvid summa befolkning, som enligt mom. 4 tillkommer folkskolinspektör, dock att sådan lärare ej må deltaga i behandling av frågor, som omförmälhs i § 8 mom. 2 samt §§ 32 och 33. Fins i inom skoldistrikts två eller flera vid folkskoleväsendet anställda lärare, som ej äro valda till ledamöter i skolrådet, äge dessa att för ovannämnda ändamål bland sig för en tid av fyra kalenderår utse en representant jämte en suppleant för honom. Val av sådan representant och suppleant sker med slutna sedlar vid sammanträde med lärarpersonalen inom skol-

distriktert på kallelse av den i tjänsten äldsta läraren och under ledning av den ordförande, som personalen själv utser för tillfället. Vid lika antal röster skilje lotten. Avgår representant under den för honom bestämda tiden, anställes ersättningssval, och bör den sälunda valde tjänsigöra under den tid, som återstår för den avgångne. Protokoll om valet tillställes skolrådets ordförande, vilken det åligger att till skolrådets sammanträden kalla lärare, som, enligt vad ovan är sagt, har rätt att vara tillstädades vid dessa sammanträden. Vid utgången av den tid, för vilken representant blivit vald, eller då av annan anledning sådant val bör äga rum, skall skolrådets ordförande lämna underrättelse härom åt den i tjänsten äldsta läraren inom skoldistriktet.

§ 9.

På förslag av skolrådet skall kyrkostämma indela området för flyttande skola i rotar, varvid bör tillses, att rotarnas antal så mycket som möjligt inskränkes, på det undervisningen må i varje rote årligen fortgå en längre tid.

§ 10.

1. För varje skoldistrikts skola finnas dels ett regemente, dels en särskild ordningsstadga.
2. Regementet skall innehålla:

- a) bestämmelser angående skolväsendets allmänna anordning inom distriktet, såsom angående distrikts indelning i skolområden och skolrotar samt skolornas förläggning; olika slag av skolor (småskolor, folkskolor, mindre folkskolor och fortsättningsskolor); de olika skoltyper, efter vilka skolorna är ordnade; skolornas indelning i klasser och parallellavdelningar; antalet lärjungar på varje lärare; undervisning i slöjd och hushållsgöromål, däreft sedan förekommer; hjälpundervisning för svagt begåvade barn, där sådan är anordnad; den lokala ledningen av distrikts skolor, särskilt i de fall att överförare eller inspektörer ärö där anställda; för de olika slagen av skolor avsedda lärarkrafter (manliga och kvinnliga, ordinarie och extra ordinarie lärare, övningslärare); samt i §§ 21 och 24 närmare angivna frågor rörande lärarpersonalens anställning;

- b) bestämmelser angående lärotider, såsom angående den årliga undervisningstidens längd i de olika slagen av skolor avensom densamma utsträckning utöver åtta månader; undervisningstidens fördelning på terminer; undervisningstidarnas antal i veckan samt antalet undervisningstimmar om dagen; årliga lovadagar; återläsning av förlorad tid; barns ålder vid intagning i skolan; huru ofta intagning årligen må äga rum; samt den tid, inom vilken ordförande i skolrådet har att uppräta sådan förteckning över skolpliktiga barn, som i § 36 sägs;
- c) fullständig läroplan, omfattande såväl timplan som kursplan samt upprättad enligt gällande föreskrifter angående undervisningsplan för rikets folkskolor;
- d) andra viktiga bestämmelser angående undervisningen inom distrikts skolor och därmed sammanhängande frågor, såsom angående ordning och tukt (lärjungarnas åligganden i allmänhet ävensom formerna för tillrättavisning och bestraffning av lärjungarna); åtgärder i fall av skolpliktigt barns uteblivande från inskrivning; intagning av lärjunge under pågående termin; giltigt förfall för fränvaro; ledighet för lärjunge under pågående läsår; åtgärder av mera allmän natur, då barn försummar sin skolgång; grunderna för lärjunges flyttning till högre klass; betyg vid flyttning till annan skola; samt lärjungarnas avgång enligt §§ 47 och 48;
- e) bestämmelser angående lärares åligganden; lärares tjänstledighet; lärankollegium; förande av skolans anteckningsböcker; ävensom i distrikt, där särskild skolläkare är anställd, närmare instruktion för denne; samt
- f) bestämmelser, som, utöver vad i § 44 stadgas angående tillsynsmän och skolnämnd, ytterligare därörm erfordras. Där så kan ske, bör i reglementet, särskilt beträffande vad i punkt a) här ovan finnes omförmält, påtryckligen angivs, om och i vad mån detsamma i tillämpliga delar skall gälla även för möjliggen inträdande nya eller förändrade förhållanden.

3. När förslag till reglemente skall utarbetas, skall tillfälle beredas lärapersonalen att framställa sina önskningar rörande innehållet i detsamma vid sådant sammanträde, som omförmåles i § 8 mom. 5, eller på annat sätt, som skolrådet kan finna lämpligt.

Förslag till reglemente skall därefter upprättas av skolrådet, sedan kyrkostämman för sin del fattat beslut angående de reglementets bestämmelser, om vilka det enligt denna stadga tillkommer kyrkostämman att besluta.

Skolrådets förslag till reglemente skall jämte i ärendet förfda protokoll översändas till statens vederbörlande folkskolinspektör, som har att med eget yttrande överlämna detsamma till vederbörlande domkapitel för prövning och godkännande. Skulle domkapitlet emellertid vid nämnda prövning finna sig icke kunna godkänna av inspektören gjort yrkande, skall domkapitlet med eget yttrande översända samtliga handlingar i ärendet till skolöverstyrelsen, och ankommer det därefter på överstyrelsen att, efter skolrådets hörende, besluta rörande reglementet i dess helhet.

På enahanda sätt behandlas förslag om ändring i det fastställda reglementet.

Reglemente eller ändring däri, som godkänts av domkapitlet, skall genom domkapitlets försorg i avskrift eller avtryck insändas till skolöverstyrelsen inom tre månader efter det godkäntet meddelats.

4. Den i mom. 1 omförmålda ordningsstadgan skall tjäna att fullständiga det för distriktet gällande reglementet framför allt i sådana stycken, vilka ärö av mera tillfällig natur eller stå i mera omedelbart sammanhang med förhållandena på orten, såsom beträffande dagar för terminernas början och slut, ordningen för inskrivningen i vederbörlande skola, dag för intagningen samt sätt och tid för kungörande av inskrivningsdag; målsmans anmälingsskyldighet vid barns sjukdom, sättet för beviljande i särskilt fall av ledighet för lärljunge, tiderna för och omfattningen av allmänt lov; anmälingsskyldighet för lärare, därest barn saknar läroböcker, och huru då skall förfaras; rekvision av undervisningsmateriell och materiellets och skolinventariernas vård; lärljunges åligganden utöver vad som i allmänhet därom finnes angivet i denna stadga eller distrikts reglemente; sättet för anställande av offentligt förhör och ledning av sådant förhör samt terminsbetyg och deras uppväxande för mäsmän; lokalernas tillsyn och vård, deras renhållning, uppvärmning, ventilation och dylikt.

Därest tillsyningsmän av annat slag än de i § 44 nämnda äro vid skolorna anställda, bör instruktion för dem intagas i ordningsstadgan. Denna bör dock innehålla tjänsteföreskrifter för vaktmästare, där sådan finnes anställd.

Ordningsstadgan uppgöres och fastställas av vederbörlande skolråd, sedan tillfälle beretts ej mindre lätarpersonalen att, på sätt och i den ordning i mom. 3 sägs i fråga om reglemente, framställa sina önskningar rörande innehållet i densamma än även statens vederbörlande folkskolinspektör att taga kännedom om och yttra sig över det upprättade förslaget till ordningsstadga.

5. För skolväsendet gällande reglemente och ordningsstadga skola vara tillgängliga inom en var av distrikts skolor.

§ 11.

För vidmakthållande och utvidgning av i skolan förvärvade insikter och i allmänhet för väckande och underhållande av lusten för god läsning bör skolrådet befrämma inrättandet och begagnandet av folk- och skolbibliotek samt tillse, att lämpliga böcker därtill anskaffas.

K A P. 3.

Läroämnens, lärokurser och läsordning.

§ 12.

1. Läroämnens i småskola vare: kristendomskunskap, modersmålet, räkning, hembygdsundervisning med arbetsövningar, sång och gymnastik samt, där omständigheterna det medgiva, slöjd.

2. Läroämnens i folkskola vare:

kristendomskunskap, modersmålet, räkning och geometri, hembygdsundervisning med arbetsövningar, geografi, naturkunnighet, historia, teckning, sång, gymnastik med lek och idrott samt, där lämpligt jordland jämlikt § 56 därför blivit upplåtel, trädgårdsskötsel. Därjämte bör i den utsträckning, omständigheterna medgiva, undervisning i slöjd anordnas vid skolan för de gossar och flickor, som anmälas att delta i sådan undervisning, samt undervisning i hushållsgöromål be-

redas de flickor, som begära och erhålla tillstånd att tära deltaga. Förpliktelse att deltaga i undervisningen i slöjd och i hushållsgöromål kan, på sätt därom särskilt är föreskrivet, av skoldistriktet beslutas.

3. I folkskolans högre avdelning må undervisning i följande ämnen kunna förekomma:
 - 1. kristendomskunskap, modersmålet, matematik med bokföring, naturkunskap med hälsolära, historia och medborgarkunskap, geografi, tyska eller engelska språket, teckning, sång, gymnastik med lek och idrott, trädgårdsskösel, slöjd och hushållsgöromål. Dock skall alltid i sådan avdelning undervisning meddelas i kristendomskunskap, modersmålet och matematik.
 - 2. Rörande läroämnen i fortsättningsskola och ersättningsskola gäller vad därom särskilt är stadgat.

§ 13.

Skolrådet äger att, efter vidkommande lärares hörande, bestämma de läroböcker, som skola begagnas vid undervisningen; dock att beträffande läroböcker i kristendomskunskap skall iakttagas, vad därom särskilt är stadgat.

§ 14.

1. För varje skola skall skolrådet fastställa arbetsordning, var till förslag uppgöres av vederhörande lärare med ledning av den för rikets folkskolor fastställda undervisningsplanen och det för skoldistriktet gällande reglementets bestämmelser.
 - 2. I skoldistrikts, där arbetsordning icke lämpligen kan upprättas på sätt, som i näst föregående moment sägs, skall skolrådet med ledning av ovannämnda undervisningsplan fastställa de grunder, som skola tillämpas vid arbetsordningens upprättande. Förslag till arbetsordning uppgöres uti sådant fall i skoldistrikts, där folkskolinspektör blivit anställd, av denne i samråd med de lärare, skolrådet därtill utsett, och i skoldistrikts, i vilka särskild inspektör ej finnes, av den eller de lärare, som av skolrådet erhållit detta uppdrag. Sådant förslag till arbetsordning skall fastställas av skolrådet eller, där skolrådet sådant bestämmer, av dess ordförande.

3. Vid arbetsordningens uppgörande skall för övrigt iakttagas:

- att lärjungar, som tillhörta samma klass, såvitt möjligt är, sammankallas i ett läxlag;
- att de särskilda klasserna omedelbart undervisas av läraren och att, då två eller flera klasser, vilka skola av en lärare samtidigt handledas, ej kunna med fördel undervisas tillsammans, en eller flera av dem sysselsättas med tysta övningar;
- att lärare i flyttande skola under den tid, som är bestämd för skolans hållande i en rote, såvitt sig göra läter, besöker den eller de övriga rotarna, i den ordning skolrådet bestänt, för att hålla förhör med därvarande barn och lämna dem anvisning till hemarbetet;
- att sådana förhör skola hållas jämväl i fast skola, i vilken avdelningar av barn undervisas skilda tider av året.

4. Arbetsordningen bör upptaga för varje lärotimme i veckan det ämne, vari de särskilda klasserna skola undervisas, samt även angiva, vilka klasser skola omedelbart undervisas av läraren och vilka skola sysselsättas med tysta övningar.
5. Arbetsordningen skall vara i lärorummet anslagen.
6. Varje dag börjas och slutas undervisningen med bönp och sång.

K A P. 4.
Lärotider.

§ 15.

1. På förslag av skolrådet beslutar kyrkostämman an- gående de tider av året, de dagar i veckan och de timmar å dagens, då undervisningen skall i skolorna meddelas.
 - 2. Härvid bör iakttagas:
 - att den årliga lärotiden vid skolor, för vilkas lärare skol- distrikt anträuter lönetillskott av allmänna medel, skall omfatta minst åtta månader eller $34\frac{1}{2}$ veckor;
 - att där skola flyttar på mer än två stationer och där folk- skola eller mindre folkskola icke understödjes av småskola, bör, om kyrkostämman beviljar därtill erforderliga medel, den årliga lärotiden förlängas utöver åtta månader;

att den dagliga lärotiden för varje lärljunge utsträckes i småskola ej över fem och i folkskola i allmänhet ej över sex timmar;

att antalet lärotimmar i veckan i intet fall får överskrida trettiosex, tiden för morgonandakten häri inberäknad;

att varje lärotimme i regel bör omfatta fyrtiofem minuter, vari icke må inräknas tid, som användes för annat än själva skolarbetet;

att mellan de lärotimmar, som följa omedelbart på varandra, lärljungarna skola åtnjuta minst tio och högst femton minuters ledighet;

att efter tre lärotimmar skall lämnas en längre ledighet, kyrkostämma dock obetaget att besluta, att i skolor, där förhållanden sådant påkalla, efter tredje lärotimmen högst en timme må före den längre ledigheten användas till undervisning i övningsämne. Den längre ledigheten skall utsträckas till minst en timme, såvida icke, på grund av inom skoldistriket rådande särskilda förhållanden, genom i vederbörlig ordning fastställt regementsbestämmelse medgivits, att denna ledighet må inskränkas intill en halv timme, vilken dock ej får inräknas i de föreskrivna lärotimmarna.

§ 16.

I fråga om lärotiden i fortsättningsskola, som till lärares avlöning åtnjuter understöd av allmänna medel, gäller, vad i särskilda författningar finnes stadgat.

§ 17.

Rörande tiden för undervisning i stöjd för såväl gossar som flickor i de skolor, som därtill njuta understöd av allmänna medel, är särskilt stadgat.

K A P. 5.

Lärares tillsättning, dligganden och entledigande.

§ 18.

1. För att anställas som ordinarie eller extra ordinarie lärare vid sådan folkskola, som i § 1 mom. 2 omförmåles, erfordras:

- a) att vara medlem av svenska kyrkan och känd för hedrande vandel samt äga den stadga i karaktären och den foglighet i lynnet, som ungdomens ledning kräver;
 - b) att vara fri från sjukdom och lyte, som medföra olämplighet för anställning såsom lärare;
 - c) att hava i föreskriven ordning avgjort folkskollärarexamen; samt
för erhållande av ordinarie tjänst:
 - d) att hava uppnått tjuguett års ålder.
2. För att anställas såsom ordinarie eller extra ordinarie lärare vid sådan småskola, som i § 1 mom. 2 omförmåles, erfordras:
 - a) att vara medlem av svenska kyrkan och känd för hedrande vandel samt äga den stadga i karaktären och den foglighet i lynnet, som ungdomens ledning kräver;
 - b) att vara fri från sjukdom och lyte, som medföra olämplighet för anställning såsom lärare;
 - c) att hava i föreskriven ordning avgjort folkskollärarexamen; samt
för erhållande av ordinarie tjänst:
 - d) att hava uppnått tjuguett års ålder.
 3. Där särskilda skäl sådant föranleda, äger skolöverstyrelsen på gjord framställning bevilja person, som icke undergått den i mom. 1 punkt c) eller i mom. 2 punkt c) angivna examen, behörighet att, utan hinder av denna omständighet, anställas som ordinarie eller extra ordinarie lärare vid viss folkskola eller vid folkskola inom visst skoldistrikts, respektive vid viss småskola eller småskola inom visst skoldistrikts. Likaså ges skolöverstyrelsen, där särskilda skäl sådant föranleda, medgiva den, som icke uppnått tjuguett års ålder, behörighet att, utan hinder därv, anställas som ordinarie lärare vid folkskola eller småskola inom riket.
- Där utomordenliga skäl sådant föranleda, må skolöverstyrelsen på därom gjord framställning jämväl bevilja person, som icke undergått den i mom. 1 punkt c) eller mom. 2 punkt c) angivna examen, behörighet att, utan hinder därv, anställas som ordinarie eller extra ordinarie lärare vid folkskola, respektive småskola inom riket.

Övergångsstadgande. Lärare, som enligt äldre bestämmelser genom prövning inför folkskollinspektör förvärvat behörighet att anställas som lärare vid småskola, bibehålls vid sälunda vunnen behörighet.

Lärare, som före den 1 oktober 1918 utan vederbörlig examen eller prövning blivit anställd som lärare vid småskola, äger fortfarande behörighet till den befattning, han vid nämnda tidpunkt innehade.

§ 19.

1. Då ordinarie lärartjänst vid folkskola eller småskola är till ansökning ledig, skall kungörelse om ledigheten, så snart ske kan och, där ej skolöversyrelsen finner skäligt på gjord framställning medgiva uppskov, senast inom sex månader, av skolrådet utfärdas och en gång offentliggöras i den tidning, i vilken officiella meddelanden införas.

2. Ordinarie lärartjänst vid folkskola eller småskola sökes hos skolrådet senast inom fyrtiotvå dagar från första dagen, då ledigheten kungjordes i nämnda tidning, denna dag orfärknad, dock att, om den fyrtioandra dagen infaller å helgdag, ansökningstiden utsträckes till nästföljande söckendag. Ansökning med därtillhörande handlingar skall före ansöktidens utgång till skolrådets ordförande ingivas eller dock i betalt brev med allmänna posten till honom insändas så tidigt, att den kommit honom tillhanda, innan ansökningstiden gått till ända.

3. Ansökning skall åtföljas av:

- behörigen styrkt med- och tjänsteförteckning; samt i huvudskrift eller behörigen styrkt avskrift;
- präsbetyg;
- läkarbetyg angående frihet från sjukdom och lyte, som göra den sökande olämplig för anställning såsom lärare; skolande sådant betyg icke vara utfärdat tidigare än sex månader före ansökningstidens utgång, dock att tidigare utfärdat läkarbetyg må gälla, därest skolrådets ordförande i det skoldistrikts, där sökanden är anställd eller senast varit anställd, vitsordar, dels att, efter hans bedömande, synnerlig svårighet mött för anskaffande av nytt läkarbetyg, dels att, så vitt han

har sig känt, sökandens kroppsheskaffenhet sedan den tidpunkt, då senaste läkarbetyg för honom utfärdats, icke undergått förändring, som gör honom olämplig för anställning som lärare;

- vederbörligt examensbetyg eller annan motsvarande handling angående sökandens behörighet;
- betyg av vederbörlige myndighet över den tjänstgöring, såsom lärare, sökanden må hava fullgjort; skolande det betyg, som avser i tjänst varande lärares senaste tjänstgöring, icke vara utfärdat tidigare än tre månader före ansökningstidens utgång; samt
- därest sökanden icke under de senaste sex månaderna före ansökningstidens utgång haft anställning såsom lärare;
- vederbörligt intyg över verksamhet och vandel under nämnda tid.
- Sökande till ordinarie lärartjänst må ej, förrän förslag blivit uppträtt eller, därest han blivit å förslaget uppförd, valt sig rum, anmäla sig såsom sökande till sådan tjänst inom annat skoldistrikts, vid äventyrt att, därest han ej, före förslagets uppträffande, skriffligen återkallar sin ansökan till den först sökta tjänsten, anses obehörig till varje av dessa tjänster.
- Så fort ske kan efter ansökningstidens utgång sammanträder skolrådet, som till en början prövar sökanden behörighet.

Finner skolrådet sådant nödigt, äger skolrådet därefter förelägga de såsom behöriga ansedda sökandena eller en eller flera av dem undervisningsprov. Dessa prov avläggas i närväro av skolrådet eller av dess ordförande jämte av skolrådet för ändamålet utsedda ombud och fullgöras genom att undervisa barn inom de lärokurser, vilka enligt gällande reglemente skola genomsöks i den skola ansökningen avser; och äger allmänheten, i första hand de till skolan hörande barnens föräldrar och mälsmän, tillträde till proven i mån av utrymme och med iakttagande av de föreskrifter, som skolrådet för uppriätthållande av ordning finner nödigt utfärdar. Sökande, som fått undervisningsprov sig förelagt, skall ett dygn före provet hos skolrådets ordförande erhålla uppgift å de lärostycken, i

vilka han vid provet skall undervisa. Över prov avgivnas vitsord, vilka införas i skolrådets protokoll.
Underlätenhet att fullgöra förelägt undervisningsprov utgör icke hinder för sökande att vid tjänstens tillsättande komma i åtanke.

6. Skolrådet skall, då prov ej förelägges de sökande, efter ansökningstidens utgång, men eljest sedan den för provs avläggande av skolrådet bestämda tiden gått till ända, så smart ske kan, och senast inom trettio dagar, på förslag uppföra tre av de sökande i den ordning, i vilken de med avseende på sin lämplighet för tjänsten anses böra komma i åtanke. Härvid bör hänsyn tagas till såväl de egenskaper, som i § 18 omförmålas, nit samt förmåga att upprätthålla ordning i skolan och att i övrigt leda barnens uppsiftrar som undervisningsskicklighet, kunskaper och färdigheter samt under föregående tjänstgöring förvärvad erfarenhet.

7. Om i samma skoldistrikt två eller flera tjänster av samma beskaffenhet skola tillsättas samtidigt, skall skolrådet antingen uppriärra särskilt förslag till var och en av dem, såsom i närmast föregående moment sägs, eller, om skolrådet så finner lämpligare, för alla de ifrågavarande tjänsterna uppräta ett gemensamt förslag, vari skolrådet bland de såsom behöriga ansedda sökande skall föreslå ett antal, motsvarande tre gånger de lediga tjänsterna i den ordning, i vilken de sökande med tillämpning av de i föregående moment omförmålda befördringsgrundar anses böra komma i åtanke.

8. I skoldistrikts, i vilka rätten att tillsätta ordinarie lärare tillkommer skolrådet, må skolrådet, där det så finner för gott, inom sig utse minst två ledamöter, vilka jämte ordföranden i skolrådet äga att fullgöra de ålligganden, som ejest vid upprättande av förslag till ordinarie läartjänst enligt denna stadga tillhörta hela skolrådet.

9. I skoldistrikts, där särskild folkskolinspektör är anställd, skall denne vid upprättande av förslag delta i vederbörandes överläggningar därom men ej i beslutet.

§ 20.

1. Om ingen behörig sökande anmält sig till ledigförklarat tjänst, skall tjänsten ånyo ofördöjligen kungöras ledig.
2. Om endast en eller två behöriga sökande anmält sig till en tjänst vid folkskola eller vid småskola, skall lika lång ansökningstid för förslagets syftande ånyo utsättas och på ovan nämnda sätt kungöras, såvida ej både skolråd och kyrkostämma förklara sig nöjda i förra fallet att antaga den, som är ensam sökande, och i senare fallet att val anställas mellan två på förslag uppförda sökande.

3. Om vid samma folkskola eller småskola eller vid folkskolorna eller småskolorna i ett skoldistrikt två eller flera tjänster av samma beskaffenhet samtidigt skola tillsättas och antale behöriga sökande är mindre än tre gånger antalet av de ledigförklarade tjänsterna, skall skolrådet föreslå, antingen att alla de lediga tjänsterna, om tillräckligt antal lärare där till anmält sig, tillsättas eller att en, två eller flera av dem tillsättas och den eller de övriga ånyo ledigförklaras. Därefter beslutar kyrkostämman, huru hämed förfaras skall.

§ 21.

1. Senast inom trettio dagar efter förslagets uppträffandehör kyrkostämman företaga val bland de å förslaget uppförda och skola därvid lända till efterträffelse de för val å kyrkostämma i allmänhet gällande föreskrifter.
2. Där skolråd äger att tillsätta lärare, följas de föreskrifter, som i detta hänseende för varje särskilt skoldistrikts äro eller bliva givna. Sättet, varpå skolrådet skall kungöra, huru tillsättning av lärare utfallit, bestämmes i distrikts reglemente.

3. Omedelbart efter valets förrättande skall skriftligt meddelande om dess utgång lämnas samtliga sökande.
Övergångsstadsdags. Då lärartjänst vid viss småskola första gången tillsättes med ordinarie innehavare, skall lärare, som före den 1 oktober 1918 under minst två år varit anställd tills vidare å befattningen och därunder tjänstgjort med nit och skicklighet samt fört en hedrande vandel, av skolrådet

förförderas som ordinarie utan iakttagande av den ordning, som i §§ 19—21 stadgas.

§ 22.

1. Över olagligheter, begångna vid upprättande av förslag eller vid val eller vid tillsättning i annan ordning av lärares, må, sedan valet eller tillsättningsatgärden skett och behörigen kungjorts, besvärs kunna hos domkapitlet anföras inom den tid, som är stadgad för besvärs anförande över kyrkostämmobeslut; och må domkapitlets utslag kunna i vanlig ordning hos Kungl. Maj:t överklagas.

Av skolråd i nu ifrågavarande avseende fattat beslut må ej verkställas förrän detsamma vunnit laga kraft.

2. Om den, som anfört besvärs över förslag till en av honom sökt ordinarie läartjänst eller över valet till eller tillsättningen av tjänsten, anmälér sig som sökande till dylik tjänst inom annat skoldistrikt, förrän besvären blivit genom laga kraft ägande utslag avgjorda, vare samma påföljd, som i § 19 mom. 4. stadgats för samtidigt sökande av sådana tjänster inom två eller flera skoldistrikter.

3. Förordnande för vederbörligen vald eller tillsatt lärares utfärdas av skolrådet utan lösen.

4. Skolråd uti skoldistrikt i stad äger rätt att, under förutsättning att sådant kan ske utan fönmärmande av lärares på meddelat förordnande grundade rätt, när skolans bästa det kräver, förflytta en ordinarie lärares från en tjänst till en annan inom distriktet utan iakttagande av de i §§ 19—21 givna bestämmelser, dock att den förflyttade lärares löne-

förmaner därigenom icke förminkas.

5. När i skoldistrikt på landsbygden skolväsendet blivit i behörig ordning omorganiserat, äger kyrkostämma, under enhandha förutsättning som i mom. 4 av denna § sägs, att, om så befinner nödigt för organisationens genomförande, förflytta en ordinarie lärares från en skola till en annan inom distriktet utan iakttagande av de i §§ 19—21 givna bestämmelser; dock endast under förutsättning att församlingen bestrider kostnaderna för flyttingen samt att lärares löneförmaner genom förflyttingen icke förminkas.

Beslutet om den i detta moment omförmålda förflytting

skall, för att bliwa gällande, av domkapitlet, efter hörande av såväl ifrågavarande lärares som statens vederbörlande folkskolinspektör, prövas och godkännas.

6. Skolrådet äger att, när förhållandena det påkalla, vidtaga nödiga förändringar uti arten av lärares tjänstgöring vid den skola, där han är anställd.

§ 23.

För att kunna antagas som biträdande lärares vid folkskola eller som lärares vid mindre folkskola erfordras att äga i § 18 mom. 2 punkterna a)—c) här ovan föreskriven behörighet att anställas som lärares i mindre folkskola eller också att, på sätt j § 18 mom. 3 sägs, hava av skolöverstyrelsen beviljats sådan behörighet.

Övergångsstadgande. Lärares, som enligt äldre bestämmelser genom prövning inför folkskolinspektör förvarvat behörighet för anställning som biträdande lärares vid folkskola eller lärares vid mindre folkskola, bibehålls vid sälunda vunnen behörighet.

Lärares, som före den 1 oktober 1918 utan vederbörlig examen eller prövning blivit anställd som biträdande lärares vid folkskola eller som lärares vid mindre folkskola, äger fortfarande behörighet till den befattring, han vid nämnda tidpunkt imnehade.

§ 24.

1. Biträdande lärares vid folkskola och lärares vid mindre folkskola anställas av skolrådet tills vidare eller i fall, som här nedan sägs, på viss tid.

Då lärares anställe tills vidare, skall därmed följa ömsesidig rätt till minst fyra månaders uppsägning, där ej längre uppsägningstid blivit avtalad. Då lärares anställe på viss tid, må anställningen avse högst ett läsår.

Lärares må anställas på viss tid endast i det fall, att växling i lärjungeantalet, förestående omorganisation av distriktskolväsen eller annan anledning gör sådant erforderligt, och skall i varje fall anledningen i skolrådets protokoll angivas. Skolrådet åligger att årligen före läsårets slut pröva, huruvida

skälig anledning fortfarande förefinnes, att befattnings uppehålls med lärare anställd på viss tid.

2. Där biträdande lärare vid folkskola eller lärare vid mindre folkskola skall anställas tills vidare, skola gälla samma bestämmelser som de, vilka enligt §§ 19—22 äro stadgade beträffande tillsättning av ordinarie lärare vid småskola, dock med undantag därav,

att vad i § 20 mom. 2 sägs om skolråd och kyrkostämma skall avse endast skolråd, att i sådant fall, som i § 20 mom. 3 omförmäles, skolrådet ensamt skall äga att fatta beslut, att skolrådet skall senast trettio dagar efter upprättande av förslag, som i § 19 mom. 6 och 7 samt § 21 mom. 1 omförmäles, företaga val bland de å förslag uppförda, samt att i stället för övergångsstadgandet under § 21 skall gälla, att skolrådet skall äga rätt att utan iakttagande av den ordning, som i §§ 19—21 stadgas, geva anställning tills vidare åt lärare, som under minst två år innehåft anställning på viss tid inom distriket och därunder tjänstgjort med nit och skicklighet samt fört en hedrande vandel.

Då biträdande lärare vid folkskola eller lärare vid mindre folkskola skall anställas på viss tid och fråga ej är om förflyttning av lärare, som redan är anställd inom distriket, bör befattningen, såvida hinder ej möter, på lämpligt sätt kungöras och de grunder, som enligt § 19 mom. 6 skola följas vid förslags upprättande, tillämpas.

3. Extra ordinarie lärare vid folkskola och extra ordinarie lärare vid småskola må av skolrådet anställas på viss tid, som ej må överstiga ett läsår.

Särskilda lärare i övningsämmen må av skolrådet efter omständigheterna anställas på viss tid, som ej må överstiga ett läsår, eller och tills vidare med ömsesidig rätt till minst fyra mänders uppsägning, vederbörande dock obetaget att åt dem bereda en fastare anställning. Anställningsvillkoren må kunna bestämmas genom särskild reglering, som fastställes på sätt i gällande reglemente för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. är föreskrivet.

Då extra ordinarie lärare vid folkskola, extra ordinarie

lärate vid småskola eller särskild lärare i övningsämmen skall anställas och fråga ej är om förflyttning av lärare, som redan är anställd inom distriket, bör befattningen, såvida hinder ej möter, på lämpligt sätt kungöras ledig och de grunder, som enligt § 19 mom. 6 skola följas vid förslags upprättande, tillämpas.

4. Omedelbart efter tillsättningen skall skriftligt meddelande om densamma lämnas samtliga sökande.

5. I skolrådets protokoll skall befattnings varje lärare, som anställs enligt mom. 1—3 i denna §, uttryckligen angivs, huruvida anställningen gäller tills vidare eller för viss tid, även som anteckning görs rörande tiden för befattnings tillträde och de för densamma fastställda avlöningsförmånerna. Utdrag av protokoll om antagning, innefattande uppgift jämväld om nu angivna förhållanden, skall ofördräjligent utan lösen tillställas den antagne läraren.

6. Vid småskola eller mindre folkskola, som blivit uppställdt av husfäderna i en del av distriktet, må av dem antagas lärare, som äger behörighet att anställas vid dylik av distrikte inrättad skola. Om antagandet göres ofördräjligent skriftlig anmälan hos skolrådet.

§ 25.

Då lärarbefattning är ledig eller lärare åtnjuter tjänstledighet, skall skolrådet dra sig försorg därom, att undervisningen uppehålls genomvikarie; och bör, om icke särskilda förhållanden därifrån föranleda undantag, icke någon därtill förordnas, som ej äger den i denna stadga föreskrivna behörighet att innehava den ifrågavarande tjänsten.

§ 26.

På domkapitlets prövning må hero, huruvida lärarjänst i folkskola må förenas med prästerlig befattning. Sådan förfening bör dock ej tillåtas i andra fall, än då båda befattningarna kunna av en och samma person behörigen skötas.

§ 27.

1. Lärarbefattning i folkskola må, i den ordning här nedan sägs, kunna förenas med organist- eller klockarsyssla

eller med båda dessa sysslor; börande i sådant fall innehavaren av dylika förenade befattningar i första rummet ägna sin tid och sina krafter åt skollärartjänsten samt, såvitt nödigt prövas, genom särskild med kyrkoherdens och församlingens samtycke utsedd persons bidråde utträffa förfallande, till de andra befattningarna hörande göromål.

2. Har sådan förening av befattningar, som i mom. 1 sägs, av församling beslutats, skall församlingen göra annälan om beslutet hos domkapitlet och tillika meddela fullständig upplysning om de för var av organist- och klockarsysslorna anslagna löneförmåner; åliggande det domkapitlet att, med fästat avseende å de krav, som på ifrågavarande befattningar böra ställas och därå, huruvida de för organist- och klockarbefattningarna anslagna löneförmåner ärö tillräckliga till avlönande av sådant bidråde, varom i mom. 1 förmåles, pröva och avgöra, om den ifrågavarande föreningen må, så länge de uppgivna löneförmånderna utgå, äga rum.

3. Har folkskollärarbefattning i vederbörlig ordning förenats med organist- eller klockarsyssla eller med båda före det kungörelsen i förevarande ämne den 4 maj 1894 trätt i tillämpning, skall, närr befattningarna bliva lediga, församlingen, därest den fortfarande önskar, att desamma må vara förenade, hos domkapitlet göra sådan annälan, varom i mom. 2 sägs.

§ 28.

1. Laga av- och tillträdestider vid ordinarie folkskollärartjänster och ordinarie småskollärartjänster skola vara den 1 januari och den 1 juli, där ej annorlunda överenskommes mellan läraren och skolråden i de distrikts, där tjänst av lärare avträdes och tillträdes; börande, sedan val av lärare ägt rum, tjänsten tillträdas å den av förenämnda tider, som inträffar näst efter trettioende dagen från det valet vunnit laga kraft. Då lärare vid tillträdet av lärartjänst skall avgå från ordinarie lärartjänst inom annat skoldistrikt, alijger det ordföranden i skolrådet i det distrikts, där läraren skall tillträda tjänst, att, sedan valet vunnit laga kraft, ofördöjligen därögon skrifflig anmälan hos skolrådet i det distrikts, där tjänst skall av läraren avträdas.

Jämväl i fråga om sådan lärare, som erhållit anställning tills vidare, skall vad ovan är stadgat om laga av- och tillträdestider gälla, och bör, då uppsägning i enlighet med föreskriften i § 24 sker, tidpunkten för densamma härefter avpassas.

2. Därest ordinarie lärare eller lärare anställd tills vidare utan därörom med skolrådet gjord överenskommelse lämnar sin befattning utan att iakttaga avträdestid, som i mom. 1 av denna sätts, förlorar han under sex månader, räknat från och med dagen för sagda avträdestid, rätten att söka och innehava befattnings som lärare vid folkskola, småskola eller mindre folkskola. Samma påföljd gäller för lärare, som är anställd på viss tid, därest han före den vid antagandet överenskommit tiden utgång utan skolrådets medgivande lämnar sin befattnings.

§ 29.

1. Läraren bör i allt sitt förhållande så inom som utoftskolan give sina lärjungar ett gott föredöme samt med flit och trohet fullgöra sina åtgärdanden.

2. Undervisning skall av honom meddelas enligt den fastställda arbetsordningen i föreskrivna läroämnern och lärokurser, och bör han därvid vinnalägga sig såväl att utveckla lärjungarnas själförmögenheter som att bibringa dem bestända kunskaper och färdigheter. För detta ändamål iakttagge läraren, att undervisningen alltid begränsas inom lärjungarnas åskådningskröks och uppfattningsförmåga; att läroinnehållet framställs enkelt, tydligt och åskådligt; att i allmänhet intet lärostycke, som ej förut blivit genomgånget och förklarat, förläggas dem till arbete på egen hand; samt att lärjungarna ofta återkalla i minnet det huvudsakliga av det, som förut blivit genomgånget; och att de, i mån av sina krafter och den utveckling de vunnit, övas till självverksamhet.

3. Över sina lärjungars seder och uppförande bör läraren sorgfältigt vaka såväl under lärotimmar som under fristunder samt hava den tillsyn över deras skolgång, som i § 44 närmare angives. Vid tillrättavisning och bestraffning av lärjunges förseelse bör han fasta avseende å den felandes ålder och sinnesart samt förfara med lugn besinning och kärlekstfullt

Läraren bör också, så mycket som möjligt är, för barnens uppföstran anlita föräldrarnas medverkan.

4. Läraren åligger värden om skolans undervisningsmateriel och övriga inventarier, varöver ordentlig forteckning bör av honom upprättas.

5. Läraren åligger att enligt av skolöverstyrelsen fastställda formulär föra dagbok med examenskatalog ävensom efter bestämmande av skolrådet övriga forteckningar, som kunna finnas erforderliga.

6. För övrigt ställe han sig till noggrann efterättelse vad honom enligt denna stadga och det för skolan gällande reglemente åligger, vad skolrådet honom med hänsyn till hans befattning lagligen föreskriver samt vad distrikts folkskolinspektör eller överlärlare i enlighet med fastställd instruktion bestämmer med avseende på undervisning, ordning och tukt inom skolan.

§ 30.

1. Vill ordinarie lärare vid folkskola eller småskola avgå från sin tjänst, göре han däröm i god tid skriftlig anmälan hos distrikts skolråd, som äger bevilja honom avsked.

Lärare, som jämlikt § 24 blivit av skolrådet antagen, äger skolrådet entlediga, dock med iakttagande av stadgade och överenskomma villkor.

2. Vad iakttagas bör i det fall, att lärare, som önskar avgå från tjänsten, söker pension från statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., är stadgat i gällande reglemente för sagda anstalt.

§ 31.

Då en lärare vid distrikts skola, innan han är berättigad till pension, av obotlig sjukdom blir urståndssatt att näjaktigt bestrida de till tjänsten hörande göromål, må det, om han främträder sin befattning, bero av distriktet att bevilja honom det understöd, varav han kan anses förfjänt.

Obotligt simnessjuk lärare, som i vederbörlig ordning förklarats berättigad att efter erhållet avsked uppbära pension, må även utan vederbörlandes begivande entledigas från sin

befattning, däreft har erhållit fast anställning såsom lärare efter den 31 december 1911.

§ 32.

1. Finner skolrådet giltig anledning till anmärkning mot ordinarie folkskollärare på grund av fel eller försummelse i tjänsten eller på grund av lärarens vandel, har skolrådet att tilldela den felande skriftlig, i skolrådets protokoll intagen föreställning och varning. Läter han sig därav ej rätta, ankomme på skolrådet att, allt efter felets beskaffenhet, antingen tilldelas honom förnyad varning eller och för längre eller kortare tid, högst sex månader, skilja honom från befattningen och den därmed förenade avhörslingen; skolrådet dock obetaget att, där felet är av svårare beskaffenhet, i stället skilja honom från befattningen för alltid. Har förnyad varning eller mistning av befattningen för viss tid befunnits utan verkan, bör skolrådet för alltid skilja honom från befattningen. Innan fråga, som i detta stycke sägs, av skolrådet företages till avgörande, skall läraren ha va satts i tillfälle att inom viss förelagd tid inkomma med förklaring samt yttrande hava inhämtats av statens vederbörlande folkskolinspektör.

Skolråds beslut om skiljande från befattningen för viss tid eller för alltid må ej verkställas, för än detsamma vunnit laga kraft; och har skolrådet att hos kyrkostämman anmäla beslutet, sedan laga kraft därå kommit.

2. Framkomma under behandling av ärende, som nu är sagt, eller i anledning av åtal vid domstol sådana omständigheter, att det finnes olämpligt, att läraren fortfarande tjänstgör, äger skolrådet efter inhämtande av yttrande från statens folkskolinspektör att tills vidare, och intill dess i målet blivit sluttigen dömt eller domstol annorlunda förordnat, avstänga läraren från utövande av befattningen samt av hans löneförhållanden innehålla så mycket, som erfordras till vikariens avlöning.

3. Över skolråds beslut om meddelande av föreställning och varning åt ordinarie lärare eller om sådan lärares avstängning eller skiljande från befattningen må besvärv kunna av lärlaren inom trettio dagar efter det han av beslutet erhållit del

anföras i den ordning, som är bestämd för besvär över val av lärares.

§ 33.

1. Huru förfaras bör med ordinarie lärare vid småskola, vilken gör sig skyldig till fel eller försummelse i tjänsten eller mot vilken ejest åtgärder av disciplinär natur finnas påkallade, därom gäller vad enligt § 32 i sådant avseende är stadgat om ordinarie folkskollärare.

Angående icke ordinarie lärare vid folkskola eller småskola gäller vad i § 32 finnes stadgat om föreställning och varning samt om avstängning från utövande av befattningen.

Därjämte skall iakttagas, att sådan biträdande lärare vid folkskola eller lärare vid mindre folkskola, vilken blivit av skolrådet anställd tills vidare och som i sammanlagt fem år, därutav minst ett inom distriktet, tjänstgjort som lärare vid småskola, biträdande lärare vid folkskola eller lärare vid mindre folkskola, må skiljas från befattningen endast av sådana orsaker och i den ordning, som omförmålas i § 32 mom. 1.

2. Utan hinder av vad i mom. 1 av denna § är föreskrivet, må skolrådet kunna entlediga dels lärare, som i vederbörlig ordning förklarats berättigad till tjänstepension från statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., dels biträdande lärare vid folkskola eller lärare vid mindre folkskola, vilkens befattning genom en i behörig ordning godkänd omorganisation av skolväsendet skall förändras till folkskollärar- eller småskollärartjänst eller dock endast för så vitt skolöverstyrelsen antingen på grund av framställning från vederbörlande skolråd efter vederbörlande folkskolinspektörs och lärarens hörande eller på grund av framställning från folkskolinspektören efter skolrådet och lärarens höriga upprätthållande.

3. Om en mindre folkskola ändras till en folkskola med småskola, skall lärare, som, då beslutet om förändringen vunnit lag^a kraft, i minst två år varit anställd tills vidare vid den mindre folkskolan och därunder tjänstgjort med nit och skicklighet samt fört en hedrande vandel, av skolrådet förordnas

till ordinarie lärare vid småskolan utan iakttagande av den ordning, som i §§ 19—21 stadgas.

4. Över skolråds beslut om meddelande av föreställning och varning åt lärare, som avses i mom. 1—3 av denna §, eller om sådan lärares avstängning eller skiljande från befattningen eller entledigande i övrigt må besvär anföras av läraren på sätt, som omförmåles i § 32.

5. När lärare i sådan skola, som jämlikt § 4 i denna stadga av husfaderna upprättats, befinnes vara oskicklig eller försiktig i sin tjänst eller ådagaläggja mindre gott uppförande, äge skolrådet förbjuda honom att vidare meddela undervisning i skolan.

Övergångsstadgande. Ändock att lärare, som före den 1 oktober 1918 innehade anställning vid småskola, icke erhållit eller härförer erhåller ordinarie anställning, sker därigenom icke intrång i den rättsliga ställning, som vid nämnda tidpunkt enligt då gällande bestämmelser tillkom honom. Om i det skolrådsprotokoll, enligt vilket han blivit antagen, icke är angivet, huruvida han blivit anställd tills vidare eller för viss tid, skall han anses vara anställd tills vidare.

§ 34.

Vad i denna stadga finnes föreskrivet i avseende på lärare, skall, med undantag av det, som i §§ 26 och 27 stadgas angående förenigande förening av folkskollärartjänst med prästerlig befattnings eller med klockartjänst, även äga tillämpning på lärarinnor.

K A P. 6.

Lärjungars intagning, skolgång, flyttning och avgång.

§ 35.

1. Barns skolålder räknas från och med det kalenderår, under vilket barnet fyller sju, till och med det, under vilket barnet fyller fjorton år.

2. Kyrkostämma må på förslag av skolråd, där så prövas lämpligt, kunna bestämma, att barns skolgång får begynna vid början av det läsår, under vilket barnet fyller sju år, ävensom

att tiden, då skolgång skall begynna, må uppskjutas, dock icke längre än till det kalenderår, under vilket barnet fyller nio år. I senare fallet skall det likväl lämnas öppet för varje barn, som uppnått den i näst föregående moment beständna skoldatern, att begagna sig av skolundervisningen, om det av föräldrar eller mälsman anmäles till skolgång, dock vad beträffar skola, där stadgandet i § 40 mom. 1, andra stycket, vunnit tilllämpaning, ej under det år, då intagning av nybörjare icke äger rum.

3. Lärjunge, som ej vid skolålderns slut inhämtat de kunskaper, vilka fordras för avgång från skolan, skall fortfarande anses skolpliktig; varemot lärljunge, som före denna tid inhämtat för avgång erforderliga kunskaper, äger rätt att bliwa från skolgång befriad, dock icke före det kalenderår, under vilket han fyller tretton år.

§ 36.

1. Ordföranden i skolrådet skall enligt av skolöverstyrelsen fastställt formulär inom i vederbörande reglemente föreskriven tid varje år upprätta en noggrann förteckning dels över de barn inom skoldistriket, vilka under året intråda i den för skolgång beständna åldern, dels över de till distriktet hörande barn, vilka, ehuru äldre, av någon anledning ej förut blivit antecknade bland de skolpliktiga barnen; åliggande honom därjämte att, så fort ske kan, å förenämnda förteckning införa de barn inom skolåldern, som, efter att hava inflyttat i skoldistriket, skola i församlingen kyrkobokföras.

2. I skoldistrikts, som utgöres av församlingar, tillhörande olika pastorat, eller delar av sådana församlingar, skall för varje församling eller församlingsdels kyrkoherden eller den hans tjänst förestår, där ej annorlunda är stadgat, årligen och senast den 15 maj i överensstämmelse med i mom. 1 omförmåla formulär upprätta och till skolrådet överlämna en noggrann förteckning över de barn inom församlingen eller församlingsdelen, vilka under året intråda i den för skolgång beständna åldern, även som snarast möjligt för varje särskilt fall lämnas skolrådet motsvarande uppgifter rörande de barn inom skolåldern, som efter överlämmandet av sagda förteckning

inflyttat i skoldistriket och skola i församlingen eller församlingsdelen kyrkobokföras. Skolrådet har att ofördöjligen låta å förteckningen införa sistnämnda barn.

3. På skoldistrikts kyrkostämma må bero att bereda det biträde vid uppträttande av i mom. 1 och 2 nämnda förteckningar och uppgifter, som kan anses skäligt.

§ 37.

Alla barn äro pliktiga att, sedan de inträtt i den för skolgång beständna åldern, inställa sig till intagning i skola å dag, som av skolrådet bestämmes, med undantag av dem, som, enligt annälan av föräldrar eller mälsmän, åtnjuta undervisning vid någon offentlig läroanstalt eller i enskild skola, i vilken meddelas sådan undervisning, som i noggrannhet och omfattning kan likställas med den, som på motsvarande stadium meddelas i folkskolan, eller erhållit tillstånd, på sätt nästföljande § föreskriver, att njuta undervisning i hemmen.

§ 38.

1. De skolpliktiga barn, för vilka föräldrar och mälsmän vilja bereda tillfälle till undervisning i hemmen, må av skolrådet befridas från skolgång, dock endast under det förbehåll, att föräldrar eller mälsmän anses vara i stånd att taga sorgfältig vård om barnens undervisning. Sådant från skolgång befriat barn vare skyldigt att på kallelse av skolrådet inställa sig till prövning; och skall skolgång åläggas det, när det befinnes ej hava erhållit sådan undervisning, som i noggrannhet och omfattning någorlunda motsvarar undervisningen i folkskolan.

2. När det anses erforderligt att anställa den i nästföregående moment omförmålda prövning, skall den äga rum inför skolrådets ordförande eller någon för ändamalet av skolrådet därtill utsedd person vare sig inom eller utan skolrådet.

§ 39.

1. Ut i den i § 36 omförmålda förteckning, som bör förvaras hos skolrådets ordförande eller distrikts folkskolinspектор, där sådan finnes anställd, skall för varje barn an-

märkas, huru det blivit sörjt för dess undervisning antingen genom intagning i någon av distrikets skolor eller på annat sätt.

2. För att kunna vaka däröver, att alla skolpliktiga barn i ett skoldistrikt erhålla undervisning, äger skolrådet rätt att från offentliga och enskilda skolor införra uppgifter, som för detta ändamål äro behövliga.

§ 40.

1. Intagning i småskolans första klass skall ske en gång om året.

Dock må kyrkostämma, därest inom skoldistriktet finnes skola, i vilken en och samma lärare har att undervisa samtliga lärljungar å såväl folkskole- som småskolestadiet, kunna besluta, att i sådan skola intagning skall äga rum blott vartannat år. Jämväl i annat fall än nu sägs må kyrkostämma kunna besluta om intagning i skola vartannat år, men skall dylikt beslut för att bliwa gällande fastställas av sköolverstyrelsen. Skall intagning ske vartannat år, må den äga rum allennast på jämma årtal.

2. Intagning i skola bör ske vid lästermins början. Endast då särskilda omständigheter därtill föranleda, må med vederbörligt tillstånd för varje sådant fall undantag härifrån äga rum. I skolans reglemente skall föreskrivas, huru dylikt tillstånd må kunna erhållas.

3. Skolpliktigt barn, som efter intyttnings tillhör skoldistriktet, skall, så snart ske kan, anmälas till intagning i skolan; och skall det inställa sig till skolgång på tid, som skolrådets ordförande eller distrikts folkskolinspektör eller överlärlare, där sådana finnas, bestämmer.

Vid intagning bör varje barn hänvisas till den klass av småskolan eller folkskolan, i vilken det kan draga största nyttja av undervisningen, och inskrivs i skolans huvudbok.

4.1. Efter skedd intagning skall lärljunge på de beständna lärotiderna ordentligt infinna sig i skolan och, såvida ej förfall

blivit anmält och godkänt i den ordning, som denna stadga och skoldistrikts reglemente bestämma, utan avbrott begagnat undervisningen, till dess tillstånd erhålles att från skolan avgå.

2. Lärlunge vare pliktig att iakttaga ett sedigt och anständigt uppförande så inom som utom skolan, visa aktning och lydnad för sina lärare, med uppmarksamtet följa undervisningen, flitigt och noggrant fullgöra sitt arbete samt varsamt begagna skolans undervisningsmateriel och övriga tillhörigheiter.

3. Lärlunge, som felar i sina åligganden, vare i mån av förseelsens beskaffenhet underkastad lärarens bestraffning, vid ringare felaktighet medelst varning eller annat lindrigt tuktonmedel samt vid fortsatt eller svårare förseelse medelst lämplig aga i enlighet med de närmare bestämmelser, som i detta avseende meddelas i det för skoldistriktet gällande reglemente.

4. För lärlunge, som av lärares bestraffning icke låter sig rätta, ävensom för lärljunge, vilken genom svårare vanar utövar skadligt inflytande på sina medlärjungar och därfor börs från dem skiljas, må skolrådet, i den mån erforderliga medel därtill kunna beredas, vidtaga anordningar, varigenom sådant lärljungar kunna erhålla en särskilt för dem lämpad uppfostning, vare sig i särskild skola eller på annat sätt, som finnes ändamålsenligt.

§ 43.

1. Skolrådet äger att, där smittosam sjukdom är rådande, då sådant finnes nödigt, efter hälsovårds- och kommunalnämndens anmälan eller efter dess hörande, ävensom där annan oförutsedd anledning sådant kräver, förordna, att undervisningen må för längre eller kortare tid inställas.

2. Förmärker lärare, att någon lärljunge synes vara angruppen av smittsam sjukdom, eller kommer till lärarens kämmedom, att dylik sjukdom utbrutit i lärljunges hem, skall läraren, med avseende å sådan lärljunges avstångande från deltagande skolundervisningen och anmälan om förhållandet hos vederbörlande myndighet, förfara i enlighet med de föreskrifter, som skolrådet efter hälsovardsnämndens hörande för sådana fall meddelat.

§ 41.

Vid intagning bör varje barn hänvisas till den klass av småskolan eller folkskolan, i vilken det kan draga största nyttja av undervisningen, och inskrivs i skolans huvudbok.

§ 42.

1. Efter skedd intagning skall lärljunge på de beständna lärotiderna ordentligt infinna sig i skolan och, såvida ej förfall

3. Hindras lärljunge av sjukdom att besöka skolan, vare mälsman pliktig att hos vederbörande lärlare, så smart ske kan, däröm göra anmälan.

4. Om lärljunge i följd av annan giltig orsak behöver ledighet från undervisningen under längre eller kortare tid, må sådant ledighet efter prövning av förekommande omständigheter kunna beviljas i den ordning, det för skoldistriket gällande reglemente föreskriver.

§ 44.

1. Lärare skall hava noggrann tillsyn däröver, att barnen ordentligt begagna undervisningen. För sådant ändamål skall han, i den mån hans övriga tjänstaligganden och andra förhållanden det medgiva, besöka försumliga barns hem, anteckna försummelser i skolans dagbok och, där så finnes erforderligt, om barns försummelse göra anmälhan, på sätt skolans reglemente föreskriver.

2. Skolrådets ordförande och övriga ledamöter böra genom föryngrade besök i skolorna förä noggrann tillsyn däröver, att barnen ordentligt begagna undervisningen, även som att förekomma försummelser i dagboken antecknas. Skolrådet skall också fatta beslut i de ärenden angående barnens skolgång, som hänskjutas till skolrådet av deras föräldrar eller av dem, som hava till åliggande att tillse, att barn ordentligt besöka skolan.

3. För underlättande av skolrådets tillsyn över skolgången bör skolrådet indela skoldistriktet i mindre områden och för varje sådant utse, antingen bland sina egena medlemmar eller bland andra för nit om folkundervisningen kända personer, en tillsynsmannen. Tillsynsmannen åligger:

att tillse, att alla skolpliktiga barn inom hans område erhålla undervisning, samt vaka över, att de, som är inskrivna i någon av församlingens skolor, ordentligt besöka denna; att, efter av vederbörande lärlare i föreskriven ordning gjord anmälan, vidtaga de åtgärder beträffande skolförsummelser, var till han enligt distrikets reglemente är befogad;

att hos vederbörande annmäla sådana barn, som för fattigdom behöva på ett eller annat sätt understödjas; samt

att genom besök i skolorna inom området förskaffa sig kännedom om barnens skolgång, om förhållandena i övrigt inom skolorna samt, om anledning till anmärkning därvid förekommer, annmäla sådant antingen hos skolrådets ordförande eller hos distrikts folkskolinspektör, där sådan finnes anställd.

4. I skoldistriket må, där så finnes lämpligt, i stället för tillsynsmannen utses en skolnämnd för att fullgöra tillsyns- mäns åligganden. Skolnämnden i varje område skall bestå av en ledamot av skolrådet som ordförande jämt minst två andra inom området boende personer. Ledamöterna i skolnämnden utses för den tid, som i distrikets reglemente bestämmes.

Protokollet vid skolnämndens sammanträden skall föras av den bland de vid skolorna inom området anställda ordinarie folkskollärare, som skolrådet givit detta uppdrag. Förenamnda lärare äger att delta i skolnämndens överläggningar men ej i beslutene.

5. De åtgärder, som tillsynsman eller skolnämnd har att vidtaga vid skolförsummelser, bestämmas i distrikets reglemente.

6. Distrikts folkskolinspektör och överlärlare, där sådana finnas anställda, skola med avseende å tillsynen över barnens skolgång lämna det biträde, som i för dem utfärdade instruktioner föreskrives.

§ 45.

1. Flyttning till högre klass verställas på bestämda tider varje år med de lärjungar, vilka inhämtat den föregående klassens lärokurs.

2. Från småskolan till folkskolan flyttas de lärjungar, som inhämtat småskolans lärokurs.

3. Från folkskolan få endast de lärjungar flyttas till folkskolans högre avdelning eller fortsättningsskola, vilka med goda vitsord genomgått hela den för folkskolan bestämda lärokursen.

§ 46.

1. På tider, som av skolrådet bestämmas, böra, under ledning av skolrådets ordförande eller någon annan dess ledamot

eller i distrikt med stort antal skolklasser på sätt i ordningsstadgan föreskrives, offentliga förhör med lärjungarna i alla skolor årligen anställas, vid vilka förhörs slut lämpliga belöningar, såvitt tillgångar därtill finns, må tilldelas dem, som utmärkt sig genom flit, skicklighet och ett gott uppförande.

2. Vid dessa förhör skall av läraren företes examskatalog, innehållande såväl vitsord över lärjungarnas kunskaper och färdigheter, flit och uppförande som uppgifter om deras skolgång.

§ 47.

1. Med de lärjungar, som efter att hava genomgått den i distrikts reglemente för folkskolan föreskrivna lärokursen, vilja från skolan avgå, anställes vid lästrets slut i närvare av skolrådets ordförande eller någon annan dess ledamot särskild prövning; och skola åt dem, som vid denna prövning godkänna, meddelas avgångsbetyg, innehållande vitsord såväl över deras kunskaper och färdigheter som över ådagalagd flit och uppförande.

Vid bedömande av lärjunges kunskaper och färdigheter användas vitsorden: berömlig, med utmärkt beröm godkänd, med beröm godkänd, med nöje godkänd, godkänd, icke full godkänd, underkänd; såsom betyg för flit vitsorden: mycket god, god, mindre god, dålig; samt som betyg för uppförande vitsorden: mycket gott, gott, mindre gott, dåligt.

2. I städer, där det skulle vara förenat med svårigheter för skolrådets ordförande och dess ledamöter att anställa den i föregående moment omförmådda prövning, må denne kunna äga rum under den uppsikt och ledning, som i det för skoldistriktet gällande reglementet föreskrives.

3. Vid avgång från folkskolans högre avdelning skall lärjunge erhålla intyg över tiden för vistelsen vid avdelningen och över därunder visad flit och ådagalagt uppförande även som, därest lärjunge genomgått den för avdelningen föreskrivna lärokursen, vitsord över kunskaper och färdigheter.

4. I skoldistrikts, där enligt reglementet skolkursen skall vara sjuårig, må skolrådet, där särskilda omständigheter sådant föranleda, kunna under en övergångstid av högst fem år, räknat från den sjunde årsklassens inrättande, medgiva sär-

skild lärjunge rätt att i den ordning, som i mom. 1 omförmåles, avgå från skolan redan efter genomgångna sex årsklasser, därest lärjungen visar sig hava näjaktigt inhämtat dessa klassers lärokurser.

§ 48.

1. Den lärjunge i folkskola, som vid skolålderns slut icke inhämtat den för skolan i vederbörande reglemente fastställda lärokursen men som av fattigdom hindras att vidare begagna undervisningen, kan, där förhållandena sådant påkalla, i den ordning, som i reglementet föreskrives, erhålla tillstånd att lämna skolan, under villkor att han, där ej särskilda förhållanden föranleda undantag, inhämtat ålmänta följande lärokurs:

- a) kristendomskunskap i enlighet med gällande undervisningsplan för rikets folkskolor till den omfattning, som erfordras för att kunna delta i den egentliga nattvardsläsningen i församlingen;
 - b) modersmålet: ren och flytande inmanläsning jämte övning att uppfatta och redogöra för det lästa; läslig och någorlunda felfri skrivning av lättare ord och meningar; någon övning att skriftligen uttrycka sina tankar;
 - c)räkning: de fyra räknesätten i hela tal med tillämpning på de i praktiskt hänsynseende viktigaste uppgifter; inledning till samt addition och subtraktion i decimalbråk jämte allmänna bråks betydelse och beteckning;
 - d) sång, med undantag för dem, som darför sakna allt anlag: psalm- och sångmelodier.
2. Den lärjunge i folkskola, som saknar erforderlig fätningsgåva att förvärva det fulla kunskapsmått, som enligt gällande reglemente bör i skolan inhämtas, kan på det sätt, som i reglementet föreskrives, vid skolålderns slut erhålla tillstånd att avgå från skolan, även om han icke inhämtat hela den lärokurs, som omförmåles i nästföregående moment.

§ 49.

Där föräldrar eller mälsmän icke äga tillgång att bekosta barnens kläder och underhåll vid skolan, böra de genom kommunens fattigvård häruinman understödjas.

§ 50.

1. Varje husbonde skall tillse, att hans tjänstehjons eller underhavandes barn ordentligt besöka någon av distriktselskolor eller ejest erhålla undervisning i enlighet med denna stadsforskrifter.

2. Arbetsgivare, som begagnar barns biträde vid sin hantering, vare skyldig att, jämlikt de särskilda föreskrifter, som därom äro eller varda givna, så ordna deras arbete, att nödig tid förunnas dem att erhålla stadgead undervisning.

§ 51.

I händelse föräldrar eller mälsmän skulle tredkas att efterkomma de föreskrifter, vilka i avseende på barnens skolgängsskyldighet blivit meddelade, eller visa sig så försumliga, att de ej tillhålla barnen att besöka skolan, skola de tredskande eller försumliga, efter annälän av skolrådet, undergå varning av vederbörlande församlings pastor och, då ej sådant haft åsyftad verkan, av kyrkorådet. Om dessa varningar blivit fruktlösa, må barnen kunna genom skolrådets försorg från föräldrarna eller mälsmännens skiljas och till vårdande åt andra personer överlämnas samt kostnaden för barnens underhåll hos föräldrarna eller mälsmännena i laga ordning utmätas.

K A P. 7.

Lärorum, skolmateriell och skolträdgårdar.

§ 52.

Varje skoldistrikt åligger att anskaffa och underhålla tjänliga rum för de skolor, som av distriktet blivit inrättade, samt att före dem med ändamålsenliga skolmöbler och erforderlig undervisningsmateriel.

Lärarbostad, som av distriktet tillhandahålls, skall lämna trygghet åt innehavaren, och skall i övrigt beträffande bostadsförstånd åt lärare gälla vad därörm är särskilt stadgat.

§ 53.

Vid bestämmande av läge för skola bör tillses, att skolbarnen erhålla en i möjligaste mån kort och lämplig skolväg

samt att skolans byggnader gives ett fritt och sunt läge. Sävitt ske kan, bör sådan byggnad uppföras inom bebyggtsområde eller i omedelbar närhet av sådant. I fråga om anläggningen bör i övrigt iakttagas, att de särskilda lokalerna väl motsvara det med dem avsedda ändamålet samt att platsberedes för barnens gymnastikövningar och lekar även som att skolomten kringgärdas med lämpligt stängsel.

Då fråga är om uppförande för skola av ny byggnad, skall vare sig byggnaden är ämnad att inrymma lärorum eller andra för skolans bruk avsedda lokaler eller lärarbostad, skolrådet inihämta yttrande från statens folkskolinspektör över den tilltänkta lomtens läge och ändamålsenlighet samt jämväl, sedan ritningar med tillhörande beskrivning blivit uppgjorda, över de särskilda lokalernas och lekplatsens lämplighet för sitt ändamål. I tillämpliga delar skall också samma bestämmelse gälla, då redan befintlig byggnad av ovan angivna slag skall ombyggas, tillbyggas eller på annat sätt förändras eller då för annat ändamål uppförd byggnad skall för skolbruk anordnas.

§ 54.

Skolrådets förslag angående förläggning, uppförande eller förändring av sådan skolbyggnad, som i § 53 avses, eller rörande anordnande för skolbruk av för annat ändamål uppförd byggnad skall, åtföljt av inspektörens yttrande, överlämnas till kyrkostämman, som äger att med hänsyn tagen till vad i §§ 52 och 53 sägs besluta i ämnet.

§ 55.

Skolrådet bör draga försorg därom, att de till skolorna uppfänta rum underhållas, uppvärmas och hållas ren, att tjänliga anordningar för beredande av erforderlig luftväxling vidtas, samt tillse, att undervisningsmateriell och övriga inventarier väl vårdas; och tillkommer det fördenskull skolrådet att pröva, om skollokal må, dock utan hinder för undervisningen, användas för något annat än det därmed avsedda ändamål.

§ 56.

Vid varje folkskola bör, såvitt sig göra läter, finnas ett till skolträdgård lämpligt jordland; och bör skolrådet tillse, att trädgården värder ordnad på ett för barnens undervisning i trädgårdsskösel och trädplantering ändamälsenligt sättet.

KAP. 8.

Kostnader för skolväsendet.

§ 57.

1. Kostnadera för alla de inom distriktet befintliga folkskolor, småskolor och mindre folkskolor, vilka jämlikt §§ 1, 3 och 5 i denna stadga blivit av hela distriktet upprättade, skola, såvida ej annorlunda däröm överenskommes, bestridas gemensamt av hela skoldistriket.

2. Småskolor och mindre folkskolor, vilka jämlikt § 4 i denna stadga äro upprättade av husfäderna inom en del av distrikset, skola av husfäderna bekostas.

§ 58.

För att bereda tillgång till kostnaderna för skolväsendet skall, där ej andra medel härtill finnas, det erforderliga beloppet inom varje skoldistrikts sammanskjutas efter de grunder, som för kommunalutskylders utgörande i allmänhet äro stadgeade; dock være skoldistrikts medgivet att såsom bidrag härtill av var och en, som erlägger mantalspenningar, upptaga en särskild avgift; och må denna avgift, vilken skall utgöras av kvinnna med hälften av det belopp, som erlägges av man, icke sättas högre än till 50 öre för varje skattskyldig av mankön.

§ 59.

Skolrådet skall, där kyrkostämma så beslutar, mottaga och för angivet ändamål använda avkomsten av egendom eller medel, som genom gäva eller testamente tillfallit distriktet för befriande av folkskoleväsendet därstädes.

§ 60.

Om fördelning och användande av övriga skoldistriket i och för skolväsendet tillfallande inkomster äger, såvitt ej annorlunda är stadgat, kyrkostämma att besluta.

§ 61.

Om lärares löneformåner och lönetillskott av allmänna medel även som om räkenskaperna för skolans medel är särskilt stadgat.

KAP. 9.

Enskilda skolor.

§ 62.

1. Önskar någon inrätta enskild skola för meddelande av undervisning åt barn, vilka icke avgått från folkskolan enligt § 47 av denna stadga eller icke inför skolrådet styrt sig hava förvärvat kunskaper, motsvarande de för sådan avgång erforderliga, skall ansökning däröm göras hos distrikets skolråd, vilket ej må vägra tillstånd till skolans upprättande, så framt sökanden är medlem av svenska kyrkan och känd för hedrande vandel samt befinnes äga den skicklighet, som för undervisningens meddelande erfordras. Enskild skola med det syfte, som ovan angivits, skall stå under skolrådets inscende. Finner skolrådet, att sådan enskild skola ej motsvarar det därmed avsedda ändamålet eller att undervisningen därställes är anordnad i strid mot de i denna stadga givna förskrifter, äger skolrådet förbjuda fortsättande av skolans verksamhet.

2. Skolor, som på enskilda bekostnad äro eller framdeles bliva inrättade, skola även vara under skolrådets inscende; dock må ej någon rubbning äga rum i de villkor, som vid deras stiftelse äro föreskrivna. Skolrådet vare likvä obeteget att i avseende på dessa skolors anordning eller förvaltning vidtaga sådana emot stiftarens bestämda föreskrift icke stridande jämknings eller förändringar, vilka kunna prövas lämpliga för undervisningens ändamålsenliga ordnande i övrigt ensstämmelse med vad denna stadga föreskriver.

Tillsyn och berättelser om folkundervisningen.

Uppgifterna skall överlämnas till skolöverstyrelsen den 15 september till skolåret.

Prästerskapet utöve en sorgfältig uppsikt i synnerhet över kristendomsundervisningen i distriktskolor. Församlingens lärare böra fördenskull, så ofta deras övriga ämbetsärligganden medgiva, besöka distriktskolor och, om de därvid finna anledning till anmärkning med hänsyn till förhållandena inom någon skola, sådant annmäla hos vederbörande skolråds ordförande eller distrikts folkskolinspektör.

§ 64.

Om den tillsyn över skolorna, som utövas av skolöverstyrelsen samt av därtill utav Kungl. Maj:t förordnade folkskolinspektörer, äro särskilda föreskrifter givna.

§ 65.

Biskopen och domkapitlet i varje stift åligger att hava en sorgfältig uppsikt över anstalterna för folkundervisningen samt vaka över deras ledning och utveckling till uppfyllande av deras viktiga bestämmelse.

§ 66.

1. Överlättare eller annan vid folkskola anställd lärare, som skolrådet därtill utser, skall, med nödigt biträde av övriga lärare, årligen på tid, som skolrådet bestämmar, till skolrådets ordförande avlämna statistiska uppgifter rörande förhållanden vid varje särskild folkskola, mindre folkskola och småskola inom distriktet ävensom vid varje till distriktethörande enskild skola, inrättad jämlikt § 62 av denna stadga. Sådant uppdrag, som nu blivit sagt, må och kunna av skolrådet förde tas mellan flera lärare vid folkskola eller lämmas åt kommunal inspektör eller annan lämplig person.

Uppgifterna skola upprättas enligt av skolöverstyrelsen fastställt formulär samt avlämnas i tre exemplar för varje särskild skola.

Uppgifterna skola avse redovisningsår, räknat från och

med den 1 juli till och med den 30 juni. I de fall, där lästerminen ännu pågår den 30 juni, må emellertid enligt skolrådets bestämmande redovisningsårets slut framflyttas så, att hela terminen kan inräknas i redovisningsåret, dock under förutsättning att uppgifterna insändande till folkskolinspektören kan ske inom den i mom. 3 angivna tid.

2. Genom skolrådets försorg skola vidare årligen upprättas särskilda uppgifter i tre exemplar, enligt av skolöverstyrelsen fastställt formulär, om distrikts skolor och i skolåldern varande barn under redovisningsåret.

3. Sedan de i mom. 1 omförmåda uppgifterna undergått vederhörlig granskning, skola två exemplar av såväl dessa uppgifter som dem, vilka avses i mom. 2, före den 1 augusti av skolrådet insändas till statens vederbörande folkskolinspektör.

4. Där kyrkostämman så beslutar och beviljar för ändamålet erforderliga medel, skall skolrådet årligen på tid och sätt, som kyrkostämman bestämmer, avgiva berättelse om folkskolans verksamhet under det senast förflutna redovisningsåret.

5. Beträffande avlämmande av uppgifter rörande folkskoleväsendet i städer, som jämlikt kungörelsen den 9 oktober 1914 (n:r 260) angående inspektion av folkskoleväsendet i stad, som ej deltar i landssting, tills vidare befrids från inspektion av sitt folkskoleväsen genom statens folkskolinspektör, gäller vad därom är särskilt stadgat.

§ 67.

Folkskolinspektören skall årligen före den 15 september till skolöverstyrelsens statistiska avdelning avlämna ett exemplar av samtliga i § 66 mom. 1 och 2 nämnda uppgifter, sedan de blivit av honom granskade.

§ 68.

Domkapitlet skall årligen före den 15 september till skolöverstyrelsen avgira det utåtstående rörande folkundervisningen inom stiftet, var till de berättelser, som enligt gällande instruktion för folkskolinspektörer skola av dessa avgivas till dom-

kapitlen, eller förhållandena i övrigt kunna ge anledning; och har skolöverstyrelsen att, i sammanhang med avgivande av berättelse över sin egen verksamhet, till Kungl. Maj:t överlämna jämväl de från domkapitlet inkomna utlåtandena.

§ 69.

Vederbörlande domkapitel skola hålla hand däröver, att i § 10 omförmälda reglemente och ordningsstadga stå i överensstämmelse med denna stadga och i övrigt gällande författingar rörande folkundervisningen.

Övergångsstadgande.

Beträffande sådan fortsättningsskola eller ersättningsskola, som anordnats enligt dels före den 23 oktober 1920 gällande bestämmelser i denna stadga, dels och kungörelsen den 11 september 1877 (nr 33 s. 3) angående anslag för lärares avlöning vid fortsättningsskolor jämte däri genom kungörelserna den 29 april 1886 (nr 35), den 12 september 1913 (nr 236), den 30 juni 1916 (nr 276), den 20 juli 1917 (nr 509), den 11 december 1917 (nr 899) och den 16 september 1918 (nr 761) vidtagna ändringar, må nämnda stadganden fortfarande gälla intill utgången av år 1924.

Utan hinder av denna stadgas bestämmelser gäller vad för särskilda orter är eller kan vara annorlunda föreskrivet.

Denna stadga träder i kraft dagen efter den, då stadgan, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författingssamling.

Det alla, som vederbör, hava sig hörsamliga att efterrätta. Till yttermore visso hava Vi detta med egen hand under skrivit och med Värt kungl. sigill bekräfta lätit.

Stockholms slott den 26 september 1921.

GUSTAF.
(L.S.)

B. J:son Bergqvist.

Frageformulär rörande undervisningshistoriska levnadsminnen.

Symnerliga gengenligt skulle det vara, om många förde dagboksanteckningar År efter År över sina upplevelser och erfarenheter i pedagogiskt hänsyns- , avfattade självständiga skildringar från gången tids universitets- och skolliv, hemundervisning osv. [jfr Sam. Ödmanns Hägkomster, Böltigers Levnadsminnen, Årshöcker för svensk undervisningshistoria 1921 o. f.] Vare sig sådana uppteckningar göras eller ej, ombedjas hämed alla präster, lärare o. a. att dels ur sitt eget minne, dels genom att fråga andra äldre personer, besvara alla eller en del av nedanstående frågor. Dessa bör helst ske så ingående och omfattande som möjligt.

Frågorna kanna omformuleras eller kompletteras, ty de här upphagna spørsmålen är närmast blott en samling av exempel på vad man behöver få veta. Om ej frågornas ordalydelse ändras, behöver blott frågans nummer angivais framför respektive svar. Där nya frågor görs och besvaras, bör även frågan utskrivas. Upplecknaren bedes skriva svaren på blott en sida av pappret. Frageformuläret behöver ej återsändas. A varje ort hör alltid finnas något formulär till hands, med ledning av vilket man kan efter hand öka antalet av besvarade frågor och besvarande personer. Varje tidsskede, skolslag och lärareperiod hör helst erhålla sin egen serie av svar å frågorna. Vad som säges rörande den ena perioden och läroanstalten, må nämligen ej sammanklandas med uppleckningarna rörande en hellan epok eller skolförm.

Frågorna hava här fördelats i elva huvudgrupper. I. Skolområde och skolplats. II. Lärarehostad, lärarelöjn, läraare. III. Skolrum, korridör, lekplatser, uthus. IV. Elevfördelning, skolälder, skolgång, skoltid. V. Föda och kläder. Lek, uppförande, belöning, straff. VI. Skolmöbler och undervisningsmaterial. VII. Lärjungarnas böcker. VIII. Undervisningens bedrivande: a) Översikt. b) Andakt, kristendomsundervisning. c) Mådrsmål. d) Skrivening. e) Räkning. f) Andra ämnen. IX. Lov, betyg, examina. X. Overordnades och andras förhållande till och arbete för skolan, uppfostran, undervisning o. s. v. XI. Om och ur församlingen och skolans urkunder osv.

Om ett mycket rikt och allsidigt material till en svensk undervisningshistoria så, och på andra sätt, kunde samlas, skulle det förvisso bliva en rik källa för studiet av vårt undervisningsvägens utveckling.

en ovärderlig och omistlig gruva för de nu levande och för framtiden, och det skulle lända till åra för var och en som drager sitt strå till stacken. Denna tanke har framhållits och ett delvis likadant frågeformulär har redan år 1916 utsänts av Norges Läroerlag. Föreliggande frågeformulär har genombläst och gillats av docenten C. W. von Sydow, Lund.

I och för ett allmän-svenskt undervisningshistoriskt studiearkiv och museum mottager undertecknad (adress Lund) alla slags skolhistoriska bidrag, såsom böcker, urklipp, litteratur- och källuppgifter, lärares efterlämnade privatanteckningar om sitt skolarbete och sina upplevelser, elevarbeten, monitörbrickor, matstickor, färjor, belöningsmärken, sandbänkar, märkligare undervisningsmateriel osv., osv. Officiella originalurkunder: skolornas examensböcker o. d., förda å tjänstens vägnar kunnas också (såsom deposition l. ex.) sändas dit eller till vederhörande landsarkiv: i Uppsala för Svealand utom Värmland; i Göteborg för Västergötlands län och Värmland; i Lund för Skåne, Halland och Blekinge; i Vadstena för Öster-götland, Småland, Öland; i Visby för Gotland.

Nedanstående undervisningshistoriska fakta ha berättats av

[Titel].....
[Fullständigt för- och tillnamn].....
[Adress].....
och återberättas nu, nedtecknas, insändas av
[Titel].....
[Fullständigt för- och tillnamn].....
[Adress].....

stället till sockenkyrkan och skolrättsordföranden? 11. Dito till närmaste by, gård eller större samhälle? 12. Dito till järnvägsstationen? 13. Dito till postanstalten? 14. Huru ofta erhölls posten? 15. Fanns störande eller stinkande grannskap (fabrik, svinhus, avträde, komposthög o. d.)? 16. På vilket avstånd var brunnen? 17. Hurudant var dricksvattnet, och vilka dricksanordningar för eleverna funnos?

H. 18. Finns någon avbildning av skolhus, lärares bostad, lärares, lärefamilj osv. (fotografier, teckningar, reproduktioner i tidningarna t. ex.)? 19. Var god inständ sådana avbildningar! 20. Skildra lärares bostad och hem! 21. Angiv hans namn, födelseort, ålder, utseende, egendomligheter, vandel! 22. Något om hans närmaste anhöriga. 23. Voro barnen i lärefamiljen välarande, väluppförsrade? Vad blev det av dem? 24. Huru många (vilka) är verka lärares säsöm lärares? 25. Skildra hans avlösningsformer och avlösningsåsättet (t. ex. gick han ur gården med ledning av en matstöcka, på vilka honmärken och skoldagar varo inristade)? 26. Utbetaledes lönen ordentligt? Exempel på motsatsen. 27. Erhöll lärares särskild ersättning för speciella ämnen (t. ex. räkning och skrivning)? Och i så fall hur stor? 28. Fick han gavor (hemburna med skolbarnen, frivilliga offer i kyrkan osv.) Vilka? Hur stora? Med vilka tysta förbehåll? Andra ex. på godvillighet mot lärares och hans familj. 29. Vilka andra göromål hade lärares än skolarbetet? Vilka inkonster eller andra fördelar kunde dessa bereda honom? 30. Hurudan var hans ekonomiska ställning och hans anseende över huvud taget?

III. 31. Använtes skolrummet även till något annat (t. ex. såsom arbetaresrum åt familjemedlemmar, sovrum på natten, plats för hundjur osv.)? 32. Funnos andra än lärares och elever inne, medan undervisningen pågick? 33. Om så var, vad gjorde dessa andra? Skildra närmare deras verksamhet och detta "samarbete"? 34. Ungefär hur långt, brett och högt var skolrummet? 35. Hur många, huru stora och huru placerares fönstren? 36. Från vilken eller vilka sidor strömmade ljuset in? Var skolrummet ljus eller mörkt? 37. Förekom artificiell belysning och i så fall av vad slag? 38. Beskriv väggarna och deras färg! 39. När och huru vidrades rummet? 40. Vad slags ventilationsanordning fanns? Använtes den flitigt? 41. Huru, hur ofta, huru väl och av vem eller på vems bekostnad städades rummet? 42. Dito dito uppfärrandes rummet? 43. Dito dito anskaffades, höggs och inbars veden? 44. Beskriv korridoren! 45. Hur förvarades kläder, huvudbonader, matkorgar osv? 46. Vilka gymnastik- eller lekapparater funnos på lekplatsen eller i skolhuset? 47. Beskriv lekplatsen! 48. Funnos avtråden? Gemensamma eller olika för lärares, lärarinnor, gossar och flickor? Vilka åtgärder varo eller blevo vidtagna för snyggheten eller blygsamheten tillgodosende i och vid uthusen? 49. Fanns vedbod?

IV. 50. Undervisades gossar och flickor i olika rum, i olika skolhus? Tillhöllös de även att vistas på olika skolgårdar, avståndga från varandra? 51. Om de undervisades i samma rum, suto de då i olika grupper, efter sitt kön? Vilka övriga avspärrande åtgärder vidtogs emellan flickor och gosser? 52. Huru många avdelningar och underavdelningar var det i skolan? 53. Huru många klasser läste samtidigt? 54. Huru många elever ungefär i varje klass och underavdelning? 55. Vid vilken ålder plågade barnen börja skolan? Dito sluta? 56. Fannos enskaka elever av ammärkningsvärt hög ålder? Dito låg ålder? 57. Försummades skolan mycket på grund av lång eller dålig väg? Dito på grund av arbete i hemmet, eller av oväder? 58. Huru ofta, eller när var skolan stängd på grund av reparationer, epidemier, lärares främvaro? 59. Huru många veckor eller månader om året hölls skolan i varje gård eller skolhus? Huru långe alltså i hela skoldistriktet? 60. Vilken eller vilka tider på året och hur många dagar i veckan hölls skolan? 61. Vilken tid på dagen hörjade och slut skolan? 62. Huru många och långa var lästimmarna och vilostunderna pr dag?

V. 63. Hade några det synnerligen tortigt i avseende å mat, klider osv.? 64. Skildra nödtdiens inverkan på skolgång, harn, förlädrar, bygget osv.! 65. Hur ingrep fattigård, gods- eller gärdsgäre o. a. för barnens skolgång i nödtdier? 66. Hade skolbarnen i allmänhet mat med sig? Vad hade de vanligen, såsom väggost? 67. Voro några inackorderade helt eller i maten i eller nära skolhuset? På vilka villkor? Och under vilka förhållanden? 68. Hur dags och hur länge var tid anslagen för åtningen i skolan? 69. Fick vilotiden efter åtningen samt andra ruster användas till lek (idrott)? 70. Vilka lekar förekommo mest? 71. Beskriv lekarna! 72. Lekte lärares med eller uppmanade han åminstone till lek? 73. Voro lekar på orten vil eller illa lälda? 74. Ovalde även vuxna personer lek och idrott? Om så var, beskriv dessa lekar och idrotter! 75. Voro erfarenheterna av leken och av barnens övriga fria samvaro gynnsamma eller nedstämmande? 76. Var det lugnt, bullersamt, slagsmål under lektionerna, å rasterna, på hemvägen? 77. Vilka "pojkstreck" voro de vanligaste eller av Edér båst ihågkomna? 78. För vilka förseelser utdelades mest straff (för bullet, dåligt uppförande, fusk, dåsighet eller vad)? 79. Beskriv straffen deljuljerat [bannor, ammärkningar (ammärkningsböcker), holerser, lugg, handplagg (inuti eller utanpå handen?), örfilar, ris, ryggslag, kvar- sitning, ulköring]? 80. Beskriv straffredskapen, skam- och flitmärkarna etc. Finnas några kvar, så insänd dem i original eller åminstone i kopia! 81. Hämnades barnen? 82. Vilka belöningar eller lovord utdelades? 83. Var lärares njugg på sådana och ivrig att straffa eller twirton?

VI. 84. Vilka slags bord och bänkar funnos? 85. När infördes pulpeter för barnen? 86. Fannos särskild läarestol och kateder? 87. Hurudana voro dessa skolmöbler till beskaffenhet, lämplighet, suyghet, färg osv.? 88. Fanns svart tavla? Stor, eller liten? Eller skrev lärares t. ex.

på dörren? 89. Fanns krita, torktrasa, svamp? 90. Fanns kulram? Slavningstabeller? Förskrifter? 91. Vilka väggkartor, glober, tellurier osv. funnos? 92. Vilka historiska eller naturhistoriska bilder o. d. funnos? 93. Fysikaliska apparater? 94. Fanns psalmodikon, fiol, orgel o. d.? 95. Fanns sundhåbant? Finns den i så fall innan kvar och kan den insändas? 96. Höllo sig barnen själva med tavla, griffel, papper, bläck, pennan, skrivbok och förskrifter? Eller tillhandahölls något därav av skolbibliotek för barnen? 97. När förvärvades församlings- eller sockenbibliotek? När lärlanbibliotek för barnen? När för läraarna? 98. Hur stort var varldera under olika perioder? Hur mycket användes de? Hur ökades de? Hur voro de placerade och anordnade?

VII. 99. Vilka skolböcker voro då för tiden mest förekommande? 100. Uppgiv inom vart och ett skolårne de i Er skola använda läro- och läseböckernas titel, författare (utgivare), tryckart, upplaga! 101. Vilka böcker tillhörde skolan? 102. Vilka böcker köpte sig barnet (hemmet) mestadels? 103. Avakrevo barnen kompendier o. d. (t. ex. efter lärares diktkärra, kristendom, sång osv.)? Gjordes anteckningar som blevo till hemlixor (alltså till ett slags skryvna läroböcker)? 104. Vilka böcker läste barnen själva uteom skolan med eller utan föräldrarnas och lärares velskap?

VIII. a. 105. Beskriv en hel skoldag! 106. Beskriv en lektion i varje ämne! 107. Följdes lankastermetod (Bellmetod)? Helt eller mindre modifikationer? 108. Användes monitörer (därvid eller därörutom) i större utsträckning? 109. Funnos monitörsonnitörer? Funnos särskilda brickor e. d. såsom känettecken å dessa underlärares och underlärares underlärares? Finns de och deras pekpinnar i behåll, så försök få dem insända i original, eller låt insända kopior! 110. Gläddjande eller sorgliga erfarenheter från och om dylika medlärares arbete? 111. Vilka ämnen funnos å läroplanen? 112. Huru många timmar ägnades varje ämne i varje klass? Återgiv eller rekonstruera ett fullständigt schema! 113. Hurudan var barnens underbyggnad vid inträdet i skolan? 114. Vilka böcker sattes först i deras händer hemma? I skolan? 115. Plågade pastor eller andra deltaga i undervisningen eller giva lärares anvisningar för dennes bedrivande? 116. Var det läxförhör, förklaring av läxan och så ny läxa "diriffrän och dit" i alla ämnen eller i vilket ämne? Eller bl. den nya läxan "förberedd", genongången, preparerad? Bestod förhörel i upprabbling av inplugged läxa förutlan förklaring? Eller förekommo frågor och svar? Giv exempel därpå! 117. Fick någon grupp högt läsa över sina läxor, medan lärares syskelsatte sig med de andra? 118. Repterades det, som man gjatt igenom under första lektionen? det, som man gjatt igenom under hela läsaret? det, som man gjatt igenom under skoltiden?

b. 119. Ansågs lärares vara pielist eller eljest speciellt intresserad av kristendomen? 120. Med vilka kristendomsdelar (psalmer, bönp, sång osv.)

började skolarbetet dagligen? Dito dito slöt skolarbetet dagligen? 121. Hölls bön före och efter maten? Vilka böner lästes därvid? Var läraren närvanande under bönerna och under ämnet? 122. Var det särskilda timmar för katekes ("inberäknat "storkatekes") och för biblisk historia? Använde läraren "dubbekatekes", dvs. både lilla katekesen och en större "långkatekes" (dogmatik), till ledning vid sin undervisning? Till ordagrant läxförhör? 123. Försökte läraren göra religionsundervisningen till något mera än kunskapsmeddelande eller examen? 124. Plågade utomstående åhörare ofta vara närvanande i skolan under kristendomstimmarna (t. ex. i tider av väckelse)? 125. Vilken hänsyn togs vid undervisningen i kristendom, modersmål och sång till kyrkokrets indelelnin och gudstjänsten? Lästes evangelier och epistlar sista lektionen före söndag och helgdag? Sjöngos på förhånd högmässans (passionspredikans osv.) psalmer? 126. Uppmanades eller tillhölls barnen att gå i kyrkan varje söndag? dito varje söckendagspredikan i fastan? Huru var undervisningen ordnad under passionspredikan, om läraren men ej alla barnen voro i kyrkan?

c. 127. Ging katekes- och läsövningarna hand i hand eller vilka kommo först? 128. Drevos läsövningarna mestadels av en och en eller i kör? 129. Förklarades och återberättades lästöcken? 130. Hur länge voro barnen i skolan, innan de började skriva? 131. Drevos de skriftliga arbete mestadels eller uteslutande såsom avskriving, diktamensskriving, återberättande eller uppsatsskriving? 132. Övades barnen att uttala orden på samma sätt som de skrevos? Rättades de (skräddade man åt dem), om de fälade skriftspråk, dialekt eller utspråk? 133. Talade läraren skriftspråk i eller utan skolan?

d. 134. Voro olika timmar ägnade åt huvudräkning och åt skriftligräkning (räkning på tavla)? 135. Räknade lärare eller elever på svarta tavlan? 136. Hölls alla barn samlade i räkning? 137. Huru långt humno de i ämnet?

e. 138. Huru mycket genomgicks i geografi? 139. Anlitades kartan eller boken mest? 140. Undervisades i historia å särskilda timmar? 141. Vad och hur undervisades i naturlära? 142. Hur bedrevs undervisningen i slung? 143. Vilka religiösa sanger och psalmer, vilka sanger om fosterlandet, naturen osv. lärdes och sjöngos? Avskrevos dylikat? 144. Användes Psalmodikon, orgel e. d. därvid och vid andakten? 145. Voro även eleverna i tillfälle att öva sig å musikinstrument? 146. Kunde de även i eller jämte skolan, av läraren eller annan person, erhålla undervisning i latin, i moderna språk etc?

IX. 147. Användes betygböcker eller gavos andra slags betyg varje termin? Varje år? 148. Gavos "varningar" för bristande kunskaper? 149. Höllos särskilda avgångsexamina? Arsexamina? 150. Vem ledde och vilket program följdes? 151. En interiör från olika slags examinal 152. Premieutdelning? 153. Vilka resultat synes skolarbetet haya haft i avseende å kunskaper? Färdigheter? Sedlighet? Religiositet?

X. 154. Huru ofta plågade pastor, skolrådsmedlemmar, folkskoleinspektören infinna sig i skolan? 155. Interiörer från sådana besök! 156. Vilka präster och skolrådsmedlemmar visade särskilt intresse för eller mot skolan? 157. Vilka övriga församlingemedlemmar visade särskilt intresse för skolan i allmänhet eller särskilt mot denna skola? 158. Huru ådagalade de detta intresse, resp. denna motvila? 159. Interiörer från deras besök i skolan! 160. Dito från deras arbete för skolförhållingar! 161. Dito från kyrko-, socken-, kommunalsämmor, skolråds- och hyggnadskommittésammanträden osv. 162. Var bygdefolksflertalet intresserat för skolan, eller visade de motvila eller likgiltighet för denna skola eller för undervisnings- och uppföringsverksamhet i allmänhet? 163. Plågade de vuxna åhöra undervisningen eller årsexamina? 164. Märkligare exempel på bildningsnät eller på avoghet? 165. Vilka för församlingen och skolan särskilt högtidliga eller sorgliga minnen äro att anteckna? 166. Interiörer i övrigt från prästiens, skolrådets och allmänhetens samverkan med eller arbete mot skolan? 167. Vilka donationer eller andra dylika insatser funnos eller gjordes för undervisningens och uppförstrans befrämjande? 168. Interiörer från den tidens fromhetsliv! 169. Förmådides barnen (med eller mot sin vilja) att alltid gå i kyrkan? 170. Skildra konfirmandundervisningen! 171. Konfirmationsförförören! 172. Vilka delar av kyrkotullen funnos kvar? 173. Annat om kyrkans arbete för undervisning, fostran, moral och religiositet. 174. Skildringar från församlingens motståvande arbete? 175. Dito från nykterhetsföreningars arbete? 176. Dito från ungdomsföreningars arbete? 177. Andra liknande insatser. 178. Vilka resultat synes folkuppföringsarbetet i bland de vuxna haya haft å orten i avseende å kunskaper, färdigheter, sedlighet o-h religiositet?

XI. 179. När blev området särskilt skoldistrikts? 180. Från vilket skoldistrikt eller pastorat utsöndrades det? 181. Vilka skolrådsprotokoll, skolans dagböcker osv. finns där? Årtal för varje boks påbörjande och avslutande? 182. Vilka äro bundna och vilka äro lösa papper? 183. Finns gemensamma examsprotokoll o. d. för hela pastoratet från äldre tid? 184. Vilka skolans räkenskapsböcker finns? 185. Var förvaras alla de nämnda arkivalierna? 186. Vilka skolarkivialler finns i övrigt i församlingen (utlanta, i f. d. lärides och kassörers dödsbo etc.)? 187. Vilka skrivena eller tryckta schemata, årsberättelser o. d. finns? 188. Vad och var finns tryckt ur och om ortens skolacta från äldre eller senare tid (i vilka böcker, tidskrifts- eller tidningsuppsatser osv.)? 189. Av vilka personer skulle man kunna tänkas erhålla sådana frågeformulär som detta ingående besvarade? 190. Dito erhålla levnadsteckningar och skolhistoriska undersökningar avslutade? 191. Dito erhålla personliga levnadsminnen nedtecknade (t. ex. stenografiskt)? 192. Dito erhålla pedagogiska folksigner upptecknade? 193. I vilka andra bygder finnas märkligare förräd av äldre undervisningsmateriell, urkunder, lärares anteckningar osv.? 194. Till vem där kan man vända sig för att få närmare uppgifter därom?

Svar å några, många eller alla frågor insändas till

Lektor B. RUD. HALL. LUND.

Officer and his men have
in effect been held
hostage by the
Tatars since

10